



Kolding Kommune

## MILJØGODKENDELSE

### AF ØKOLOGISK KVÆGBRUG PÅ HULSKOVVEJ 70, 6000 KOLDING

Udvidelse af kvægbesætningen  
- fra 255,1 DE til 616,4 DE.

## § 12

Lov nr. 1572 af  
20. dec. 2006 jf.  
lovbek. nr. 1486 af 4.  
dec. 2009 om miljø-  
godkendelse m.v.  
af husdyrbrug.



Dato for gyldighed  
**18.4.2012**

Kolding Kommune  
Landbrug  
Nytorg 11  
6000 Kolding  
Telefon 79797439  
Byogudvikling@kolding.dk  
[www.kolding.dk](http://www.kolding.dk)

## INDHOLDSFORTEGNELSE

<b>1</b>	<b>Resumé og samlet vurdering .....</b>	<b>4</b>
1.1	Ansøgning om miljøgodkendelse .....	4
1.2	Ikke teknisk resumé .....	5
1.3	Afgørelse om miljøgodkendelse .....	9
1.4	Offentlighed .....	9
<b>2</b>	<b>Godkendelse og vilkår .....</b>	<b>10</b>
2.1	Beskrivelse af husdyrbruget og projektet .....	10
2.2	Meddelelsespligt – anlæg, arealer, ejerforhold .....	11
2.3	Gyldighed.....	11
2.4	Retsbeskyttelse .....	12
2.5	Revurdering af miljøgodkendelsen .....	12
<b>3</b>	<b>Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold .....</b>	<b>13</b>
3.1	udformning og opførelse af ejendommens anlæg .....	13
3.2	Placering af anlæg.....	14
3.3	Landskabsmæssige forhold.....	17
<b>4</b>	<b>Husdyrhold, staldanlæg og drift .....</b>	<b>19</b>
4.1	Husdyrhold og staldanlæg .....	19
4.2	Staldanlæg og ventilation.....	23
4.3	Fodring og foderopbevaring .....	28
4.4	Energi- og vandforbrug samt besparende foranstaltninger.....	29
4.5	Spildevand herunder regnvand og overfladevand fra plansilo.....	30
4.6	Affald herunder døde dyr .....	32
4.7	Olieprodukter .....	32
4.8	Driftsforstyrrelser eller uheld .....	33
<b>5</b>	<b>Gødningsproduktion og -håndtering .....</b>	<b>35</b>
5.1	Gødningstyper og mængder .....	35
5.2	Opbevaring og håndtering af flydende husdyrgødning.....	36
5.3	Opbevaring og håndtering af Fast gødning inkl. dybstrøelse .....	39
<b>6</b>	<b>Forurening og Gener fra landbruget .....</b>	<b>42</b>

6.1	Ammoniak og natur.....	42
6.2	Ammoniak og internationale naturbeskyttelsesområder .....	44
6.3	Lugt .....	45
6.4	Fluer og skadedyr .....	47
6.5	Transport .....	48
6.6	Støj fra anlægget og maskiner.....	50
6.7	Støv fra anlæg og maskiner.....	51
6.8	Lys.....	52
<b>7</b>	<b>Påvirkning fra arealerne.....</b>	<b>53</b>
7.1	Udbringningsarealerne .....	53
7.2	Kvælstof til grundvand.....	54
7.3	Påvirkninger af søer og vandløb .....	56
7.4	Påvirkning af hav- og kystområder.....	58
7.5	Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter).....	63
<b>8</b>	<b>Anvendelse af Bedst Tilgængelig Teknik (BAT) .....</b>	<b>65</b>
<b>9</b>	<b>Egenkontrol og dokumentation .....</b>	<b>71</b>
<b>10</b>	<b>Alternative løsninger, ophør af husdyrbruget og samlet konkluderende vurdering</b>	<b>73</b>
10.1	Alternative løsninger samt 0-alternativ .....	73
10.2	Husdyrbrugets ophør .....	73
10.3	Kommunens samlede konklusion.....	74
<b>11</b>	<b>Klagevejledning og underretning .....</b>	<b>75</b>
11.1	Klagevejledning og søgsmål .....	75
11.2	Underretning om godkendelsen.....	75
<b>12</b>	<b>Bilag .....</b>	<b>77</b>

## DATABLAD

**TITEL:** § 12, stk. 2 Miljøgodkendelse af økologisk husdyrbrug

**DATO FOR GODKENDELSE:** 18. april 2012

**BEDRIFTENS NAVN:** Hulskovgaard

**TILLADT ÅRLIGT PRODUKTIONSOMFANG:** 616,4 DE svarende til 300 årskøer med en gennemsnitlig årsydelse fra ydelseskontrollen på 10.234 kg (tung race), 82 småkalve (tung race, 0-6 mdr.), 150 tyrekalve (tung race, indtil 150 kg), 256 årsopdræt (tung race, 6-26 mdr.), 20 ammekøer (over 600 kg), 10 småkalve (kødkvæg, tung race, 0-6 mdr.), 18 årsopdræt (kødkvæg, tung race, 6-28 mdr.) og 15 stude (kødkvæg, tung race, 6-24 mdr (Etape 2).

### ANSØGER / VIRKSOMHEDENS EJER

Navn	Ole Andersen
Adresse	Hulskovvej 70, 6000 Kolding
Telefonnr.	75565118 eller mobil 40455118

### VIRKSOMHED

Navn	Hulskovgaard
Adresse	Hulsskovvej 70, 6000 Kolding
Matr. nr.	1ae m.fl., Nr. Stenderupv By, Eltang
CVR-nr. / P-nr.	14446389 / 1009003491
CHR-nr.	20605 (Malkekvægsbesætning) samt 904285 (Kødkvægsbesætning)
Ejendomsnr.	6210098284
E-mail	mail@hulskovgaard.dk

### KONSULENT

Navn	Lene Egtved Andersen, Kolding Herreds Landbrugsforening
Adresse	Niels Bohrsvej 2, 6000 Kolding
Telefonnr.	76341788
E-mail	lea@khl.dk

### MILJØGODKENDELSE UDARBEJDET AF

Kommune	Kolding Kommune
Sagsbehandler	Betina Stadager Cramer
Kvalitetsikring	Marianne Yde
Journalnummer	10/4594

### TILSYNSMYNDIGHED

Navn	Kolding Kommune
Adresse	Nytorv 11, 6000 Kolding
Telefonnr.	75501500
E-mail	byogudvikling@kolding.dk
Hjemmeside	www.kolding.dk

# 1 RESUMÉ OG SAMLET VURDERING

## 1.1 ANSØGNING OM MILJØGODKENDELSE

Kolding Kommune giver hermed godkendelse i henhold til § 12, stk. 2 i Lov nr. 1572 af 20. december 2006 med senere ændringer, samt tilhørende bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug og bekendtgørelse nr. 1695 af 19. december 2006 om husdyrbrug og dyrehold for erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Godkendelsen omfatter samtlige landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen Hulskovgaard, Hulskovvej 70, 6000 Kolding, matrikel nr. 1ae m.fl., Nr. Stenderup By, Eltang. Ejendommens husdyrproduktion vedrører CHR nr. 20706 og 904285 samt CVR nr. 14446389 med P-nr. 1009003491.

Den økologiske husdyrproduktion kan omlægges fra de nuværende 140 årskøer (tung race), 36 småkalve (tung race, 0-6 mdr.) og 118 årsopdræt (tung race, 6-28 mdr.) til 300 årskøer med en gennemsnitlig årsydelse fra ydelseskontrollen på 10.234 kg (tung race), 82 småkalve (tung race, 0-6 mdr.), 150 tyrekalve (tung race, indtil 150 kg), 256 årsopdræt (tung race, 6-26 mdr.), 20 ammekøer (over 600 kg), 10 småkalve (kødkvæg, tung race, 0-6 mdr.), 18 årsopdræt (kødkvæg, tung race, 6-28 mdr.) og 15 stude (kødkvæg, tung race, 6-24 mdr.), hvilket svarer til en udvidelse fra 255,1 DE til i alt 616,4 DE.

Der er indarbejdet etapevis udvidelse og fleksibilitet i husdyrholdet, således at der er mulighed for at variere i antallet af køer og kvier, dog således at årsproduktionen i etape 1 ikke overstiger 351,7 DE og i etape 2 ikke overstiger 616,4 DE.

I etape 1 anvendes den eksisterende kostald som hidtil. Den eksisterende ungdyrstald anvendes dels til malkekøer og dels til kødkvæg, mens en del af opdrættes flyttes væk fra ejendommen og indgår i en pasningsaftale på en anden ejendom. Der etableres en ny møddingsplads på 255 m<sup>2</sup> nord for plansiloerne.

I etape 2 opføres en ny løsdriftsstald nord for det eksisterende anlæg på ca. 4.800 m<sup>2</sup> samt en ny bygning med malkestald og teknikrum på ca. 660 m<sup>3</sup> i tilknytning til eksisterende staldanlæg. Den eksisterende løsdriftsstald anvendes til opdræt. Den eksisterende ungdyrstald anvendes til opdræt og kødkvæg. På siden af foderladen etableres en ny kalvestald på ca. 260 m<sup>2</sup>. Mellem den nye kostald og malkestald opstilles to kraftfodersiloer med kapacitet på 12 og 18 tons. Gyllebeholderen på 2.050 m<sup>3</sup> nedlægges, og der etableres en ny gyllebeholder på 4.000 m<sup>3</sup> nord for den eksisterende gyllebeholder og øst for plansiloerne. Der etableres en ny møddingsplads på 255 m<sup>2</sup> nord for plansiloerne. De eksisterende plansiloer forlænges samlet med 450 m<sup>2</sup> og der etableres ny plansilo i forbindelse med de eksisterende på 1.240 m<sup>2</sup>. Øvrige eksisterende staldanlæg og øvrige anlæg anvendes som hidtil.

Den nye kostald opføres nord for ejendommen og i tilknytning til eksisterende byggeri. Ny plansilo etableres nord for de eksisterende plansiloer, som forlænges øst på. Placeringen af den nye kostald, malkestald samt den nye gyllebeholder ligger under 30 meter til nærmeste naboskel og opfylder dermed ikke afstandskravene. Der er givet dispensation for afstandskravet til naboskel.

## GRUNDLAG FOR AFGØRELSEN

Ansøgning om miljøgodkendelse med tilhørende bilag blev første gang indsendt den 22. januar 2010 som skema nr. 7167 og sidste gang som version 9 den 13. december 2011 fra [www.husdyrgodkendelse.dk](http://www.husdyrgodkendelse.dk).

Fleksibilitetsberegninger er indsendt som fiktiv ansøgning med skema nr. 32268 sidste gang den 17. januar 2012. Beregningsgrundlag Version 4.0.8 fra november 2009, FarmN version 3.1 – beregningsmotor: 1.5.

Tilsyn på bedriften den 9. december 2009.

Opstartsmøde for miljøgodkendelse den 23. april 2010 på bedriften.

Besigtigelse af arealer den 12. maj 2010 med Natur og Vand, Kolding Kommune.

Høringssvar fra Fredericia Kommune den 9. maj 2011 (jf. bilag 3)

Høring af Energinet.dk vedr. placering af bygning i forhold til en naturgasledning (jf. bilag 3).

Høring af plan- og byggesagsafdelingen marts og april 2011. Møde med nabo vedr. placering af ny kostald den 16. august 2011.

Afsluttende møde den 7. februar 2012, hvor udkastet blev gennemgået med ansøger og konsulent.

Supplerende oplysninger fremsendt af ansøger og konsulent i forbindelse med sagsbehandlingen.

## **1.2 IKKE TEKNISK RESUMÉ**

---

Miljøgodkendelsen er på baggrund af det elektroniske ansøgnings-skema med bilag udarbejdet af ansøger Ole Andersen samt Kolding Herreds Landbrugsforening. Beregninger af kvælstofudvaskning, nitratkoncentration, fosforoverskud, ammoniakemission og lugtgeneafstande er foretaget i det elektroniske ansøgnings-skema fra [www.husdyrgodkendelse.dk](http://www.husdyrgodkendelse.dk) på baggrund af de indtastede forudsætninger for projektet.

Ansøgningsmaterialet beskriver dels de miljømæssige konsekvenser af produktionen, dels forskellen i miljøpåvirkning mellem den ansøgte produktion og den produktion, der kan opretholdes, hvis det ansøgte projekt ikke realiseres.

Kommunen har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte omlægning i henhold til Lov nr. 1572 af 20. december 2006 med senere ændringer samt tilhørende bekendtgørelser. Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen samt efterfølgende beregninger og betinget af, at de stillede vilkår efterleves.

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk redegørelse samt Kommunens bemærkninger og vurdering af udvidelsen og dens miljømæssige påvirkninger af naturen, miljøet og naboer.

### **Produktionsudvidelsen og anlæg**

På den økologiske drevne ejendom på adressen Hulskovvej 70, 6000 Kolding er der en nuværende produktionstilladelse til 140 årskøer (tung race, normydelse), 36 småkalve (tung race, 0-6 mdr.) og 118 årsopdræt (tung race, 6-27 mdr.), i alt 255,1 DE.

Produktionen kan omlægges til 300 årskøer med en gennemsnitlig årsydelse fra ydelseskontrollen på 10.234 kg (tung race), 82 småkalve (tung race, 0-6 mdr.), 150 tyrekalve (tung race, indtil 150 kg), 256 årsopdræt (tung race, 6-26 mdr.), 20 ammekøer (over 600 kg), 10 småkalve (kødkvæg, tung race, 0-6 mdr.), 18 årsopdræt (kødkvæg, tung race, 6-28 mdr.) og 15 stude (kødkvæg, tung race, 6-24 mdr.), hvilket svarer til en udvidelse fra 255,1 DE til i alt 616,4 DE. Der er indarbejdet etapevis udvidelse og fleksibilitet i husdyrholdet, så der er mulighed for at variere i antallet af køer og kvier, dog således at årsproduktionen i etape 1 ikke overstiger 351,7 DE og i etape 2 ikke overstiger 616,4 DE. Udvidelsen sker som følge af strukturudviklingen og for at fastholde en udviklingsorienteret ejendom. Udvidelsen foregår gradvist hen over de næste

4 år (etape 1 skal være udnyttet efter 2 år og etape 2 skal være udnyttet efter 4 år), da udvidelsen af malkekvægsbesætningen tages fra egen avl.

Da udvidelsen er over 250 DE kvæg, er ansøgningen behandlet i henhold til § 12 i lov nr. 1572 af 20. december 2006 med senere ændringer.

### **Placering og udformning af bygningsudvidelse**

*Etape 1:* Den eksisterende kostald anvendes som hidtil. Den eksisterende ungdyrstald anvendes dels til malkekøer og dels til kødkvæg, mens en del af opdrættet flyttes væk fra ejendommen og indgår i en pasningsaftale på en anden ejendom. Der etableres en ny møddingsplads på 255 m<sup>2</sup> nord for plansiloerne. Øvrige eksisterende staldanlæg og øvrige anlæg anvendes som hidtil.

*Etape 2:* I forbindelse med udvidelsen (etape 2) bygges en ny løsdriftstald nord for eksisterende anlæg på ca. 5.400 m<sup>2</sup> samt en ny bygning med malkestald og teknikrum på ca. 660 m<sup>3</sup> i tilknytning til eksisterende staldanlæg. Den eksisterende kostald vil blive anvendt til opdræt. Den eksisterende ungdyrstald vil blive anvendt til opdræt. På siden af foderladen vil der blive etableret en ny kalvestald. Mellem den nye kostald og malkestald opstilles to kraftfodersiloer med kapacitet på 12 og 18 tons. Gyllebeholderen på 2.050 m<sup>3</sup> vil blive nedlagt og der vil blive etableret en ny gyllebeholder på 4.000 m<sup>3</sup> nord for den eksisterende gyllebeholder. De eksisterende plansiloer forlænges samlet med 450 m<sup>2</sup> og der etableres ny plansilo i forbindelse med de eksisterende på 1.240 m<sup>2</sup>. Øvrige eksisterende staldanlæg og øvrige anlæg anvendes som hidtil.

Placeringen af den nye kostald og nye gyllebeholder ligger under 30 meter til naboskel og opfylder dermed ikke afstandskravene. Naboer har skriftligt accepteret dette og der er givet dispensation for afstandskravet til naboskel.

Kommunen vurderer, at det samlede bygningsanlæg i ansøgt drift vil fremstå som én driftsmæssig enhed. Det vurderes tillige, at de nye driftsbygninger ikke ændrer væsentligt på oplevelsen af landskabet og kulturmiljøet.

### **Harmoniareal**

I etape 1 er der i alt 351,7 DE husdyrgødning, hvoraf de 170,1 DE afsættes på ejede og forpagtede arealer (305,13 ha), 276,4 DE afsættes i form af gylleaftaler, der modtages 108,7 DE husdyrgødning, og der afsættes 13,9 DE ved afgræsning udenfor harmoni svarende til 0,56 DE/ha.

I etape 2 er der i alt 616,4 DE husdyrgødning, hvoraf de 427,1 DE afsættes på ejede og forpagtede arealer (305,13 ha), 276,4 DE afsættes i form af gylleaftaler, der modtages 108,7 DE husdyrgødning, og der afsættes 21,6 DE ved afgræsning udenfor harmoni svarende til 1,4 DE/ha.

Harmonikravet på 1,4 DE/ha for økologiske bedrifter er dermed overholdt både i etape 1 og 2.

### **Lugt, transport, støj m.m.**

Der vil blive en lille stigning i antal transporter til og fra ejendommen i forbindelse med udbringning af husdyrgødning og ensilering. Indkørslen vest for ejendommen må kun anvendes til afhentning af mælk for at undgå eventuelle gener i form af støj og støv i forbindelse med bl.a. gylleudkørsel. Øvrige transporter til og fra ejendommen sker uændret. Den modtagne gødning vil opbevares i buffertankene beliggende på Kæret 28 og Hedevej, hvilket vil mindske antallet af transporter fra Hulskovvej 70 til disse arealer. Kørsel med gylle vil blive foretaget intensivt, således at den foregår på så få dage som muligt. Se bilag 6 for anvendte transportruter.

Produktionsændringen vil medføre en øget lugtpåvirkning af ejendommens omgivelser. Der er ca. 84 meter fra den nye staldbygning til nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt (Hulskovvej 72) og ca. 930 meter til nærmeste byzone (Kolding Lilballe). Lugtgenekriterierne fastsat i Husdyrbrugsloven er overholdt i begge etaper.

Mælkerum og teknikrum vil blive flyttet længere væk fra nærmeste nabo, hvilket vil reducere støjen herfra. Der vil forsat blive foretaget en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse på ejendommen.

Ejendommen har haft besøg af en energikonsulent. Der er efterfølgende udarbejdet en rapport, som indeholder resultater og konkrete energispareforslag. Disse er så vidt muligt indarbejdet i planlægningen af staldindretning.

Sammenlagt vurderer Kommunen, at udvidelsen ikke vil medføre væsentlige gener for naboerne.

### **Ammoniakemission**

I *etape 1* er der beregnet en årlig ammoniakemission fra anlægget på 2.129 kg N/år, hvilket svarer til en forøgelse på 42 kg N/år i forbindelse med udvidelsen. Projektet overholder det generelle krav om 15 % reduktion af ammoniaktabet i forhold til referencenormen for stalde og opbevaringslagre. I den eksisterende stald er der spalter, hvorpå der etableres skrabere ovenpå, som skal skrabe minimum hver 4. time. 77 % af dybstrøelsen bliver kørt direkte ud i marken og pløjet ned, hvorved ammoniakfordampning fra mellemlageropbevaring mindskes.

I *etape 2* er der beregnet en årlig ammoniakemission fra anlægget på 2.958 kg N/år, hvilket svarer til en forøgelse på 871 kg N/år i forbindelse med udvidelsen. Projektet overholder det generelle krav om 15 % reduktion af ammoniaktabet i forhold til referencenormen for stalde og opbevaringslagre. For at reducere ammoniakemissionen vælges der i det nye staldanlæg en teknologi, således at den samlede ammoniakemission i denne stald reduceres med mindst 50% (kanal og linespil), hvilket er bedst anvendelig teknik (BAT) for sådan en type stald.

Kommunen har stillet krav om en maksimal ammoniakemission på 2.178 kg N pr. år i etape 1 og 2.959 kg N pr. år, som betragtes som værende BAT-niveauet for den type og størrelse af bedrift. BAT-niveauet er overholdt i begge etaper se ovenfor.

Der er lavet ammoniakdepositionsregninger til naturtyper beliggende indenfor 1.000 meter fra ejendommen. Der er en merdeposition på 0,1-0,3 kg N/ha/år fra projektet, hvilket er noget under den grænse på 1 kg N/ha/år, som Miljøstyrelsen angiver at kunne medføre en målbar forringelse af naturområderne.

Kolding Kommune vurderer ud fra de nævnte beregninger og tilknyttede vilkår, at ammoniakdepositionen fra anlægget ikke vil medføre en forringelse af naturområderne, og at projektet dermed ikke vil medføre en forringelse af naturområderne.

### **Kvælstofudvaskning til overfladevand**

Ingen af ejendommens udbringningsarealer ligger i opland til Natura 2000-område. På bedriftsniveau er reduktionsprocenten således 100%, og dermed må dyretrykket højst være 1,4 DE/ha.

På baggrund af det valgte standardsædske K4 og at bedriften drives økologisk (100% reduceret kvælstofnorm) medfører dette i FarmN en beregnet gennemsnitlig udvaskning af kvælstof til overfladevand på 13,7 kg N/ha i etape 1 og på 33,7 kg N/ha i etape 2.

Nitratudvaskningen fra arealerne i etape 2 (worst case) udgør mellem 0,05-1,9 % af den samlede udledning til fjordene (Kolding Inder- og Yderfjord og Vejle Yderfjord), hvilket er noget under 5 %, som er grænsen for, hvornår et projekt i sig selv ifølge Miljøstyrelsen kan have en skadesvirkning for overfladevande.

På denne baggrund opfylder projektet lovgivningens krav for kvælstofudvaskning til overfladevand.



### **Nitrat til grundvand**

En del af udspretningsarealerne ligger i nitratfølsomt indvindingsområde (72,4 ha). Kommunen har desuden bedt om beregninger af udvaskningen af nitrat til grundvand på de udspretningsarealer, som er beliggende indenfor 300 meter af en vandværksboring, hvor arealerne er vurderet som sårbare. For de arealer, som er beliggende i nitratfølsomt indvindingsopland er der krav om, at hvis udvaskningen af kvælstof fra rodzonen beregnes til at være over 50 mg nitrat/liter, må den ikke stige i den ansøgte produktion. I etape 1 er N-udvaskningen beregnet til 11 mg nitrat/liter og etape 2 er N-udvaskningen beregnet til 27 mg nitrat/liter for arealer beliggende i nitratfølsomme områder.

På denne baggrund opfylder projektet lovgivningens krav for kvælstofudvaskning til grundvand.

### **Fosforudvaskning til overfladevand**

Ingen af udbringningsarealerne afvander til et Natura 2000-område. Alle arealer ligger i fosfor-klasse 0. Projektet overholder lovkravene med hensyn til fosfor til overfladevand både i etape 1 og etape 2. Der er stillet vilkår om 2 meter bræmme langs med en afvandingsgrøft samt krav om 20 meter bræmme fri for flydende husdyrgødning på et særligt skrånende areal som følge af risikoen for overfladeafstrømning og dermed udvaskning af fosfor. Det generelle krav om fosforoverskud, som det er fastlagt i lovgivningen, er overholdt på disse arealer med det benyttede referencesædskifte (K4). Der er et fosforunderskud i etape 1 og i etape 2 på henholdsvis 16,9 og 4,4 kg P/ha/år, hvilket vil sige, at der tilføres mindre end der fraføres.

Det vurderes, at der ikke er risiko for overfladisk afstrømning til søer- og vandløbene eller risiko for brinkerosion.

### **Påvirkning af internationale naturbeskyttelsesområder (Natura2000)**

Ingen af ejendommens udbringningsarealer eller bygninger ligger i eller i umiddelbar nærhed af internationale naturbeskyttelsesområder. Det nærmeste EF-habitatområde, Højen Bæk, er beliggende ca. 12 km nord for ejendommen. Det er vurderet, at nedfald af ammoniak, der skyldes emission fra projektet, ikke er til skade for de beskyttede naturområder, grundet den store afstand fra produktionsanlæggene til disse naturtyper.

Alle ejede og forpagtede arealer i projektet afstrømmer til Kolding Yder- og Inderfjord samt til Vejle Yderfjord. Projektet overholder de generelle lovkrav med hensyn til fosforoverskud og nitratudvaskning til både overflade- og grundvand.

### **Bilag IV-arter**

Der er registreret løvfrø, som er opført på EU-habitatdirektivets bilag IV (strengt beskyttede arter), i et vandhul beliggende ca. 2,1 km nordøst for ejendommen. I Kolding Kommune er der registreret flere bilag IV-arter, og det kan derfor ikke afvises, at de forefindes på eller i nærheden af udbringningsarealerne. Kolding Kommune vurderer dog, at den allerede registrerede bilag IV-art og dens levested ikke trues af den forestående udvidelse på ejendommen, ligesom eventuelle andre bilag IV-arter og deres levested heller ikke trues af den forestående omlægning.

### **Andre miljøpåvirkninger**

Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og udbringning af gylle, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som værende indenfor, hvad der kan forventes af et husdyrbrug af den type og størrelse.

### **BAT (Bedste tilgængelige teknik)**

I forhold til det generelle ammoniakreduktionskrav som beskrevet i husdyrloven, skal husdyrbruget reducere ammoniakfordampningen med 15 % i forhold til referencetaldsystemet. Ammoniakreduktionskravet er 15 % som følge af kvægproduktionen er baseret på græsfodring,

hvor mindst 40 % af grovfoderrationen er græs. Desuden skal projektet leve op til et BAT-krav på maksimalt 2.178 kg N/år i etape 1 og 2.959 kg N/år i etape 2, som er proportionelt for en kvægproduktion af den pågældende størrelse. Den nærmere redegørelse for det konkrete BAT-niveau kan ses i bilag 4.

I projektet er BAT-kravet opfyldt ved, at der installeres spalteskraber oven på spalterne i den eksisterende løsdriftsstald. I det nye staldanlæg etableres der en teknologi (kanal og linespil), således at den samlede ammoniakemission i denne stald reduceres med mindst 50 % (BAT) samt direkte udbringning af en del af dybstrøelsen. Derudover lever bedriften op til en lang række virkemidler, som er bundet op på lovgivningen vedr. opbevaring og håndtering af gylle samt udarbejdelse af markplaner.

Ud fra økonomiske og proportionelle betragtninger vurderer kommunen, at husdyrbruget har inddraget BAT og truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer.

### **Samlet vurdering**

Kolding Kommune vurderer, at projektet under overholdelse af vilkårene i miljøgodkendelsen kan gennemføres uden væsentlige virkninger på miljøet, herunder påvirkning af naboer og de landskabelige, naturmæssige og kulturhistoriske værdier i området.

## **1.3 AFGØRELSE OM MILJØGODKENDELSE**

---

Kolding Kommune har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte ændring og udvidelse af husdyrholdet på Hulskovvej 70, 6000 Kolding matr. nr. 1ae m.fl., Nr. Stenderup By, Eltang i henhold til § 12, stk. 2 i Lov nr. 1572 af 20. december 2006 med senere ændringer samt tilhørende bekendtgørelser (jf. bilag 2) og er en tilladelse til, at virksomheden kan producere på de efter hvert afsnit følgende vilkår.

Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen med bilag samt tilhørende beregninger. Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk redegørelse, kommunens bemærkninger og vurdering af udvidelsen og dens miljømæssige påvirkninger af naturen, miljøet og naboer samt vilkår vedrørende produktionen og arealerne.

Etablering af nye anlæg må ikke igangsættes, før der særskilt er indhentet alle øvrige nødvendige tilladelser efter andre lovgivninger eksempelvis spildevandstilladelse, tilladelse til møddingsplads, vaskeplads og tilladelse efter byggeloven, brandloven mv.

Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Kolding Kommune gennem Miljøstyrelsen elektroniske ansøgningssystem første gang den 22. januar 2010. Den 13. december 2011 er version 9 af ansøgningen indsendt, der danner det endelige grundlag for miljøgodkendelsen.

## **1.4 OFFENTLIGHED**

---

Ansøgningen blev offentliggjort i Budstikken, Kolding i perioden fra den 16. marts 2011 til den 30. marts 2011. Denne 1. høring havde til formål at skabe kontakt med berørte beboere i området samt øvrige interesserede. Kommunen modtog ingen henvendelser i før offentliggørelsesfasen.

Udkast til miljøgodkendelse blev den 22. februar 2012 udsendt i 6 ugers høring hos naboer og skønnede parter i sagen, ansøger selv og en række organisationer og private personer, der har anmodet herom. Der indkom ingen bemærkninger i udkastperioden.

Den endelige miljøgodkendelse blev den 18. april 2012 afgjort og annonceret i Budstikken Kolding (jf. klagevejledning i afsnit 11).

## 2 GODKENDELSE OG VILKÅR

### 2.1 BESKRIVELSE AF HUSDYRBRUGET OG PROJEKTET

Godkendelsen omfatter samtlige landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen Hulskovgaard, Hulskovvej 70, 6000 Kolding, matr. nr. 1ae m.fl., Nr. Stenderup By, Eltang. Den økologiske husdyrproduktion vedrører CHR nr. 20706 og 904285 samt CVR nr. 14446389 med P-nr. 1009003491. Ejendommen er ejet af Ole Andersen. Bedriften drives økologisk. Ansøger står for den daglige drift. Ansøger ejer også ejendommene Møsvråvej 7, 6051 Almind og Kæret 28, 6000 Kolding.

Husdyrproduktionen kan ændres og udvides fra de nuværende 140 årskøer (tung race), 36 småkalve (tung race, 0-6 mdr.) og 118 årsopdræt (tung race, 6-27 mdr.) til 300 årskøer med en gennemsnitlig årsydelse fra ydelseskontrollen på 10.234 kg (tung race), 82 småkalve (tung race, 0-6 mdr.), 150 tyrekalve (tung race, indtil 150 kg), 256 årsopdræt (tung race, 6-26 mdr.), 20 ammekøer (over 600 kg), 10 småkalve (kødkvæg, tung race, 0-6 mdr.), 18 årsopdræt (kødkvæg, tung race, 6-28 mdr.) og 15 stude (kødkvæg, tung race, 6-24 mdr.), hvilket svarer til en udvidelse fra 255,1 DE til i alt 616,4 DE. Der er indarbejdet etapevis udvidelse og fleksibilitet i husdyrholdet, således at der er mulighed for at variere i antallet af køer og kvier, dog således at årsproduktionen i etape 1 ikke overstiger 351,7 DE og i etape 2 ikke overstiger 616,4 DE (se tabel 1 nedenfor).

**Tabel 1.** Det godkendte dyrehold på Hulskovvej 70 i etape 1 og etape 2.

Antal	Nudrift	Etape 1	Etape 2
Malkekøer	140	200	300
Kviekalve	36	50	82
Tyrekalve		100	150
Opdræt	118	23	256
Kødkvæg:			
Ammekøer		20	20
Småkalve		10	10
Opdræt		18	18
Stude		15	15
<b>Ialt</b>	<b>255,1 DE</b>	<b>351,7 DE</b>	<b>616,4 DE</b>

Når der i de efterfølgende afsnit vil fremgå "det ansøgte, udvidelse" vil dette henlede til etape 2.

*Etape 1:* Den eksisterende kostald anvendes som hidtil. Den eksisterende ungdyrstald anvendes dels til malkekøer og dels til kødkvæg, mens en del af opdrættet vil indgå i en pasningsaftale på en anden ejendom. Der etableres en ny møddingsplads på 255 m<sup>2</sup> nord for plansiloerne. Øvrige eksisterende staldanlæg og øvrige anlæg anvendes som hidtil.

*Etape 2:* I forbindelse med udvidelsen (etape 2) bygges en ny løsdriftstald nord for eksisterende anlæg på ca. 5.400 m<sup>2</sup> samt en ny bygning med malkestald og teknikrum på ca. 660 m<sup>3</sup> i tilknytning til eksisterende staldanlæg. Den eksisterende kostald vil blive anvendt til opdræt. Den eksisterende ungdyrstald vil blive anvendt til opdræt. På siden af foderladen vil der blive etableret en ny kalvestald. Mellem den nye kostald og malkestald opstilles to kraftfodersiloer med kapacitet på 12 og 18 tons. Gyllebeholderen på 2.050 m<sup>3</sup> vil blive nedlagt, og der vil blive etableret en ny gyllebeholder på 4.000 m<sup>3</sup> nord for den eksisterende gyllebeholder. De eksisterende plansiloer forlænges samlet med 450 m<sup>2</sup> og der etableres ny plansilo i forbindelse med de eksisterende på 1.240 m<sup>2</sup>. Øvrige eksisterende staldanlæg og øvrige anlæg anvendes som hidtil.

## 2.2 MEDDELELSESPLIGT – ANLÆG, AREALER, EJERFORHOLD

---

Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af ansøgningsmaterialet og den miljøtekniske beskrivelse og i henhold til godkendelsens vilkår.

Ændring i ejerforhold eller driftsansvarlig skal meddeles til kommunen.

Denne godkendelse skal være kendt af den daglige driftsansvarlige og andet personale med tilknytning til husdyrbruget. Et eksemplar af nærværende godkendelse skal til enhver tid være tilgængelig for og kendt af de personer, der har ansvaret for, at virksomhedens indretning og drift følger vilkårene i denne godkendelse.

Husdyrbruget må ikke udvides eller ændres bygnings- eller produktionsmæssigt uden forudgående anmeldelse til og tilladelse fra Kolding Kommune.

Udskiftning af arealer skal anmeldes til kommunen forud for planårets begyndelse den 1. august. Udskiftning af arealer inden for samme kategori (ejede/forpagtede arealer og tredjemandsarealer) kan ske uden en ny godkendelse, såfremt kommunen vurderer, at de nye arealer ikke er mere sårbare end de allerede benyttede.

## 2.3 GYLDIGHED

---

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

---

Ifølge Husdyrlovens § 33 skal der i en godkendelse fastsættes en frist for udnyttelse. Godkendelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden udløbet af denne frist.

Udnyttelsesfristen for udvidelsen af dyreholdet i etape 1 ønskes sat til 2 år, og udvidelsen af dyreholdet i etape 2 ønskes sat til 5 år. Besætningen ønskes udvidet med kvier fra egen avl. Ved en udvidelse fra 150 til 300 køer forventes det, at besætningen kan øges med 20 % af udvidelsen pr. år, hvilket gør, at besætningen vil kunne nå max. inden for 5 år, hvorfor udnyttelsesfristen i etape 2 ønskes sat til 5 år.

### KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

---

Der er ansøgt om etapevis udnyttelse af godkendelsen, da ansøger ønsker at benytte eget opdræt til at udvide besætningen med. Da der påtænkes at indsætte malkerobotter (særlige krav til yver og pattestilling) vil der være en endnu større udskiftning, og dermed skal der bruges ekstra opdræt til at opnå en malkekobesætning på 300 køer. Grundet projektets størrelse og karakter, vurderer Kolding Kommune, at udvidelsen skal være gennemført inden 5 år fra meddelelse af godkendelsen efter følgende forventede plan:

**Etape 1:** Umiddelbart efter godkendelsens ikrafttræden påbegyndes udvidelse af malkekøer til 200 årskøer og opdrættet udliciteres. Ny møddingsplads etableres. Fristen for udnyttelse af etape 1 er 2 år.

**Etape 2:** Ny kostald, ny kalvestald, plansiloer, gyllebeholder, m.m. etableres. Fristen for udnyttelse af etape 2 er 4 år.

Kolding Kommune vurderer, at det ud fra en økonomisk og driftsmæssig betragtning vil være rimeligt med en længere ramme for udnyttelse af miljøgodkendelsen. Det tillades derfor, at dyreholdes størrelse først er fuldt udnyttet 5 år efter godkendelsens ikrafttræden. Med andre ord vil det sige, at senest 5 år efter godkendelsen er blevet givet skal det nye byggeri være fuldt etableret og det godkendte dyrehold være i staldene.

Såfremt produktionsrammen ikke er udnyttet, skal godkendelsen revurderes, og godkendelsen kan evt. bortfalde. Såfremt en uudnyttet produktionsramme skyldes usædvanlige forhold af kortere varighed, eks. sygdomsudbrud eller konflikter på arbejdsmarkedet, kan fristen forlænges efter konkret vurdering. Det påhviler driftsherren at informere kommunen, såfremt sådanne forhold opstår.

Hvis en meddelt miljøgodkendelse ikke har været udnyttet – helt eller delvist – i tre på hinanden følgende år, så bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste tre år jf. § 33 i Husdyrloven. Såfremt en evt. produktionsnedgang skyldes usædvanlige forhold af kortere varighed, eks. sygdomsudbrud eller konflikter på arbejdsmarkedet, kan fristen forlænges efter konkret vurdering. Det påhviler driftsherren at informere kommunen, såfremt sådanne forhold opstår.

## VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for gyldighed:

**1.** Godkendelsens *etape 1* skal være udnyttet inden 2 år fra godkendelsens ikrafttræden, og *etape 2* skal være udnyttet inden 4 år fra godkendelsens ikrafttræden, dog tillades at dyreholdets størrelse først er fuldt udnyttet efter 5 år efter godkendelsens ikrafttrædelse. Med "udnyttet" menes, at det ansøgte byggeri er påbegyndt, og at der er indsat et dyrehold, der svarer til det godkendte dyrehold i henhold til tabel 1.

Er godkendelsen ikke udnyttet indenfor de givne frister, bortfalder den del af godkendelsen som ikke er udnyttet.

## 2.4 RETSBESKYTTELSE

Bedriften skal til enhver tid leve op til gældende regler, love og bekendtgørelser, også selv om disse regler er skærpende i forhold til denne godkendelse.

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Vilkårene kan dog i visse tilfælde ændres efter reglerne i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 40 stk. 2.

Denne godkendelse er meddelt i henhold til Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug med tilhørende bekendtgørelser og er en tilladelse til, at virksomheden kan producere på nedenstående vilkår.

Øvrige tilladelser efter andre lovgivninger skal indhentes særskilt eksempelvis spildevandstilladelse til bortledning af tagvand og vand fra befæstede arealer, byggetilladelser, herunder til vaskoplads, indvindingstilladelse til drikkevandsformål, tilladelse til etablering af ny vej, brandloven mv.

## 2.5 REVURDERING AF MILJØGODKENDELSEN

Virksomhedens miljøgodkendelse skal, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages senest, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt, at foretage den første revurdering i 2020.

## 3 HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

### 3.1 UDFORMNING OG OPFØRELSE AF EJENDOMMENS ANLÆG

#### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ejendommen er beliggende i landzone ca. 850 m sydvest for Lilballe, Kolding (nærmeste byzone), ca. 1,8 km nordvest for Eltang, ca. 2,1 km øst for Sdr. Stenderup og 2,2 km nordvest for ejendommen ligger Almind (byzone). Nærmeste nabobeboelse, der ikke er landbrug, er Hulskovvej 72, der ligger cirka 25 m fra nærmeste staldbygning (byg nr. 1). Der ligger ingen andre ejendomme med mere end 75 DE indenfor 300 m af ejendommen.

Alle nye bygninger etableres i tilknytning til eksisterende driftsbygninger. Udformning, materialevalg m.m. for ejendommens produktionsanlæg er angivet i tabel 2.

**Tabel 2:** Udformning m.m. af ejendommens produktionsanlæg

Nr. *	Bygning	Grundplan	Bygningsmaterialer og anvendelse i ansøgt drift
1	Eks. Kostald (1.1.1)		Fra 1996. 2003/04 sat skrabere på gulvet. Facaden er beklædt med søstens elementer. Der er åbninger i den øverste tredjedel. Taget er gråt eternit og kippen er åben. Stalden har naturlig ventilation.
2	Eks. Kalvestald (1.1.5)		Naturlig ventilation. 1988
3	Eks. Ungdyrstald (1.1.4)		Naturlig ventilation. 1988
4	Ny Malkestald og teknikrum	660 m <sup>2</sup>	
5	Ny kostald (1.1.3)	5.400 m <sup>2</sup>	Bygges med en lav mur ca. 1 meter, gardiner for resten. Naturlig ventilation.
6	Foderlade		
7	Ny kalvestald (1.1.2)		
8	Småkalve (1.1.1)		Kalve i dybstrøelse.
9	Eks. Plansiloer		
9-1	Forlængelse af plansiloer	450 m <sup>2</sup>	
10	Nye plansiloer	1240 m <sup>2</sup>	
11	Eks. Gyllebeholder (1.1.7)	4.000 m <sup>3</sup>	Eks., naturligt flydelag
12	Ny Gyllebeholder (1.1.8)	4.000 m <sup>3</sup>	Ny, naturligt flydelag
13	Eks. Gyllebeholder (1.1.6)	2.050 m <sup>3</sup>	Neddrives
14	Kornsilo	350 tons	Stålsilo
15	Maskinhus		Opbevaring af maskiner, olietank, spildolie, m.m.
16	Halmlade		Opbevaring af halm
17	Eks. kraftfodersilo	12 tons	Glasfiber, flyttes fra placering ved eks. kostald til mellem den nye kostald og malkestald. Diameter 2,3 m, højde 7,1 m.
18	Ny kraftfodersilo	18 tons	Glasfiber, placeres mellem den nye kostald og malkestald. Diameter 2,6 m, højde 8,7 m
22	Ny møddingsplads	255 m <sup>2</sup>	
23	Befæstet areal		Vaskeplads med afløb til opsamlingsbeholder ved ensilagesiloerne.

\* Jf. Bilag 3: Oversigtskort over ejendommen.

Oversigtskort over ejendommens anlæg kan ses i Bilag 5.

#### KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

De planlagte udvidelser bliver opført i tilknytning til det eksisterende byggeri primært på nord- og østsiden af det eksisterende. De nye staldbygninger vil blive opført i tilsvarende materialer som det eksisterende byggeri og vil dermed give en god harmoni i bygningsmassen. Trods mængden af bygninger, vurderer kommunen, at de vil fremstå som en samlet helhed i kraft af beliggenhed, materiale, byggeform og farvevalg.

## VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for udformning og opførelse af ejendommens anlæg:

2. Udformning, arkitektur og materialevalg skal harmonere med den eksisterende bygningsmasse med ensartede taghældninger og mørke og naturlige farver på facader, tage og gavle.

### 3.2 PLACERING AF ANLÆG

#### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I dette afsnit beskrives og vurderes bedriften i forhold til afstandskrav, bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger m.v. samt de landskabelige værdier og placering.

#### Afstandskrav

Ejendommene Hulskovvej 72, Nr. Stenderupvej 65 og 83 har ikke landbrugspligt, og beregninger med hensyn til lugt vil derfor være gældende for disse. Afstandskravene til nærmeste nabo og naboskel til disse ejendomme fra stalde og øvrige anlæg vil være omfattet af afstandskravene. Ejendommen Hulskovvej 74, Nr. Stenderupvej 57 og 86 har landbrugspligt.

I tabel 3 nedenfor er der beskrevet diverse afstande fra ejendommens anlæg og afstandskrav.

**Tabel 3:** Afstandskrav fra ejendommens anlæg

Nærmeste...	Beskrivelse	Afstand	Afstandskrav
<b>Naboejendomme</b>			
Nabo (Hulskovvej 72)	Afstand til eksisterende kostald	25 m	50 m
Nabo (Hulskovvej 72)	Afstand til ny kostald	84 m	50 m
Naboskel	Afstand fra ny stald	15 m	30 m
Naboskel	Afstand fra ny gyllebeholder	8 m	30 m
<b>Øvrige</b>			
Beboelse på samme ejendom	Afstand til ny kostald	72 m	15 m
Levnedsvirksomhed		> 50 m	25 m
Samlet bebyggelse i landzone		> 1.400	50 m
Byzone	Afstand fra ny kostald til Kolding Lilballe	> 900 m	50 m
Sommerhusområde	Afstand fra ny kostald til ved Drejens	> 5.000 m	50 m
Fælles vandindvindingsanlæg		> 50 m	50 m
Enkelt vandindvingsanlæg		> 25 m	25 m
Grønne område	Afstand fra ny gyllebeh. til Birkemose Golfcenter	> 700 m	
Vandløb		> 300 m	15 m
Dræn		> 15 m	15 m
Sø		> 300 m	15 m
Offentlig og privat fællesvej		> 100 m	15 m
Naturgasledning	Afstand fra ny kostald til naturgasledning	21 m	20 m

De nye produktionsbygninger ligger samlet ved og omkring de eksisterende produktionsbygninger. Situationsplan for ejendommen findes i Bilag 5.

Den nye kostald ligger ca. 84 meter fra nærmeste nabobeboelse men den eksisterende kostald ligger kun ca. 25 meter fra nærmeste nabobeboelse (Hulskovvej 72). I etape 1 vil nudrift fortsætte i den eksisterende kostald. I etape 2 vil den eksisterende kostald ændre anvendelse fra malkekøer til opdræt og produktionen reduceres fra 173,6 DE til 90,77 DE svarende til en reduktion på knap 50 %. Dyrene er udegående minimum 5 måneder i sommerperioden.

*Dispensation for afstandskrav til naboskel*

Den nye gyllebeholder på 4.000 m<sup>3</sup> vil blive opført lige umiddelbart nord for den eksisterende gyllebeholder. Afstanden til naboskel er ca. 8 meter, og afstandskravet på 30 meter kan dermed ikke overholdes, og der søges derfor om dispensation for afstandskravet. Ejeren af matrikel nr. 4n, Nr. Stenderupvej, Eltang har erklæret sig indforstået med placeringen af gyllebeholderen.

Den nye kostald vil af hensyn til logistikken på ejendommen blive opført nord for den eksisterende kostald. Afstanden til naboskel vil være minimum 15 meter, og afstandskravet på 30 meter kan dermed ikke overholdes, og der søges derfor om dispensation for afstandskravet. Ejeren af matrikel nr. 1am, Nr. Stenderupvej, Eltang har skriftligt erklæret sig indforstået med placeringen af den nye kostald.

Den nye kostald placeres parallelt med den eksisterende stald af hensyn til logistikken samt bedriften som en helhed. Ved den valgte placering fremstår bygningsmassen mere samlet. Herudover ligger der en naturgasledning, som gør, at stalden ikke kan rykkes længere nord på.

Resterende byggeri overholder alle øvrige afstandskrav til naboskel, vandforsyningsanlæg, vandløb, søer samt beboelser (se tabel 3).

*Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger m.v. OBS: TRANSPORTKORRIDOR LANGS MOTORVEJEN*  
Bygningerne ligger ca. 250 meter fra udpegningen *værdifulde landskaber* (jf. bilag 7), som løber syd og øst for anlægget. Ca. 670 meter nordøst for ejendommen ligger et område med særlig værdifuldt natur. Området grænser direkte op til mark 5-0.

Nærmeste område med *værdifulde kulturmiljøer* ligger ca. 670 meter sydøst for ejendommen ved Stenderup Møllested og ca. 700 meter sydvest for ejendommen omkring Eltang Kirke.

Nærmeste *friluftsområde* ligger knap 700 meter nordøst for ejendommen. Nærmeste *regionale rekreative sti- og cykelrute* går ca. 120 m vest for ejendommen ad Nr. Stenderupvej.

Nærmeste *kirkeomgivelseszone og kirkebyggelinje* ligger henholdsvis ca. 300 og 500 meter sydvest for ejendommen ved Eltang Kirke.

Bygningerne ligger ikke indenfor udpegningerne *strandbeskyttelses- og klitfredningslinjen*. Bygningerne ligger udenfor *kystnærhedszonen*, som ligger ca. 380 m sydøst for ejendommen.

Nærmeste *fortidsminde* med *fortidsmindebeskyttelseslinie* ligger ca. 2,0 km mod sydøst.

Der er ikke nogen af anlæggene, der ligger inden for *skov-, sø- og åbeskyttelseslinie*. Nærmeste beskyttelseslinie ligger ca. 300 m øst (skovbyggelinie), over 5 km sydvest (søbeskyttelseslinie) og ca. 2 km sydøst (åbeskyttelseslinie) for ejendommen.

1,3 km nord for ejendommen ligger nærmeste *økologiske forbindelseslinie*. Ingen af arealerne grænser op til denne.

Nærmeste *skovrejsningsområde* ligger ca. 1,3 km nordvest for ejendommen.

Der er ingen *beskyttede sten- og jorddiger*, der bliver berørt i forbindelse med opførelse af bygninger eller gyllebeholder. En del af udbringningsarealerne ligger op til beskyttede sten- og jorddiger. Nærmeste sten- og jorddiger er beliggende ca. 160 meter nordøst for anlæggene (jf. bilag 8).

*Arealer beliggende i Fredericia Kommune:*

Der er ingen beskyttede diger, fredninger eller fortidsminder i tilknytning til udbringningsområdet.

Bygninger og gyllebeholdere ligger ikke indenfor *lavbundsarealer*. Nærmeste lavbundsareal ligger knap 300 meter syd for ejendommen.



Ca. 830 m nordøst for ejendommen ligger nærmeste udpegede § 7-areal i henhold til husdyrloven, som er et overdrev uden for Natura 2000 område.

Der er ingen arealer indenfor Natura 2000. Det nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde er EF-habitatområde, Højen Bæk, som ligger ca. 12 km nord for anlægget. Svanemosen ligger ca. 13 km sydvest for anlægget og Lillebælt ca. 13,5 km sydøst for anlægget.

Nærmeste §3 beskyttede naturareal er Nr. Stenderup Bæk, som løber ca. 350 m syd for anlægget.

#### KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Den eksisterende kostald ligger ca. 25 meter fra nærmeste nabobeboelse (Hulskovvej 72). Ifølge Husdyrbrugsloven er udvidelser og ændringer af eksisterende husdyrbrug, som medfører forøget forurening ikke tilladt indenfor en afstand på mindre end 50 meter til en nabobeboelse. I etape 1 forsætter nudriften. I etape 2 vil den eksisterende kostald ændre anvendelse fra malkekøer (173,6 DE) til opdræt (90,77 DE). Dyrene er udegående i minimum 5 måneder i sommerperioden.

Det er kommunens vurdering, at en fortsættelse af nudriften (etape 1) og en reduktion på knap 50% i antallet af dyreenheder (etape 2) vil medføre en reduceret forurening, idet både gødningsproduktionen og andre mulige gener bl.a. lugt vil blive reduceret væsentligt. Den ansøgte ændring af den eksisterende kostald tillades derfor (jf. vilkår 8 og 9).

#### **Dispensation vedr. afstandskrav**

Der er ansøgt om dispensation for afstandskrav til naboskel fra gyllebeholderen, som placeres ca. 8 m fra naboskel. Gyllebeholderens placering er bl.a. valgt ud fra hensynet til tilkørselsforhold til gyllebeholderen samt staldanlægget.

Desuden er der søgt om dispensation for afstandskrav til naboskel fra den nye kostald, som placeres ca. 15 meter fra skellet. Kostalden ønskes placeret som ansøgt ud fra hensynet til en samlet placering af anlæg på ejendommen.

Kommunen giver hermed dispensation til opførelse af kostald samt gyllebeholder indenfor afstandskravet til naboskel, idet de kan opføres henholdsvis minimum 15 meter og 8 meter fra naboskel.

Dispensationen gives, da det vil give en samlet ejendom både logistikmæssigt og landskabsmæssigt og under forudsætning af nedenstående vilkår.

Alle øvrige afstandskrav til vandforsyning, vej mv. i henhold til § 8 i Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug, er overholdt.

Naboerne har ved underskrift erklæring sig indforstået med en placering af kostald og gyllebeholder tættere på naboskel end afstandskravet foreskriver i loven. De øvrige afstandskrav i henhold til § 8 i Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er overholdt.

Kolding Kommune vurderer, at beliggenheden af bedriftens staldanlæg mv. er miljømæssig forsvarlig. Det vurderes ligeledes, at den bedste placering er fundet for så vidt angår naboer og landskabelige hensyn, og kommunen har derfor valgt at dispensere fra afstandskravene til naboskel under forudsætning af de efterfølgende vilkår.

#### **Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger m.v.**

Det eksisterende og ansøgte anlæg ligger udenfor fredninger, udpegninger og diverse beskyttelseslinier, og det vurderes, at fredninger og udpegninger som helhed ikke vil påvirkes som følge af det ansøgte projekt. Der er beskyttede sten- og jorddiger i området (jf. bilag 8). Disse er hovedsagligt placeret i markskel og langs kanten af skove og lysåbne naturområder. Det er kom-

munens vurdering, at de beskyttede naturtyper samt de beskyttede sten- og jorddiger, som grænser op til udbringningsarealerne, ikke berøres af den forestående omlægning af produktio-  
nen.

Den nye kostald ligger ca. 21 meter fra naturgasledningen, som ligger nord for det nye byggeri, kravet om minimum 20 meter er dermed overholdt. Ejendommen og det nye anlæg ligger udenfor den VVM-undersøgelse som Vejdirektoratet er i gang med i forbindelse med den sønderjyske motorvej, som løber umiddelbart syd for ejendommen (jf. bilag 7). Alle øvrige bygge- og beskyttelseslinier, fredninger, m.v. er også overholdt.

Kolding Kommune vurderer, at indretning og beliggenhed af bedriftens staldanlæg mv. er miljømæssig forsvarlig. Det vurderes ligeledes, at den bedst mulige placering er fundet for så vidt angår de landskabelige hensyn.

## VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for placering i anlægget:

**3.** Den nye stald og malkestald skal placeres minimum 15 m fra naboskel mod matrikel nr. 1am, Nr. Stenderupvej, Eltang.

Den nye gyllebeholder skal placeres minimum 8 meter fra naboskel mod matrikel nr. 4n, Nr. Stenderupvej, Eltang.

Byggeri skal placeres minimum 20 meter fra den naturgasledning, som løber nord for ejendommen (jf. bilag 7).

## 3.3 LANDSKABSMÆSSIGE FORHOLD

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Det nye produktionsanlæg på Hulskovvej 70 placeres i tilknytning til de eksisterende produktionsbygninger. Alle produktionsbygninger er placeret i område, som i kommuneplanen er udpeget til jordbrugsformål, ca. 850 m sydvest for Lilballe, Kolding og ca. 1,8 km nordvest for Eltang.

Ejendommen består af et stuehus, staldbygninger og øvrige anlæg, som silo og gyllebeholdere. De eksisterende staldbygningerne fremstår diskrete med lys grå facader og mørk grå eternittag. Nybyggeriet vil blive opført i samme materialer som det eksisterende byggeri. Den nye kostald bliver placeret nord for og parallelt med de øvrige bygninger. Der anlægges ikke beplantning omkring det nye staldanlæg, da ejendommen er omgivet af naturlige hegn både mod vest og øst og delvist også mod syd ud mod motorvejen. Ejendommen ligger uden for de områder, som er udpeget som værdifulde landskaber i Kommuneplan 2010-2021. Dog er området syd for ejendommen udpeget som værdifuldt landskab, men der vil ikke blive bygget i det udpegede område.

Der er tale om et åbent landskab med spredt bebyggelse. Ca. 1 km vest for ejendommen er der et stort areal udlagt til erhverv. Mange markskel er markeret med levende hegn og beskyttede jord- og stendiger.

### KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Ejendommen ligger i et ret åbent landskab med spredt landbrugsbebyggelse og en enkelt nabo-bolig tæt på. Det er et relativt åbent landskab. Området er ikke udpeget som værdifuldt landskab, og arealet har i øvrigt ikke en landskabeligt udsat placering. Ejendommen er placeret i et

mellem- til storskalalandskab, hvilket betyder, at det kan tåle et stort byggeri. Det er således et landskab, der vurderes at være robust i forhold til den relativt store udvidelse af gårdanlæggene.

Flere af markskellene er markeret med levende hegn og syd for ejendommen løber den sydjyske motorvej. Det er vigtigt, at de levende hegn bibeholdes og vedligeholdes og eventuelle huller udfyldes, således at ejendommen fortsat naturligt bliver afskærmet (jf. bilag 7). Hullet i læhegnet øst for ejendommen skyldes at naturgasledningen løber igennem og derfor må der ikke etableres læghegn her (jf. bilag 7).

De nye staldanlæg vil have ensartede taghældning og naturlige og mørke farver til facader, tage og gavle, hvorved det vurderes, at bygningsmassen vil harmonere med den eksisterende bygningsmasse og derved ikke påvirke det landskabelige indtryk væsentligt. Lys fra staldene skærmes af de levende hegn og vurderes ikke at have fjernvirkning.

Kommunen har vurderet samlet, at den bygningsmæssige udvidelse og de deraf følgende ændringer i området kan harmonere med hensynet til de landskabelige, kulturhistoriske, naturmæssige og rekreative værdier i området, under forudsætning af at nedennævnte vilkår overholdes.

#### VILKÅR

---

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for placering i landskabet:

- 4.** At de eksisterende levende hegn vest og øst for ejendommen skal vedligeholdes, således at det fremtræder tæt og afskærmende (jf. bilag 7).

## 4 HUSDYRHOLD, STALDANLÆG OG DRIFT

### 4.1 HUSDYRHOLD OG STALDANLÆG

#### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Den økologiske produktion ønskes ændret i to etaper fra de nuværende 140 årskøer (tung race), 36 småkalve (tung race, 0-6 mdr.) og 118 årsopdræt (tung race, 6-27 mdr.).

*Etape 1:* 200 årskøer med en gennemsnitlig årsydelse fra ydelseskontrollen på 10.234 kg (tung race), 50 småkalve (tung race, 0-6 mdr.), 100 tyrekalve (tung race, indtil 150 kg), 23 kælvkvier (tung race, 22-25 mdr.), 20 ammekøer (over 600 kg), 10 småkalve (kødkvæg, tung race, 0-6 mdr.), 18 årsopdræt (kødkvæg, tung race, 6-28 mdr.) og 15 stude (kødkvæg, tung race, 6-24 mdr.), hvilket svarer til en udvidelse fra 255,1 DE til i alt 351,7 DE.

**Tabel 4:** Dyrehold og stalddtype i etape 1

Staldafsnit nr.*	Dyrehold og stalddtype for ansøgt drift	Antal mdr. dyrene er udegående		Antal årstyr	DE
		Indenfor udb.areal	Udenfor udb.areal		
1.1.1	Malkekøer, tung race, ydelse 10.234 kg Sengestald med spalter og skraber (kanal, bagskyl eller ingkanal)	2		125	177,24
	Opdræt, tung race, (22-25 mdr.) Sengestald med spalter og skraber (kanal, bagskyl eller ringkanal)			11	6,78
1.1.4	Opdræt, tung race, (22-25 mdr.) Dybstrøelse med lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)			12	7,39
	Malkekøer, tung race, ydelse 10.234 kg, dybstrøelse med lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	2		75	106,34
	Tyrekalve (indtil 150 kg), dybstrøelse			100	7,19
	Småkalve, tung race (0-6 mdr.), dybstrøelse			14	3,78
1.1.4 <b>Kødkvæg</b>	Ammekøer over 600 kg, Dybstrøelse med lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	5	5	20	14,29
	Småkalve (0-6 mdr.), tung race, dybstrøelse	5	5	10	2,70
	Opdræt, tung race, (6-28 mdr.) Dybstrøelse med lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	5	5	18	9,15
	Stude, tung race, (6-24 mdr.) Dybstrøelse med lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	5	5	15	7,12
1.1.5	Småkalve, tung race (0-6 mdr.), dybstrøelse			36	9,73
<b>Dyreenheder i alt</b>					<b>351,7 DE</b>

\*: Refererer til benævnelserne fra ansøgningsskemaet ([www.husdyrgodkendelse.dk](http://www.husdyrgodkendelse.dk))

*Etape 2:* 300 årskøer med en gennemsnitlig årsydelse fra ydelseskontrollen på 10.234 kg (tung race), 82 småkalve (tung race, 0-6 mdr.), 150 tyrekalve (tung race, indtil 150 kg), 256 årsop-

dræt (tung race, 6-26 mdr.), 20 ammekøer (over 600 kg), 10 småkalve (kødkvæg, tung race, 0-6 mdr.), 18 årsopdræt (kødkvæg, tung race, 6-28 mdr.) og 15 stude (kødkvæg, tung race, 6-24 mdr.), hvilket svarer til en udvidelse fra 351,7 DE (etape 1) til i alt 616,4 DE.

**Tabel 5:** Dyrehold og staldtype i etape 2

Staldafsnit nr.*	Dyrehold og staldtype for ansøgt drift	Antal mdr. dyrene er udegående		Antal årsdyr	DE
		Indenfor udb.areal	Udenfor udb.areal		
1.1.1	Opdræt, tung race, (12-25 mdr.) Sengestald med spalter og skraber (kanal, bagskyl eller ringkanal)	5		160	85,36
	Småkalve, tung race (0-6 mdr.), dybstrøelse			20	5,41
1.1.2	Småkalve, tung race (0-6 mdr.), dybstrøelse			31	8,38
<b>NY STALD</b>	Tyrekalve (indtil 150 kg), dybstrøelse			150	10,78
1.1.3 <b>NY STALD</b>	Malkekøer, tung race, ydelse 10.234 kg, Sengestald med spalter og skraber (kanal, linespil)	2		280	397,01
	Kælvekvier, tung race, (25-26 mdr.), Sengestald med spalter og skraber (kanal, linespil)	5		13	8,47
	Gold- og kælvekøer, tung race, ydelse 10.234 kg, dybstrøelse			20	28,4
1.1.4	Opdræt, tung race, (6-12 mdr.) Dybstrøelse med lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	3	3	83	31,02
1.1.4 <b>Kødkvæg</b>	Ammekøer over 600 kg Dybstrøelse med lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	5	5	20	14,29
	Småkalve (0-6 mdr.), tung race, dybstrøelse	5	5	10	2,70
	Opdræt, tung race, (6-28 mdr.) Dybstrøelse med lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	5	5	18	9,15
	Stude, tung race, (6-24 mdr.) Dybstrøelse med lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	5	5	15	7,12
1.1.5	Småkalve, tung race (0-6 mdr.), dybstrøelse			31	8,38
<b>Dyreenheder i alt</b>					<b>616,4 DE</b>

\*: Refererer til benævnelserne fra ansøgningskemaet ([www.husdyrgodkendelse.dk](http://www.husdyrgodkendelse.dk))

Bedriften sælger tyrekalvene efter mælkefodringsperioden, hvor tyrekalvene i gennemsnit vil være ca. 3 mdr. gamle.

### Fleksibilitet

Der er indarbejdet fleksibilitet i produktionen (etape 2). En malkekvægsproduktion er en variabel produktionstype og kvægbruget undergår mange steder en udvikling med en specialisering i enten at have malkekøer eller at passe opdræt. Flexibiliteten ønskes således, at denne specialisering kan tilgodeses, hvis nødvendigt. Der ønskes fleksibilitet således, at naturlige udsving i produktionen er indenfor godkendelsens rammer.

Der er således indsendt dokumentation for ønsket fleksibilitet i antal årskøer til max. 315 årskøer (tung race) og max. 295 årsopdræt kvier (6-25 mdr. tung race) indenfor det ansøgte antal dyre-

enheder på maksimalt 616,4 DE. Der er lavet beregninger på samtlige nøgletal i husdyrgodkendelsessystemet for disse situationer, som det fremgår af efterfølgende tabeller.

**Table 6:** Flexibilitetsberegning ved etape 2

Nudrift = 171,7 DE	Etape 2		
	Ansøgt	Flexibilitet 1	Flexibilitet 2
Køer (10.234 kg mælk)	300	315	285
Kvier (0-6 mdr.)	82	82	82
Kvier (6-24 mdr.)	256	213	295
Tyrekalve (til 150 kg)	150	150	150
Ammekvæg m opdræt	33,26 DE	33,26 DE	33,26 DE
<b>Ialt</b>	<b>616,4 DE</b>	<b>615,8 De</b>	<b>616,0 DE</b>
Afsat på ejede og forpagtede jord	427,1 DE	425,1 DE	426,7 DE
Afsat gødning	276,4 DE	276,4 DE	276,4 DE
Modtaget gødning	108,7 DE	108,7 DE	108,7 DE
Afsat ved afgræsning udenfor harmoni	21,6 DE	23,0 DE	21,6 DE

**Table 7:** Nøgletal for etape 1 og etape 2 samt flexibilitetsberegninger.

Nøgletal	Etape 1	Etape 2		
	Ansøgt	Ansøgt	Flexibilitet 1	Flexibilitet 1
Antal dyreenheder (Nudrift = 255,1 DE)	351,7	616,4	615,8	616,0
Anvendt sædskifte	K4	K4	K4	K4
<b>Fosforberegning</b>				
P-overskud	-16,9	-4,4	-4,4	-4,5
<b>Nitratberegning</b>				
DE <sub>max</sub>	1,4	1,4	1,4	1,4
DE <sub>reel</sub>	0,56	1,4	1,39	1,4
Kg N/kg DE <sub>max</sub>	61,5	58,9	58,9	58,9
Kg N/kg DE <sub>reel</sub>	13,7	33,7	33,7	33,1
N-udvaskning (grundvand), mg nitrat/l	11	27	27	27
<b>Lugt (ukorrigeret geneafstand)</b>				
Byzone	234,26	280,36	294,34	268,68
Samlet bebyggelse	151,24	191,15	198,91	183,63
Enkelt Bolig	74,08	87,06	89,10	84,96

Variationerne i flexibilitetsberegningerne ligger indenfor det ansøgte og overholder lovgivningens generelle krav, jævnfør de efterfølgende afsnit.

#### KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Flexibilitet indenfor de forskellige dyretyper forudsætter, at myndigheden til enhver tid kan få forevist dokumentation, som beskriver sammensætningen af dyr, for derved at sikre sig at årsproduktionen ikke overstiger det tilladte. Dette er muligt via det centrale husdyrbrugsregister (CHR) sammenholdt med gødningsregnskaberne.

Bedriftsejer bedes underrette Kolding Kommune, når besætningen er nået op på fuld kapacitet.

Kolding Kommune finder på baggrund af ovennævnte, at det er rimeligt at indarbejde en fleksibilitet i produktionen, da dette ikke vurderes at medføre forøget forurening eller nabogener.

## VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for husdyrproduktion:

**5.** Den samlede produktion må ikke overstige 616,4 DE, svarende til 300 årskøer med en gennemsnitlig årsydelse fra ydelseskontrollen på 10.234 kg (tung race), 82 småkalve (tung race, 0-6 mdr.), 150 tyrekalve (tung race, indtil 150 kg), 256 årsopdræt (tung race, 6-26 mdr.), 20 ammekøer (over 600 kg), 10 småkalve (kødkvæg, tung race, 0-6 mdr.), 18 årsopdræt (kødkvæg, tung race, 6-28 mdr.) og 15 stude (kødkvæg, tung race, 6-24 mdr.).

**6.** Indenfor produktionen tillades afvigelser i antallet af dyr på op til maksimalt 315 årskøer (10.234 kg mælk, tung race) eller maksimalt 295 opdræt (6-25 mdr., tung race), så længe det maksimale antal DE på 616,4 DE ikke overskrides.

**7.** Der er fleksibilitet med hensyn til den gennemsnitlige årsmælkeydelse fra ydelseskontrollen. Såfremt mælkeydelsen stiger i forhold til det ansøgte niveau på 10.234 kg, så skal dyreholdet korrigeres, således at:

*Etape 1:* Antallet af årskøer ikke overskrider maksimalt 200 stk. og at antallet af dyreenheder ikke overstiger 351,7 DE.

*Etape 2:* Antallet af årskøer ikke overskrider maksimalt 315 stk. og at antallet af dyreenheder ikke overstiger 616,4 DE.

**8.** Driften skal overholde følgende minimumsperioder, hvor dyrene skal være udegående. Tallene i parentes angiver, hvilket staldafsnit dyrene går i (jf. bilag 5).

Dyretype (staldafsnit)	Antal årstyr	Minimumsperiode hvor dyrene skal være udegående
Malkekøer (1.1.3)	200 stk i etape 1	2 mdr. indenfor harmoniareal
	280 stk i etape 2	
Opdræt (1.1.1)	160 stk i etape 2	5 mdr. indenfor harmoniareal
Kælvekvier (1.1.3)	13 stk i etape 2	5 mdr. indenfor harmoniareal
Opdræt (1.1.4)	83 stk i etape 2	3 mdr. indenfor og 3 mdr. udenfor harmoniareal
Kødkvæg (1.1.4)	Etape 1 og etape 2	
Ammekøer	20 stk.	5 mdr. indenfor og 5 mdr. udenfor harmoniareal
Kalve (0-6 mdr.)	10 stk.	5 mdr. indenfor og 5 mdr. udenfor harmoniareal
Opdræt (6-28 mdr.)	18 stk.	5 mdr. indenfor og 5 mdr. udenfor harmoniareal
Stude (6-24 mdr.)	15 stk.	5 mdr. indenfor og 5 mdr. udenfor harmoniareal

**9.** I etape 1 må der højst være en husdyrproduktion på 125 årskøer og 11 kvier i den eksisterende kostald (bygning 1.1.1). Køerne i denne stald skal være udegående i minimum 2 måneder i sommerperioden.

I etape 2 må der højst være en husdyrproduktion på 90,8 DE i den eksisterende kostald (bygning nr. 1.1.1). Dyrene i denne stald skal være udegående i minimum 5 måneder i perioden 1. april til 1. november.

## 4.2 STALDANLÆG OG VENTILATION

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Nedenstående beskrivelse viser ændringer/etablering af hvert enkelt staldafsnit. Yderligere oplysninger findes i tabel 2, 4 og 5. Nummereringen af staldafsnittene henviser til oversigtskortet i bilag 5 og staldafsnittene i den elektroniske ansøgning.

#### **Kostald/Ungdyrstald** (*Eksisterende kostald nr. 1 og 8*)

Eksisterende løsdriftsstald fra 1996 (renoveret i 2003) med sengebåse og spalter med ringkanal.

*Etape 1:* Som nudrift. Malkekøer og kælvkvier. Skrabere på gangarealerne.

*Etape 2:* Stalden anvendes til kvier og småkalve. Eneste ændring i staldens indretning vil være at bøjlerne i sengebåsene rykkes tættere sammen, da det er kvier og ikke køer, som skal gå der i etape 2. Der er plads til 20 småkalve i dybstrøelsesbokse, som ligger i den østlige ende af den eksisterende kostald. Stalden forventes at have en levetid på mellem 15 og 20 år, før der skal foretages en gennemgribende renovering. Stalden har naturlig ventilation. Gammelt malkerum er placeret nord for den eksisterende kostald. I denne opbevares der rengøringsmidler.

Referencestaldsystem: Sengestald med spalter (kanal, linespil) (ammoniaktab 3,11 kg N).

BAT: Præfabrikeret drænet gulv er fravalgt, da det vil kræve en meget stor ombygning af eksisterende bygning, og omkostningerne vil ikke stå mål med miljøgevinsten. Der er skrabere på spalterne, som ifølge Miljøministeriets teknologiblad for skrabere i gangarealer i stalde med malkekøer har en ammoniakreducerende effekt på 25 % ved regelmæssig skrabning mindst 6 gange i døgnet.

#### **Kalvestald** (*eksisterende kalvestald byg nr. 2*)

Kalvestald fra 1988 til småkalve, stalden er indrettet med 16 dybstrøelsesbokse, som hver især kan rumme 2-3 kalve. Stalden forventes at have en levetid på mellem 10 og 15 år, før der skal foretages en gennemgribende renovering. Stalden har naturlig ventilation.

Referencestaldsystem: Dybstrøelse i hele arealet (ammoniaktab 2,83 kg N).

BAT: Småkalvene går i dybstrøelse, der findes ikke andet alternativt staldsystem til småkalve.

#### **Ko-, ungdyr- og kødkvægstald** (*Eksisterende byg nr. 3*)

*Etape 1:* Malkekøer (heraf også goldkøer og kælvkøer) samt ammekøer med opdræt samt stude. Stalden er fra 1998 og er indrettet med dybstrøelse og lang ædeplads med spalter. Stalden forventes at have en levetid på mellem 20 år, før der skal foretages en gennemgribende renovering. Stalden har naturlig ventilation.

*Malkekvæg:*

Referencestaldsystem for malkekøer: Sengestald med spalter (kanal, linespil) (ammoniaktab 10,64 kg N).

BAT: Præfabrikeret drænet gulv er fravalgt, da det vil kræve en meget stor ombygning af eksisterende bygning og omkostningerne vil ikke stå mål med miljøgevinsten.

Prisen for omlægning af den eksisterende dybstrøelsesstald til sengestald med præfabrikeret drænet gulv, ligger ved 75 køer ml. 17.000 – 20.000 kr./ko (prisen er oplyst af Bygnings- og Maskinkontoret Sønderjylland). Samlet pris vil derved ligge på omk. 1.387.500 kr.

De årlige omkostninger ved en sådan investering vil med et bankfinansieret lån med en rente på 7 % samt en afskrivning på 20 år, ligge på 130.980 kr/år. Ændring af gulvtypen vil reducere ammoniakfordampningen med i alt 262 kg N/år. Prisen ligger dermed på 500 kr pr. kg reduceret N.



*Kødkvæg:*

Referencestaldsystem for ammekøer: Dybstrøelse i hele arealet (Ammeko, opdræt og kalve har et ammoniaktab på henholdsvis 10,69 kg N, 4,29 kg N og 2,83 kg N).

BAT: Kødkvæget går i dybstrøelse med lang ædeplads med spalter. De er udegående størstedelen af året (10 mdr.) og staldsystemet anses for værende BAT for kødkvæg, da en ombygning til præfabrikeret drænet gulv ikke vil stå mål med miljøgevinsten.

*Etape 2:* Ammekøer med opdræt samt stude og opdræt af malkerace opstaldes i denne stald.

*Kødkvæg:*

Referencestaldsystem: Dybstrøelse i hele arealet (Ammeko, opdræt og kalve har et ammoniaktab på henholdsvis 10,69 kg N, 4,29 kg N og 2,83 kg N).

BAT: Kødkvæget går i dybstrøelse med lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal). De er udegående størstedelen af året (10 mdr.). Småkalvene går i dybstrøelse, og der findes ikke andet alternativt staldsystem til småkalve.

*Opdræt:*

Referencestaldsystem: Sengestald med spalter (kanal, linespil) (ammoniaktab 3,11 kg N).

BAT: Kvierne går i dybstrøelse med lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal). Præfabrikeret drænet gulv er fravalgt, da det vil kræve en meget stor ombygning af eksisterende bygning og omkostningerne vil ikke stå mål med miljøgevinsten.

**Ny malkestald og teknikrum**

Der etableres en ny bygning på ca. 660 m<sup>2</sup> med malkestald samt en opsamlingsplads og teknikrum. Placeres mellem den eksisterende kostald og den nye kostald. Midt i bygningen etableres en malkestald og i den østlige ende af bygningen er der en opsamlingsplads i forbindelse med malkning.

**Ny Kostald (byg nr. 5)**

Ny løsdriftsstald på ca. 4.800 m<sup>2</sup> (160 m x 30 m) til malkekøer med sengebåse med spalter (kanal, linespil) og skrabere. Der vil i den ene ende være en kælvningsafdeling med dybstrøelse. Stalden forventes at have en levetid på 25 år før der skal foretages en gennemgribende renovering. Der vil være naturlig ventilation.

*Malkekøer:*

Staldsystem er sengestald med sengebåse med spalter (kanal, linespil) og skrabere.

Referencestaldsystem: Sengestald med spalter (kanal, linespil)(ammoniaktab: Køer 10,64 kg N).

BAT: Stalden etableres med spaltegulv med kanal og linespil. Ifølge Teknologiblad fra den 30.06.2010 om "Skraber i gyllekanaler i stalde med malkekøer" fremgår det, at ammoniakreduktionen i stalden fra spaltegulv med kanal og linespil er 25 % sammenlignet med referencestaldsystemet. Det forudsættes, at kanalen skrubes mindst hver 8. time. Herudover sættes der skrabere på spaltegulvet, som ifølge Teknologiblad fra den 30.06.2010 om "Skraber i gangarealer i stalde med malkekøer" reducerer ammoniakfordampningen med 33 % i forhold til referencestaldsystemet. Det forudsættes, at gulvet skrubes hver 4. time. Samlet vil gulvtypen spaltegulv med kanal og linespil ifølge "Videnskatalog over kvægstalde med 4 % ammoniakfordampning, version 3, oktober 2010" med skrabere reducere ammoniakfordampningen med 50 %, hvilket betragtes som værende BAT.

*Kælvkøer og -kvier:*

I den nye kostald vil der i den ene ende blive etableret en kælvningsafdeling til kælvkøer og goldkøer, hvor der etableres dybstrøelsesbøksse.

Referencestaldsystem: Dybstrøelse i hele arealet (ammoniaktab 14,4 kg N).

BAT: I kælvningsafdelingen går dyrene i dybstrøelse, hvilket betragtes som BAT. Det er et krav at kælvende dyr skal kunne bevæge sig frit og have adgang til et tørt og velstrøet areal.

**Foderlade** (byg nr. 6)

Foderlade, hvor der opbevares kraftfoder i løsvægt, mineraler m.m. I foderladen er der indrettet en stationær fuldfoderblander (Mullerup), hvorfra foderet blandes og køres automatisk ud 7 gange i døgnet.

**Ny kalvestald** (forlængelse af eksisterende kalvestald byg nr. 7)

Eksisterende kalvestald på 140 m<sup>2</sup> (14 m x 10 m) med fællesbokse på dybstrøelse. Denne forlænges med ca. 120 m<sup>2</sup> (12 m x 10 m) også med fællesbokse på dybstrøelse. Halvtaget indrettes med fast bund med afløb til fortanken ved kostalden. Taget bliver i forlængelse af taget på foderladen. Stalden har naturlig ventilation.

Referencestaldsystem: Dybstrøelse i hele arealet (ammoniaktab 2,83 kg N).

BAT: Småkalvene går i dybstrøelse, der findes ikke andet alternativt staldsystem til småkalve.

**Plansilo** (eksisterende og forlængelse, byg nr. 9 og 9-1)

4 eksisterende plansiloer til opbevaring af grovfoder. Siloerne er 46 meter lange og sammenlagt 30 meter brede i alt 1.380 m<sup>2</sup>. Det er planlagt at forlænge de 4 plansiloer med 15 meter hver (450 m<sup>2</sup>), således at de bliver 61 meter lange og sammenlagt 30 m brede, svarende til i alt 1.830 m<sup>2</sup>. Afløbet fra siloerne ledes til to opsamlingstanke, hvorfra vandet sprinkles ud på marken. Opsamlingstankene bliver på hver 50 m<sup>3</sup>. Der etableres flyder med automatisk pumpning i opsamlingstanken.

**Ny plansilo** (byg nr. 10)

Ny plansilo på 62 x 20 meter, i alt 1.240 m<sup>2</sup>. Afløbet fra siloerne ledes til to opsamlingstanke, hvorfra vandet sprinkles ud på marken. Opsamlingstankene bliver på hver 50 m<sup>3</sup>. Afløbet fra siloerne ledes til to opsamlingstanke, hvorfra vandet sprinkles ud på marken. Opsamlingstankene bliver på hver 50 m<sup>3</sup>. Der etableres flyder med automatisk pumpning i opsamlingstanken.

**Ny møddingsplads** (byg nr. 22)

Ny møddingsplads på ca. 255 m<sup>2</sup>. Afløbet fra møddingspladsen ledes til opsamlingsbeholder og derfra til gyllebeholderen.

**Gyllebeholder** (eksisterende, byg nr. 11)

Eksisterende gylletank på 4000 m<sup>3</sup>. Opført i 2004. Der er ikke monteret pumpe på gylletanken. Naturligt flydelag.

**Ny gyllebeholder** (byg nr. 12)

Ny gyllebeholder på 4.000 m<sup>3</sup>. Der bliver ikke monteret pumpe på gylletanken.

**Eksisterende gyllebeholder** (byg nr. 13)

Eksisterende gylletank på 2.050 m<sup>3</sup> nedrives og fjernes i etape 2. Beholderkontrolleret i 2005.

**Kornsilo** (eksisterende, byg nr. 14)

Stålsilo på 350 tons, siloen bruges til opbevaring af korn.

**Maskinhus** (eksisterende, byg nr. 15)

Maskinhus med delvist fast bund. I maskinhuset opbevares der olie mv. Dieseltanken står også her. Der er fast bund i den del af maskinhuset, hvor der opbevares olie mv.

**Halmlade** (eksisterende, byg nr. 16)

Rundbue hal hvor i der opbevares halm.

**Gyllebeholder på anden ejendom (byg nr. 18)**

Gylletank beliggende på anden ejendom (Kæret 28). Tanken rummer 1.350 m<sup>3</sup> og er opført for ca. 15 år siden. Sidste beholderkontrol udført 2005.

**Kraftfodersiloer (byg nr. 17 og 18)**

Den eksisterende kraftfodersilo på 12 tons med en højde på 7,1 m og diameter på 2,3 m flyttes hen mellem den nye kostald og malkestalden. Her vil der også blive opsat en ny kraftfodersilo på 18 tons med en højde på 8,7 m og en diameter på 2,6 m. Begge siloer vil være af glasfiber.

Der henvises endvidere til kapitel 8, hvor anvendelse af Bedst Tilgængelig Teknik (BAT) er beskrevet.

**KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING**

Kommunen har i henhold til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier for produktion af malkekvæg i gyllebaserede staldsystemer beregnet en emissionsgrænseværdi for de enkelte dele af (stald)anlægget. Summen af disse emissionsgrænser udgør emissionsgrænseværdien for det samlede anlæg, som skal overholdes af husdyrbruget.

I henhold til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) på husdyrbrug med økologisk produktion af malkekvæg (gyllebaserede staldsystemer) er BAT-niveauet for det pågældende projekt beregnet til en maksimal ammoniakemission på henholdsvis 2.178 kg N/år i etape 1 og 2.959 kg N/år i etape 2. Se nærmere udregning af BAT-niveau i bilag 4.

Den samlede ammoniakfordampning fra anlægget (stald og lager) er i etape 1 og etape 2 beregnet til henholdsvis 2.129 kg N pr. år og 2.958 kg N pr. år. Den faktiske emission fra det ansøgte projekt ligger således under den vejledende emissionsgrænseværdi fastsat for det samlede anlæg og kommunen vurderer derfor, at det godkendte projekt overholder husdyrbruglovens krav om, at husdyrbruget skal begrænse ammoniakemissionen mest muligt ved anvendelse af BAT.

BAT-standarden for en malkekvægsbesætning er en gulvtype med maksimum 4 % ammoniakfordampning herunder bl.a. præfabrikerede drænende gulve eller en teknik eller gulvtype, som reducerer ammoniakfordampningen tilsvarende. I en eksisterende sengestald med spalter, hvor der etableres spalteskraber ovenpå, reduceres ammoniakfordampningen med 25 % i forhold til referencenormen, når der skrubes minimum hver 4. time.

I eksisterende dele af anlægget, som ikke gennemgribende renoveres, skal kommunen foretage en konkret vurdering af det teknisk og økonomisk mulige for anlægget som helhed.

*Etape 1:* I etape 1 fortsættes som hidtil (125 årsmalkekøer og 11 kælvkvier) i den eksisterende kostald (stald nr. 1), hvor der er spalter med skraber på, som betragtes som BAT for denne type stald, idet der ikke udvides i denne stald vil en så markant ombygning ikke være proportionelt i forhold til miljøgevinsten. Der indsættes flere køer i den eksisterende stald med dybstrøelse og lang ædeplads (stald 3), hvorimod en del af opdrættet bliver udliciteret. Kødkvæget vil også være i stalden. I nudrift er der 15 malkekøer, og i etape 1 vil der være 75 malkekøer. Omtrent halvdelen af de nye køer vil være goldkøer og kælvkøer. Det vurderes som værende BAT, at højdrægtige dyr går i dybstrøelse. Der er lavet beregninger, som viser, at det ikke vil være proportionelt at ombygge den eksisterende stald til præfabrikeret drænet gulv, da omkostningerne ikke står mål med miljøgevinsten, idet prisen pr. kg reduceret N ligger på 500 kr og overstiger dermed Miljøstyrelsens udmeldte niveau på maksimalt 100 kr/kg reduceret N. I etape 2 vil der udelukkende være opdræt og kødkvæg i denne stald.

*Etape 2:* I det foreliggende projekt etableres i etape 2 en ny løsdriftsstald (stald 5) med spaltegulv med skraber, kanal og linespil. Gulvet skrubes hver 4. time og kanalen skrubes hver 8. time. Ifølge "Videnskatalog over kvægstalde med 4 % ammoniakfordampning, version 3, oktober 2010" reducerer gulvtypen samlet ammoniakemissionen med 50 % i forhold til referencegulvet (BAT). I sommerperioden, hvor dyrene er udegående en stor del af døgnet, reduceres antallet af

skrabninger. I en lille del af den nye stald vil der være småkalve i dybstrøelsesbokse (BAT). Som økologisk producent er der krav om at kalven skal gå sammen med koen et vist stykke tid. Herudover vil der være en kæveafdeling med kævekvier- og køer, som går på dybstrøelse, hvilket betragtes som BAT for denne dyretype.

Den eksisterende løsdriftstald (staldafsnit 1) er en sengestald med spalter og skrabere (BAT). Den eksisterende løsdriftstald til opdræt og ammekvæg (staldafsnit 3) er dybstrøelsesbokse med lang ædeplads med spalter. Da kalvene går sammen med ammekvæget og da ammekvæget er udegående i 10 mdr., vil emissionen fra dette staldanlæg være meget begrænset. En ombygning af denne stald til en gulvtype med 50 % ammoniakreduktion i forhold til referencestalden vil være meget omkostningsfuld og ikke stå mål med miljøgevinsten (Stald 3 udgør således kun 3,6 % af den samlede emission fra anlæggene). En ombygning vurderes derfor ikke at være proportionalt og der er derfor ikke stillet krav om at den eksisterende stald skal leve op til BAT. Den nye kalvestald (staldafsnit 5) etableres med dybstrøelsesbokse, hvilket er BAT for den type af dyr.

Der er stillet krav om en møddingsplads (BAT) til opbevaring af fast husdyrgødning fra kalve-, kælvnings- og sygebokse. Til overholdelse af BAT-niveauet i etape 1 køres der minimum 77 % dybstrøelse direkte ud på marken uden mellemlager (jf. afsnit 5.3).

Projektet overholder det fastlagte og proportionelle BAT-niveau for ejendommen på henholdsvis 2.178 kg N/år og 2.959 kg N/år i etape 1 og etape 2 for denne type ejendom.

Kolding Kommune vurderer, at indretningen af bedriftens staldanlæg mv. er miljømæssig forsvarlig. Der anvendes BAT bl.a. i form af naturlig ventilation i alle staldene.

Kommunen vurderer samlet, at der er anvendt BAT i forhold til valg af teknologi og staldsystem. Kommunen pålægger ikke ansøger at anvende en bestemt teknik men udelukkende, at der leves op til reduktionskravet. Ansøgningen overholder således det reduktionskrav, som fremkommer i forhold til kravet om anvendelse af bedste tilgængelige teknik.

## VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for staldanlæg:

**10.** Ammoniakemissionen må ikke overstige et niveau svarende til 2.178 kg NH<sub>3</sub>-N i etape 1 og 2.959 kg NH<sub>3</sub>-N i etape 2 efter nugældende beregningsmetode jf. bilag 4.

Emissionskravet vurderes overholdt ved overholdelse af vilkårene 11 og 12 samt vilkår 28 om direkte udkørsel af dybstrøelse og vilkår 14 om at minimum 40 % af grovfoderrationen skal udgøres af græs.

**11.** I den eksisterende stald (staldafsnit 1 – Etape 1 og 2)

I den eksisterende stald skal der foretages skrabninger mindst 4 gange i døgnet.

I den periode, hvor kvæget er på græs, skal gangarealet skrubes minimum 2 gange dagligt.

Skraberen skal være forsynet med en timer.

**12.** Ny kostald (staldafsnit 5 – Etape 2) på 60 x 30 m svarende til 4.800 m<sup>2</sup>.

I den nye kostald skal der etableres spaltegulv med skrabere, kanal og linespil.

Der skal hver dag foretages skrabninger af kanaler (langsgående og tværgående) mindst hver 8. time.

I gangarealet skal der installeres skrabere ovenpå spalterne. Der skal foretages skrabninger mindst hver 4. time.

I den periode, hvor kvæget er på græs, skal gangarealet skrubes minimum 2 gange dagligt. Skraberne både i kanalen og ovenpå gulvet skal være forsynet med timer.

**13.** Fordelingen af dyr i de enkelte staldafsnit skal være som vist i tabel 4 og 5. Ændringer i forhold til dette skal forhåndsgodkendes af kommune.

#### *Egenkontrol*

Enhver form for driftsstop skal noteres i logbogen med angivelse af årsag og varighed.

Logbog, servicefaktura eller lignende, der dokumenterer, at skraberne er i drift og vedligeholdes, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år.

## 4.3 FODRING OG FODEROPBEVARING

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Køerne fodres med fuldfoder bestående af ensilage, heraf primært græs, som minimum udgør 40% af grovfoderrationen og råvarer. Kalvene fodres med mælk, kraftfoder og ensilage/hø/halm. Grovfoderet er af egen avl. I foderladen (bygning nr. 6 i bilag 5) står et stationært Mullerup foderanlæg til blanding af foder. Herudover opbevares der også indkøbt kraftfoder samt mineraler og vitaminer. Halm opbevares i mindre omfang i halmhuset (bygning nr. 16) og i foderladen. Det øvrige halmoplæg er i bygning på Kæret 28. Der er en gastæt silo (bygning nr. 14) til opbevaring af hjemmeavlet korn. I forbindelse med etape 2 etableres en ny kraftfodersilo (30 m<sup>3</sup>) mellem den ny kostald og nye malkestald.

Med de ansøgte forlængelser af eksisterende plansiloer (i alt 1.830 m<sup>3</sup>) samt etablering af ny fodersilo (1.240 m<sup>3</sup>) forventes det, at alt grovfoder fremover kan opbevares på beton. Såfremt der er ensilagemarkstakke, vil de højest være placeret på samme sted i 24 måneder. Der vil derefter gå 5 år, før ensilagen igen placeres på samme sted. Håndtering af ensilage vil ske således, at eventuelle lugt- og fluegener for nabobeboelser minimeres. Eventuelt foderspild vil blive samlet op og tilført gyllebeholderne. Der etableres to opsamlingsstanke på hver 50 m<sup>3</sup>, hvorfra saften og overfladevand fra ensilagesiloerne vil blive opsamlet og derfra udvandes med sprinkleranlæg, se afsnit 4.5 for nærmere beskrivelse.

Fodersammensætningen afstemmes i forhold til dyrenes biologiske behov (kalv, kvie, lakterende ko, goldko og slagteko). For at opnå så præcis en næringsstofsammensætning som muligt, udtages der løbende analyser af grovfoderet, som ligger til grund for sammensætning af det indkøbte foder. Det nye foderplanlægningssystem NORFOR benyttes.

### KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kommunen vurderer, at der med de nuværende og planlagte tiltag til opbevaring og håndtering af foder og ensilage ikke sker en væsentlig øget påvirkning af omgivelserne samt at BAT (etablering af ensilagesiloer) bliver opfyldt i forhold til fodring.

Kommunen vurderer derfor, at håndtering og opbevaring af ensilage er miljømæssig forsvarlig.

### VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for fodring og ensilageopbevaring:

**14.** Kvægets grovfoderration skal minimum bestå af 40 % græs.

**15.** De 4 eksisterende plansiloer kan forlænges med 15 meter i østlig retning, og ny plansilo kan etableres på 62 m x 20 m nord for de eksisterende plansiloer. Ensilagesiloerne skal udføres i henhold til byggeblad 103.09-02 fra Landbruges Rådgivningstjeneste.

**16.** Ensilage i markstakke må højst være placeret på samme sted i 24 måneder. Der skal derefter gå 5 år før ensilage igen må placeres på samme sted.

**17.** Kasseret ensilage fra ensilagepladser eller –siloe og foderrester skal fjernes løbende og opbevares på befæstet plads med afløb til lukket beholder eller kommes i gyllebeholder.

#### *Egenkontrol*

I tilfælde af etablering af ensilage i markstak skal dato og placeringen noteres på et kortbilag i driftsjournalen.

## **4.4 ENERGI- OG VANDFORBRUG SAMT BESPARENDE FORANSTALTNINGER**

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Hovedparten af elforbruget stammer fra stalden. Desuden er der elforbrug til drift af det automatiske foderanlæg og til belysning. Elforbruget i ansøgt drift (etape 2) er anslået og forsøgt fastsat ud fra normtal og forbrug i nudrift. Stigningen i elforbruget skyldes primært at malke- og foderanlægget skal køre i en længere periode.

**Energi:** I før-situationen var det samlede elforbrug på ca. 133.000 kWh. Strømmen bruges bl.a. til malkning, ventilation, nedkøling af mælk, gyllehåndtering, foderhåndtering og belysning. Ved udvidelsen forventes elforbruget at stige til 250.000 kWh.

Af anden energi anvendes der dieselolie. I før-situationen var dieselolieforbruget på ca. 24.000 liter. Det forventes, at dieselolieforbruget vil stige til ca. 30.000 liter med udvidelsen. Stigningen i dieselolieforbruget skyldes primært, at der efter udvidelsen skal bruges flere traktortimer til håndtering af foder. Hvis der på sigt erhverves eller forpagtes mere jord, vil dette betyde en yderligere stigning i dieselolieforbruget.

I forbindelse med udvidelsen er der påtænkt følgende for at spare på energiforbruget: Der er naturlig ventilation i både eksisterende såvel som i nye stalde (BAT). Der sker ingen opvarmning af driftsbygninger. Der er etableret dagslysstyring på belysning i staldene. Vakuumpumpen til malkeanlægget er frekvensstyret og derved energibesparende. Fodringen foregår automatisk, hvilket medfører et lavere energiforbrug end en traktordrevet fuldfodervogn. Logistikken i forbindelse med afhentning af foder til blandeanlæg er indrettet, så afstanden giver færrest muligt driftstimer.

**Vand:** Vandforsyning sker fra Bramdrupdam Vandværk. Det samlede forbrug af vand er i nudriften baseret på det aktuelle forbrug, mens de opgivne mængder ved ansøgt drift er baseret på normtal beregnet for den ansøgte produktion. Den mængde vand der årligt bliver brugt i produktionsanlægget er i før-situationen på 6.700 m<sup>3</sup> (forbrug af drikkevand 6.150 m<sup>3</sup>, forbrug af vaskevand til maskiner 50 m<sup>3</sup>, forbrug af vaskevand til malkeanlæg og stald 500 m<sup>3</sup>). I eftersituationen forventes det at være på 12.050 m<sup>3</sup> (forbrug af drikkevand 11.000 m<sup>3</sup>, forbrug af vaskevand til maskiner 50 m<sup>3</sup>, forbrug af vaskevand til malkeanlæg og stald 1.000 m<sup>3</sup>). Der er ingen markvandings- eller erhvervsboringer på ejendommen.

I den nye kostald installeres drikkekar med stor vandoverflade til kreaturerne, så der er et begrænset drikkespild (BAT). Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild. Vandforbruget registreres årligt med henblik på at identificere evt. lækager, som efterfølgende repareres hurtigst muligt (BAT).

Vandkøling af mælketank sker ved brug af genbrugsvand. Det er et lukket system, hvor vandet først køles ned af en isvandkøler. Det nedkølede vand køler mælketanken, hvilket medfører opvarmning af vandet, der så recirkuleres til isvandkøleren for at blive nedkølet, hvorefter proces-

sen starter igen. Systemet er vandbesparende, da det er et lukket system, hvor den samme mængde vand bruges igen og igen (BAT).

#### KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Mælkekøleanlægget og malkeanlægget er de enkeltposter i det totale energiforbrug, der vægter mest. Kontrol og vedligeholdelse af mælkekølingsanlæg og malkeanlæg bør derfor ske årligt. Der er naturlig ventilation i staldene. Ejendommen havde i 2010 besøg af en energikonsulent, hvor der efterfølgende er udarbejdet en rapport, som indeholder resultatet for ejendommen og evt. konkrete energispareforslag.

Kolding Kommune vurderer, at energi- og vandforbruget er på et fornuftigt leje i forhold til produktionsproduktion, ligesom der er foretaget diverse energi- og vandbesparende tiltag for at sænke forbruget yderligere. Kommunen vurderer, at BAT er tilgodeset med hensyn til energi- og vandforbrug.

#### VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for energi- og vandforbrug:

**18.** Anlæg, der er særligt energiforbrugende, såsom malkeanlægget og mælkekøleanlægget, skal serviceres og vedligeholdes med de for det konkrete anlægs vejledende intervaller i henhold til producentens/leverandørens specifikationer, således at de altid kører energimæssigt optimalt.

### 4.5 SPILDEVAND HERUNDER REGNVAND OG OVERFLADEVAND FRA PLANSILO

#### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Spildevand fra nye bygninger skal ledes til godkendt spildevandssystem. De eksisterende bygninger er forsynet med tagrender, og regnvandet ledes til faskiner. Der ansøges om separat spildevandstilladelse til bortledning af tagvand fra de nye anlæg samt spildevandstilladelse til sanitært spildevand.

Mængden af spildevand og regnvand er angivet i nedenstående tabel 8. Mængden af spildevand tilladt gyllebeholderen er medregnet i kapacitetsberegningen for opbevaringskapaciteten. Afledningsforhold for ejendommen på Hulskovvej 70, 6000 Kolding findes i bilag 5.

**Tabel 8:** Mængden af spildevand i etape 2

Spildevandstyper	Før udvidelse	Efter udvidelse	Afledes til
Rengøringsvand, drikkevandsspild mv.	700 m <sup>3</sup> /år	1.600 m <sup>3</sup> /år	Gyllebeholder
Vaskevand fra vaskepladser	50 m <sup>3</sup> /år	50 m <sup>3</sup> /år	Gyllebeholder
Regnvand fra ensilagesiloer og befæstet areal	690 m <sup>3</sup> /år	0 m <sup>3</sup> /år	Gyllebeholder
Regnvand fra ensilagesiloer og befæstet areal	0 m <sup>3</sup> /år	1.350 m <sup>3</sup> /år	Opsamlingsbeholder udsprinkles
Regnvand fra møddingsplads (255 m <sup>2</sup> )	0 m <sup>3</sup> /år	130 m <sup>3</sup> /år	Gyllebeholder
Tagvand	Nedsivning eller ledes til dræn (NB. separat tilladelse)		
<b>Ialt</b>	<b>1.440 m<sup>3</sup>/år</b>	<b>3.130 m<sup>3</sup>/år</b>	

Vask af maskiner uden gødningsrester foretages på vaskeplads (bygning nr. 23), hvor vandet ledes til opsamlingsbeholdere, som udsprinkles direkte ud på bevokset areal.

Der anvendes maskinstation til udspredding af gødning, hvorfor vask af maskiner med gødningsrester ikke foregår på Hulskovvej 70.

### Overfladevand og saft fra ensilagesilo

Fra ensilagepladsen er der afløb, som ledes til opsamlingsbeholder beliggende øst for plansiloerne. Den nye plansilo bliver 62 x 20 m i alt 1.240 m<sup>2</sup>. De eksisterende siloer udvides med 15 meter. Befæstet areal, som afleder til ensilagepladsen, er ca. 330 m<sup>2</sup>. Det samlede befæstede plansiloareal med afløb til forbeholderen bliver efter udvidelsen på 3.400 m<sup>2</sup>. Ensilagesaft og overfladevand fra ensilagesiloerne bliver opsamlet i beholder og derfra udvandet med sprinkleranlæg på bevokset areal nord for anlæggene.

Ved dimensionering af pumpekapaciteten er der regnet med en tilførsel af overfladevand på 110 l/sekund/ha. Den dimensionsgivende regnintensitet benyttes til at dimensionere afløb og rør for at bortlede en kontinuerlig mængde regnvand. Der er på denne baggrund beregnet en tilstrømning på op til 37,4 l/sekund, når det samlede befæstede areal er på 3.400 m<sup>2</sup>. Idet der vil være perioder på året, hvor det ikke er muligt at udsprinkle vandet umiddelbart, bør opsamlingsbrønden have en bufferkapacitet, hvad der cirka svarer til en halv måneds nedbør. Opsamlingsbrønden skal dermed have en kapacitet som vist i skemaet nedenfor afhængig af om der er en eller to beholdere.

Opsamlingsareal	Antal beholdere	Opsamlingsbrønd med bufferkapacitet (m <sup>3</sup> )	En dags nedbør (=pumpestart) (m <sup>3</sup> )	Krav til pumpe (m <sup>3</sup> /time)
Ensilageplads 3.400 m <sup>2</sup>	1	96,9	23,8	9,7
	2	48,5	11,9	4,9

Opsamlingsbrønden skal udstyres med automatisk udsprinklingspumpe, der bør have en sådan pumpekapacitet, at den kan udsprinkle hele indholdet på højst 10 timer. Der er således behov for en dykpumpe i hver opsamlingsbeholder, der som minimum kan flytte 4,9 m<sup>3</sup> i timen. Beregningerne er foretaget ved brug af Landbrugets Byggeblad nr. 103.09-05 vedr. "Udsprinkling af overfladevand fra ensilagesilo og ensilageplads".

### KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Spildevand fra tagvand på nye bygninger kræver særskilt spildevandstilladelse fra kommunen, som skal gives, inden anlægget kan etableres. Herudover skal der ansøges om spildevandstilladelse til sanitært spildevand fra toilet, håndvask, evt. bruser og vaskemaskine. Disse tilladelser ives særskilt.

Kommunen vurderer ud fra den indsendte kapaciteterklæring, at kapaciteten i gyllebeholderne samt opsamlingsbeholdere er tilstrækkelig til at rumme de angivne mængder spildevand i ansøgt drift. Der sættes vilkår, om at der skal etableres overfyldsalarmer i opsamlingsbeholdere, der modtager overfladevand fra ensilagesiloerne, for at minimere risikoen for overløb fra opsamlingsbeholderne i tilfælde af stop af udsprinklingsanlægget.

Kolding Kommune vurderer, at den samlede håndtering af spildevand herunder regnvand sker på forsvarlig vis under forudsætning af overholdelse af nedenstående vilkår.

### VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for spildevand herunder regnvand og overfladevand fra plansiloer:

**19.** På vaskepladsen (nr. 23) må der ikke vaskes maskiner, hvorpå der kan forekomme gødningsrester.



**20.** Udvander af overfladevand fra ensilagesiloerne skal til enhver tid være placeret på bevokset areal eller afledning skal foregå til separat beholder.

Udsprinkling af overfladevand og ensilagesaft fra ensilagesiloerne og befæstet areal vest for plansiloerne skal følge anvisningerne i Landbrugets Byggeblad nr. 103.09-05.

Der skal være en overfyldsalarm i opsamlingsbeholdere, der modtager overfladevand fra ensilagesiloerne.

Der skal jævnligt føres egenkontrol af opsamlingsbeholderne herunder pumperne og overfyldsalarmerne, således at risikoen for driftsforstyrrelser mindskes.

## 4.6 AFFALD HERUNDER DØDE DYR

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I forbindelse med drift af ejendommen håndteres affald som vist i tabel 9.

**Tabel 9:** Oversigt over affaldstyper og mængder.

Type	Opbevaring	Håndtering og bortskaffelse
Døde dyr	Døde dyr opbevares under kadaverkappe. Placering fremgår af bilag 5	Døde dyr afhentes af DAKA med dags varsel, undtagen weekender, hvor de afhentes følgende mandag
Erhvervsaffald (pap, plast, diverse)	Plastik (landbrugsfolie). Opbevares i containere. 2 stk á 1000 L	Privat affaldsrenovatør Meldgård tømmer efter behov.
Kemikalier	Der er ikke pesticidrester på bedriften, da produktionen drives økologisk.	
Veterinært affald (emballage, kanyler)	Opbevares utilgængeligt for uvedkommende.	Eventuelle medicinrester opbevares på kontoret i stalden og afleveres til dyrlægen som bortskaffer det.
Metal		Produkthandler afhenter efter behov
Affaldsprodukter	Der må ikke udbringes affaldsprodukter herunder slam.	
Rengøringsmidler	I det nye teknikrum, fast gulv uden afløb	Dunke afleveres rengjorte til renovation eller via returordning

### KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kolding Kommune har udarbejdet en vejledende sorteringsvejledning til landbrugsbedrifter, som angiver hovedparten af affaldstyper på landbrugsbedrifter og deres korrekte bortskaffelsemulighed. Opbevaring af døde dyr er omfattet af Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr og ansøger skal sørge for at opbevaring af døde dyr sker i overensstemmelse hermed.

Kommunen vurderer, at ejendommens opbevaring og håndtering af affaldsprodukter herunder døde dyr er miljømæssigt forsvarligt og lever op til kommunens regulativer herunder bortskaffelse af landbrugsplast til genbrug. På den baggrund finder kommunen ikke grund til at stille yderligere vilkår.

## 4.7 OLIEPRODUKTER

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

På ejendommen findes 1 dieseltank. Det er en ståltank på 2500 liter fra 1986. Tanken er placeret i maskinhuset på betongulv uden afløb og med en støbt kant omkring. Dieseltanken er placeret således, at risikoen for påkørsel er minimal. Der er en overfyldsalarm på dieseltanken.

Spildolie fra skift af olie på gårdens maskiner, opbevares i olietromler placeret på fast bund i maskinhuset. Den årlige mængde er ca. 150 liter. Spildolien afhentes af oliefirma. Smøreolie mv. er placeret i maskinhuset på betonbund. Der opbevares sjældent mere end 1000 liter.

## KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Nye olie- og brændstoftanke skal anmeldes til kommunen forud for opsættelse. Kommunen skal underrettes ved ændret placering af tanke samt ved sløjfning. Olietønderne skal hæves op fra underlaget, således at der ikke er risiko for kondensdannelse under tønderne.

Kolding Kommune vurderer, at placeringen af olietank samt opbevaring og håndtering af dieselolie og spildolie ikke udgør nogen risiko for forurening af jord, overflade- og grundvand under forudsætning af overholdelse af nedenstående vilkår.

## VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for olieprodukter:

**21.** Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand. Pistolen må ikke kunne fastlåses under påfyldning

Ved evt. spild ved olie- og dieseltanke skal spildet opsuges med f.eks. kattegrus eller savsmuld og evt. forurenede jord bortskaffes til godkendt modtager.

Olietanke og olieprodukter skal opbevares under tag i lukkede beholdere, på fast bund og uden mulighed for afløb til kloak, dræn eller til jord.

## 4.8 DRIFTSFORSTYRRELSER ELLER UHELD

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Det er vurderet, at der kan være risiko for forurening ved uheld ved følgende punkter:

- Håndtering af kemikalier til vask af malkeanlæg
- Olietanke og tønder
- Håndtering af gylle
- Ved påfyldning af dieselolie

For at minimere risikoen for uheld er følgende foretaget:

- Olietank er placeret på befæstet underlag med støbt kant.
- Olietank er placeret, så der ikke er mulighed for påkørsel.
- Overfyldsalarm på dieseltank.
- Påfyldning af diesel foregår på befæstet areal uden afløb.
- Der er selvfrydende håndtag på dieseltanken.
- Påfyldning af gyllevogn med selvsugende kran.
- Pumpning af gylle fra stald overvåges.

For at minimere gene og forurening ved uheld er følgende iværksat:

- Der er udarbejdet en beredskabsplan for ejendommen.
- Medarbejdere er instrueret i at tilkalde Miljøvagten (112) i tilfælde af uheld.
- Der er opsat en liste med relevante telefonnumre i stalden.

Der er ikke udarbejdet en beredskabsplan endnu. Beredskabsplanen skal beskrive, hvordan medarbejdere og ejer skal handle i tilfælde af en række kritiske situationer såsom brand, udslip af gylle ved pumpning, defekte rørforbindelser, brud på gyllebeholdere ved påkørsel eller materialetræthed, ved sabotage, udslip og spild af kemikalier eller olie samt strømsvigt. Hvordan anlægget skal efterses dagligt for utætheder mv., og at der skal foretages service på anlæggene løbende efter behov.

Ombygning og opførelse af ny stald tilstræbes at foregå uden gene for den daglige drift og omgivelserne.

I den daglige drift kan der være risiko for, at et vandrør sprænger, og ved sådanne uheld afbrydes vandforsyningen på hovedhanen. Der findes pulverslukkere på bedriften, som kontrolleres efter foreskrifterne.

De foreskrevne serviceeftersyn på maskiner og malkeanlæg o.lign. overholdes. Der etableres plansiloer, således at alt grovfoderet kan opbevares på fast bund med afløb til beholder. Hermed undgås risici for saftafløb og for at køre fast i markarealerne, som kan være et problem, når ensilagen opbevares i markstakke.

#### KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

---

Kommunen vurderer, at der med ovenstående beskrivelse samt udarbejdelse af en beredskabsplan senest et halvt år efter i gangsættelse af Step 1 vil være muligt at modvirke de evt. driftsforstyrrelser, uheld og risici, der typisk vil kunne opstå på en ejendom af den type og størrelse, der er ansøgt om.

#### VILKÅR

---

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for driftsforstyrrelser eller uheld:

**22.** Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt, at anmelde dette til Alarmcentralen ved at ringe 112. Efterfølgende skal Landbrugsafdelingen i Kolding Kommune kontaktes.

Hvis der sker uheld på ejendommen, skal der senest 1 uge efter hændelsen fremsendes en redegørelse til Kolding Kommune. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af uheldet, samt en beskrivelse af, hvordan virksomheden vil forebygge lignende uheld.

**23.** Der skal senest et halvt år efter godkendelsens ikrafttrædelse foreligge en beredskabsplan som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.

Beredskabsplanen skal vedligeholdes, så oplysningerne i den altid er opdaterede, og medarbejderne skal være informeret om og have udleveret en kopi af beredskabsplanen på et for medarbejderne let forståeligt sprog.

## 5 GØDNINGSPRODUKTION OG -HÅNDTERING

### 5.1 GØDNINGSTYPER OG MÆNGDER

#### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

#### **Gødningstyper og mængder**

Hvilke forskellige typer husdyrgødning m.v., der produceres, modtages og afsættes i den ansøgte produktion er vist i tabel 10 og tabel 11 (Jf. det elektroniske ansøgnings-skema).

**Tabel 10.** Oversigt over ejendommens produktion og afsætning af husdyrgødning indenfor harmoni i etape 1.

Gødningstype	Kg Kvælstof	Kg Fosfor	DE
Kvæggylle	16.823,45	2.842,9	194,91
Dybstrøelse	7.777,45	1.244,66	81,81
Afsat ved afgræsning indenfor harmoni	5.481,88	852,34	61,12
<b>Ialt produceret gødningsmængde</b>	<b>30.082,78</b>	<b>4.939,9</b>	<b>337,84</b>
Modtaget husdyrgødning (kvæggylle)	9.516,0	1.610,0	+ 108,7
Afsat husdyrgødning (kvæggylle)	-23.320	-3.946	- 266,4
Afsat husdyrgødning (dybstrøelse)	-996,0	142,0	- 10,0
<b>Ialt</b>	<b>15.282,78</b>	<b>2.461,90</b>	<b>170,1</b>
Afsat ved afgræsning udenfor harmoni			13,9

**Tabel 11.** Oversigt over ejendommens produktion og afsætning af husdyrgødning indenfor harmoni i etape 2.

Gødningstype	Kg Kvælstof	Kg Fosfor	DE
Kvæggylle	34.558,00	5.843,42	393,81
Dybstrøelse	6.834,58	1.054,10	74,12
Afsat ved afgræsning indenfor harmoni	10.781,26	1.865,08	126,87
<b>Ialt produceret gødningsmængde</b>	<b>52.174,06</b>	<b>8.762,6</b>	<b>594,8</b>
Modtaget husdyrgødning (kvæggylle)	9.516,0	1.610,0	+ 108,7
Afsat husdyrgødning (kvæggylle)	-23.320	-3.946	- 266,4
Afsat husdyrgødning (dybstrøelse)	-996,0	142,0	- 10,0
<b>Ialt</b>	<b>37.374,06</b>	<b>6.284,60</b>	<b>427,1</b>
Afsat ved afgræsning udenfor harmoni			21,6

Modtager af 10,0 DE kvægdymbstrøelse og 116,4 DE kvæggylle er Møsvråvej 34, 6051 Almind og modtager af 150,0 DE kvæggylle er Skovbøllingvej 20, 6100 Haderslev. Møsvråvej 34 får udarbejdet en § 16-godkendelse i forbindelse med modtagelse af kvæggylle fra Hulskovvej 70. Skovbølling 20 har en § 10-tilladelse fra 2011, hvori modtagelsen af kvæggylle fra Hulskovvej indgår.

Der modtages 108,7 DE gylle fra ukendt afgiver. Den modtagne husdyrgødning bruges til markerne omkring Drejens, Dons og Hedevej, som ligger et stykke væk fra ejendommen. For at opretholde retten til at modtage husdyrgødning, skal der årligt modtages minimum 50 % svarende til minimum 54,4 DE. Dog kan overførelse af husdyrgødning udelades i op til 2 år jf. kontinuitetsprincippet.

#### **Harmoni**

Der er godkendt 305,1 ha ejede og forpagtede arealer, hvorpå der i etape 1 udspreddes 170,1 DE og i etape 2 udspreddes 427,1 DE. Der er 304,21 ha med gylleaftaler, hvor der afsættes i alt 276,4 DE. Herudover afsættes der ved afgræsning 21,6 DE på arealer udenfor harmoni. Harmonireglerne for økologiske kvægbedrifter er 1,4 DE pr. ha, og harmonikravet både i etape 1

(170,1 DE på 305,1 ha er lig med 0,56 DE/ha) og etape 2 (427,1 DE på 305,1 ha er lig med 1,4 DE/ha) er således overholdt.

### Udenfor harmoniarealer

I tabel 12 er vist, hvilke arealer der afgræsses udenfor harmoni og med hvilket dyretryk.

**Tabel 12.** Arealer som afgræsses udenfor harmoni og dyretryk

Afsat ved afgræsning udenfor harmoni	Areal, ca. ha	Dyretryk
<i>Ejede og forpagtede arealer:</i>		
8-1 syd for motorvejen (0,5 ha)	42-0 ved Nr. Bjert (3,6 ha)	Antal dyreenheder afsat 21,6 DE
17-04 ved Birkemosevej (3,0 ha)	46-1 ved Nr. Bjert (3,6 ha)	
17-1 ved Birkemosevej (1,8 ha)	53-0 ved Nr. Bjert (7,3 ha)	
17-2a+b ved Birkemosevej (1,5 ha)	54-0 ved Nr. Bjert (5,1 ha)	
17-3 ved Birkemosevej (0,5 ha)	71-1 nord for Eltang (1,1 ha)	
35-0 nord for Almind (1,4 ha)	140-0 ved ejendom (1,5 ha)	
<b>Ialt</b>	<b>30,9 ha</b>	<b>0,7 DE/ha</b>

Der udbringes ikke husdyrgødning på arealerne, og anvendelsen af arealerne er en fortsættelse af hidtidig drift.

### KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Der indgår 305,13 ha ejede og forpagtede arealer til udspredding og 304,21 ha aftalearealer. Det samlede græsningsareal, hvor der kun tildeles den mængde husdyrgødning, der afsættes af de græssende dyr, udgør i alt 30,9 ha ejede og forpagtede arealer. Det er beregnet, at de græssende dyr afsætter husdyrgødning svarende til i alt 21,6 DE udenfor udbringningsarealet på disse ejede og forpagtede arealer.

Det generelle harmonikrav på 1,4 DE/ha er overholdt med  $DE_{reel}$  på 0,56 DE/ha i etape 1 og  $DE_{reel}$  på 1,4 DE/ha i etape 2.

Kolding Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at når der afsættes 276,4 DE husdyrgødning til gylleaftaler samt 21,6 DE på egne og forpagtede arealer udenfor harmoni, er der tilstrækkeligt areal på ejendommen til at udbringe den producerede og modtagne mængde husdyrgødning.

### VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for gødningstyper og -mængder:

**24.** Der må tilføres husdyrgødning med et indhold af næringsstoffer på maksimalt 37.374 kg N og maksimalt 6.285 kg P, svarende til 427,1 DE på de ansøgte 305,1 ha udbringningsarealer (jf. bilag 6).

Ved en produktion større end 427,1 DE/år skal overskydende gødning afsættes til trejdemand. Ved fuld produktion skal der afsættes 276,4 DE til trejdemand og minimum 21,5 DE på græsningsarealer udenfor udbringningsarealet.

Der skal som minimum modtages 54,4 DE husdyrgødning og maksimalt 108,7 DE husdyrgødning årligt for at opretholde aftalen fra ukendt afgiver, jf. Afsnit 5.1.

## 5.2 OPBEVARING OG HÅNDTERING AF FLYDENDE HUSDYRGØDNING

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Den årlige produktion af flydende husdyrgødning er i etape 1 på i alt 2.825 m<sup>3</sup> gylle fratrukket tiden på græs. Den samlede opbevaringskapacitet er på 6.050 m<sup>3</sup> svarende til ca. 25 mdr. opbevaringskapacitet.

Den årlige produktion af flydende husdyrgødning er i alt på 7.546 m<sup>3</sup> gylle i etape 2. Heraf afsættes 1.748 m<sup>3</sup> via afgræsning, hvorved der kommer 5.798 m<sup>3</sup> gylle fra staldene samt 1.650 m<sup>3</sup> spildevand og overfladevand fra plansiloer m.v. i alt 7.448 m<sup>3</sup>. Den samlede kapacitet i gyllebeholderne er 8.000 m<sup>3</sup>, svarende til 12,9 mdr. opbevaringskapacitet, hvilket opfylder husdyrgødningsbekendtgørelsens krav om 9 mdr.s opbevaringskapacitet. Ansøger ejer også en gylletank på Kæret 28 og lejer en på Hedevej, Almind.

**Tablet 13.** Opbevaringsanlæg til flydende husdyrgødning

	Kapacitet, m <sup>3</sup>	Opførelsesår	Overdækning	% før	% Efter	
					Etape 1	Etape 2
Gyllebeholder	2.050		Flydelag	34	34	0
Gyllebeholder	4.000	2004	Flydelag	66	66	50
Ny Gyllebeholder	4.000		Flydelag	0	0	50
Kæret 28	1.300	1992	Flydelag	0	Buffer	Buffer
Hedevej	2.000	1991	Flydelag	0	Buffer	Buffer
<b>I alt</b>	<b>8.000</b>			<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>

Den eksisterende gyllebeholder fra 2004 er godkendt og tilmeldt den lovpligtige 10-årige beholderkontrol. Beholderen på 2.050 m<sup>3</sup> er kontrolleret i 2005 og vil blive fjernet i forbindelse med etape 2-udvidelsen. De eksisterende gyllebeholdere og nye gyllebeholder ligger i tilknytning til de eksisterende driftsbygninger.

Der er to gyllebeholdere, som benyttes som buffertanke til opbevaring af modtaget husdyrgødning. Den ene er beliggende på Kæret 28, 6000 Kolding (beholderkontrolleret i 2003) og den anden på Hedevej ved Almind på matr.nr. 32d Almind By, Almind (beholderkontrolleret i 2011). Der er ligeledes krav om flydelag og logbog for disse beholdere.

Ca. 83 meter nordvest for gyllebeholderen på Kæret 28, ligger en beskyttet sø over 100 m<sup>2</sup>. Hældningen fra gyllebeholderen til søen er på ca. 0,6 grader. Ifølge Husdyrgødningsbekendtgørelsen er der for gyllebeholdere placeret indenfor 100 m til åbne vandløb og søer større end 100 m<sup>2</sup> krav om etablering af et alarmsystem med frist for etablering inden d. 1. januar 2012. Alarmsystemet skal kunne registrere pludselige fald af overfladen i beholderen til opbevaring af flydende husdyrgødning og meddele dette elektronisk til driftsherren.

Gyllebeholderen på Hedevej ligger ikke i et risikoområde eller nærmere end 100 meter til et vandløb eller sø.

Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle. Det kontrolleres jævnligt og altid efter omrøring, at der altid er flydelag på gyllebeholderne, hvilket minimerer emissionen af ammoniak fra lagrene (BAT). Der er normaltvis ikke problemer med etablering af flydelag på kvæggylle. Kalvemøg kommer også i gyllebeholderen, hvilket yderligere er med til at sikre et ordentligt flydelag. Gyllen er konstant overdækket med et tæt og stabilt flydelag. Der føres logbog over flydelaget. Der er ingen elektriske pumper monteret på gyllebeholdere. Der anvendes en traktorpumpe til overpumpning af gylle.

Pumpning af gylle til gyllebeholder sker ved traktorpumpe og under konstant opsyn. Det tjekkes løbende, om der er plads i de enkelte beholdere. Ansøger har maskinstation til at køre gyllen ud. Gyllevognene har monteret sugeanordning, således at der ikke er risiko for spild ved pumpning fra beholder til gyllevogn. Gyllen køres typisk ud med 20-25 m<sup>3</sup> gyllevogne med nedfælder eller slæbeslanger. Gylleudbringning sker normalt kun på hverdage.

På et økologisk landbrug må der ikke bruges handelsgødning. Derfor er der stor fokus på at få det optimale ud af den udbragte husdyrgødning. Udbringningen af husdyrgødningen afpasses

afgrødernes behov samt eventuel tilførsel af handelsgødning. Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer. Der køres ikke ud på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal.

Der udarbejdes hvert år mark- og gødningsplan, hvorved det sikres, at mængden af gødning tilpasses afgrødernes forventede behov. I mark- og gødningsplanen skal der tages hensyn til bl.a. jordbundstype, sædskifte, planternes udbytte samt kvælstofudnyttelsen.

Markerne i tabellen nedenfor ligger indenfor 200 m fra byzone, hvilket betyder, at der ikke må udkøres gylle på disse arealer på lørdage samt søndage og helligdage.

**Tabel 14.** Arealer som grænser direkte op til eller er beliggende i byzoner eller indenfor en zone på 200 m.

Arealer	Bemærkninger – arealernes beliggenhed
Mark 34-0	
Mark 34-1	Ligger indenfor 200 meter af byzone, Taulov
Mark 34-2	
Mark 35-0	Grænser op til område i byzone nord for Almind, Viuf Mølleby
Mark 40-0	Beliggende i byzone, boligområde Eltang, lokalplan
Mark 41-0	Grænser op til byzone, Bramdrup Øst, som i kommuneplan 2010-2021 er udlagt som grønt område
Mark 42-0	Grænser op til byzone, Nr. Bjert, som i kommuneplan 2010-2021 er udlagt som grønt område
Mark 46-0	
Mark 46-4	
Mark 50-1	Grænser op til boligområde i byzone øst for Nr. Bjert
Mark 53-0	
Mark 56-0	Ligger indenfor 200 m til byzone, Nr. Bjert boligområde
Mark 46-3	
Mark 50-0	Ligger indenfor 200 m til byzone, Drejens Boligby
Mark 66-0	Ligger i byzone, Kolding Lilballe i kommuneplan 2010-2021, udlagt som erhvervsområde
Mark 101	Grænser op til byzone, Lilballe
Mark 102	Beliggende i område udlagt som erhvervsområde, byzone, Almind Øst

## KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kolding Kommune vurderer, at gyllebeholderne sikrer en god og sikker opbevaring af den flydende husdyrgødning, og at der med veletablerede flydelag sikres en god næringsstofudnyttelse og tilstrækkelig begrænsning af lugtgener. Kvæggylle danner normalt et meget fast naturligt flydelag, og der vil ikke være proportionalitet mellem den miljømæssige effekt af fast overdækning og den økonomiske merudgift til overdækning af såvel nye som eksisterende tanke.

Den eksisterende beholder på 2.050 kbm tages i etape 2 ud af drift og fjernes. Der skal søges om *nedrivningstilladelse* hos kommunen inden evt. nedrivning af beholderen og efterfølgende indsendes en erklæring om, at beholderen er taget ud af drift.

Gyllebeholderen på Kæret 28 ligger nærmere end 100 meter til vandløb eller søer og skal dermed have etableret et alarmsystem, som skal kunne registrere pludselige fald af overfladen. Da gyllevogne fyldes med sugekran, vurderer kommunen, at risikoen for spild ved pumpning fra beholder til gyllevogn er minimal.

Gylleudbringning sker med nedfælder (BAT) på græsarealer og i sort jord forud for såning af majs. Det er både maskinstation og ansøger, der står for udbringningen af gyllen. De generelle regler for opbevaring af husdyrgødning vil som hovedregel medføre, at ansøger anvender den bedste tilgængelige teknik.

Det vurderes, at en opbevaringskapacitet på henholdsvis 25 mdr. og 12,9 mdr. i etape 1 og 2 sikrer, at der er en meget god bufferkapacitet ud over husdyrgødningsbekendtgørelsens minimumskrav. Herudover er der en bufferkapacitet på 3.300 m<sup>3</sup>.

Kommunen gør opmærksom på, at der i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen er krav om en 200 meter zone fri for udspredding af flydende husdyrgødning på lør- og søndage samt heligdage på arealer beliggende i eller op til byzone. Herudover er græssende dyr ikke tilladt inden for byzone, sommerhusområder eller i områder, der er lokalplanlagt til bolig og erhvervsformål eller offentlige formål eller i en afstand af 50 meter herfra. Græssende dyr er heller ikke tilladt indenfor 50 meter fra nabobeboelse. Der kan dog gives dispensation herfra til naturplejeprojekter (jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen § 5, stk. 1). Sådanne dispensationer skal søges særskilt.

Kolding Kommune vurderer samlet, at opbevaring og håndtering af flydende husdyrgødning er miljømæssig forsvarlig, samt at BAT er tilgodeset i forhold til håndtering af flydende husdyrgødning.

## VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for opbevaring og håndtering af flydende husdyrgødning:

**25.** Gyllevogne skal fyldes med sugekran, eller der skal alternativt etableres en påfyldningsplads ved gyllebeholderne med afløb.

Ved transport af gylle på offentlige veje skal gyllevognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted.

**26.** Flydende husdyrgødning må ikke udkøres under forhold med risiko for afløb, eksempelvis på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal.

## 5.3 OPBEVARING OG HÅNDTERING AF FAST GØDNING INKL. DYBSTRØELSE

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Den årlige produktion af fast husdyrgødning er i etape 1 regnet til 1.640 kbm fratrukket tiden på græs. I etape 2 er den årlige produktion af fast husdyrgødning beregnet til ca. 700 kbm fratrukket tiden på græs.

Der etableres en ny møddingsplads på ca. 255 m<sup>2</sup> nord for den nye plansilo med afløb til eksisterende fortank ved ungdyrstalden (jf. bilag 5). Dybstrøelse, som ikke har ligget 3-4 mdr. på stald bl.a. dybstrøelse fra kalveboksene, opbevares overdækket på møddingspladsen. Udmugning og udspredding vil forekomme ca. 2-3 gange årligt og udbringes med en staldgødningsspreader og nedbringes indenfor 6 timer. Der vil forekomme midlertidige oplag i marken i forbindelse med udmugning og indtil udspredding.

Dybstrøelsen køres enten direkte ud eller opbevares på møddingsplads eller i sjældne tilfælde i markstak efter gældende regler jf. Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for erhvervmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v samt tilhørende vejledning. I etape 1 køres der minimum 77 % af dybstrøelsen direkte ud uden mellemlager. I etape 2 køres der mindst 65 % af dybstrøelsen fra staldene direkte ud, som er normen.

Foderrester lægges også på møddingspladsen. Foderrester tilføres dagligt og skal ikke være overdækket, men når der tilføres nyt gødning til møddingspladsen, skræbes foderresterne ind sammen med gødningen og bliver derved overdækket.



I nudrift tømmes dybstrølesstalden 3 x årligt, hvilket også forventes i etape 1. I etape 2 forventes det, at stalden skal tømmes ca. hvert halve år, hvilket vil svare til forår og efterår. Herved kan dybstrølsen køres direkte ud i stedet for at oplagres i markstakke. Herved mindskes bl.a. ammoniakfordampningen og eventuel risiko for nedsivning. Ifølge vejledning om etablering og overdækning af kompost i markstakke (Skov- og Naturstyrelsen) vil en midlertidig opbevaring af kompost på marken i op til en uge i forbindelse med udkørsel ikke anses som værende en egentlig oplagring i markstak og er derfor ikke omfattet af krav om overdækning.

## KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Der vil blive etableret en møddingsplads til opbevaring af møget fra kalve-, kælvnings- og sygeboksene. Gødningen på møddingspladsen skal være overdækket til enhver tid. Herudover vil den største del blive kørt direkte ud og pløjet ned. I etape 1 skal der således køres min. 77 % dybstrøelse direkte ud uden mellemlager, og i etape 2 skal der køres min. 65 % (norm) dybstrøelse ud uden mellemlager. Det skal tilstræbes, at der så vidt muligt ikke anvendes markstakke til opbevaring af komposteret dybstrøelse.

En øget andel, der udkøres direkte fra stalden til marken, indgår i etape 1 som virkemiddel til at reducere ammoniaktabet, idet lagertabet for den del, der udkøres direkte, vurderes til 0 % (BAT), mens tabet for den del, der oplagres overdækket i markstak, vurderes til 12,5 % for komposteret dybstrøelse fra kvæg.

Der har tidligere været konstateret manglende overdækning af husdyrgødning opbevaret i markstak i forbindelse med omladning (tiden fra udmugning og indtil udspreddning på marken). For at modvirke ammoniaktab samt udvikling af fluegener har kommunen stillet vilkår om, at såfremt komposten ligger i mere end en uge fra første gang, der er kørt til markstakken, så skal markstakken overdækkes. Der må ikke være risiko for nedsivning, hvorfor markstakke i våde perioder altid straks skal overdækkes.

Opbevaring og håndtering herunder overdækning og placering af dybstrølesmarkstakke skal ske i overensstemmelse med Husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Nogle af udbringningsarealerne ligger op til byzone (jf. tabel 14) og nabobeboelser i øvrigt. Opbevaring af dybstrøelse i markstakke skal overholde gældende afstandsregler til naboer, byzone m.m. og det anbefales, at markstakke placeres med størst mulig afstand til naboer.

Foderrester lægges også på møddingspladsen. Foderrester tilføres dagligt og skal ikke være overdækket, men når der tilføres nyt gødning til møddingspladsen, skræbes foderresterne ind sammen med gødningen og bliver derved overdækket.

Kolding Kommune vurderer, at opbevaring og håndtering af dybstrølsen fra bedriften er miljømæssig forsvarlig og vil medføre mindst mulige gener for omgivelserne. Det vurderes endvidere, at BAT er opfyldt med hensyn til opbevaring og håndtering af gødning fra småkalve, da dybstrøelse er eneste stalddtype for småkalve og dybstrølsen opbevares overdækket på møddingsplads.

Kommunen vurderer, at den bedste og mest miljøvenlige håndtering af dybstrølsen sker ved, at den bliver kørt ud og pløjet ned i marken direkte fra stalden, og ved at dybstrøelse fra kalve-, kælvnings- og sygebokse opbevares overdækket på møddingsplads. Ved eventuelt brug af markstakke må de ikke placeres på arealer i nitratfølsomt indvindingsopland eller indenfor 300 meter af en vandværksboring af hensyn til risiko for udvaskning af næringsstoffer (jf. vilkår 38).

Kolding Kommune vurderer, under overholdelse af efterfølgende vilkår, at opbevaring og håndtering af dybstrøelse er miljømæssig forsvarlig og vil medføre mindst mulige gener for omgivelserne.

## VILKÅR

---

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for opbevaring og håndtering af fast husdyrgødning herunder dybstrøelse:

**27.** Der skal etableres en møddingsplads på minimum 255 m<sup>2</sup> nord for den nye plansilo (byg nr. 10) og skal udføres i henhold til byggeblad 103.06.05 eller 103.06.06 fra Landbruges Rådgivningstjeneste.

Opbevaring af husdyrgødning på møddingspladsen skal til enhver tid være overdækket med kompostdug eller andet lufttæt materiale (minimum 90 % af overfladen). Undtaget herfra er det sted, hvor der tilføres nyt dybstrøelse dagligt.

Husdyrgødning fra kalve-, kælvnings- og sygebokse skal opbevares på fast og tæt bund med afløb til opsamlingsbeholder eller kommes i gyllebeholderen.

**28.** I etape 1 skal der udspredes minimum 77 % af dybstrøelsen direkte fra stalden til marken uden mellemlager.

**29.** Markstakke med komposteret dybstrøelse skal så vidt muligt undgås og kun anvendes i perioder, hvor der ikke er plads på møddingspladsen.

Markstakke med kompost skal overdækkes umiddelbart efter udlægning og senest en uge efter første gang, der køres til stakken. Der må ikke være risiko for udvaskning eller afstrømning fra markstakken, så i våde perioder skal markstakken overdækkes med det samme.

Markstakke med kompost må højst ligge samme sted i 12 måneder og må ikke placeres samme sted igen før efter 5 år.

### *Egenkontrol*

I tilfælde af markstakke med husdyrgødning skal dato og placering noteres på kortbilag i driftsjournalen.

## 6 FORURENING OG GENER FRA LANDBRUGET

### 6.1 AMMONIAK OG NATUR

#### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Beregninger, der er foretaget ud fra beregningsmetoderne i henhold til godkendelsesbekendtgørelsen, viser, at fordampningen af ammoniak fra nudriften er 2.087 kvælstof pr. år og i etape 1 og ved fuld ansøgt produktion (etape 2) henholdsvis 2.129 kg kvælstof pr. år og 2.958 kg kvælstof pr. år. Projektet medfører således i etape 1 og etape 2 en stigning i ammoniakfordampningen på henholdsvis 42 kg kvælstof pr. år og 871 kg kvælstof pr. år fra stald og lager. Flexibilitetsberegninger fremgår af tabel 6 og 7.

Nærmeste § 7 naturområde ligger ca. 850 meter nordøst for anlægget (jf. bilag 8). Der er ved besigtigelsen den 12. maj 2010 ikke fundet andre særlige ammoniakfølsomme naturarealer indenfor 1.000 meter af anlægget. Nærmeste sø og mose ligger henholdsvis ca. 375 meter øst for og ca. 400 meter nord for det nye staldanlæg. Nærmeste område, som er særlig næringsfattig natur, er et fattigkær på sphagnum hængesæk, som er beliggende mellem Eltang og Nr. Bjert ca. 3,1 km sydøst for ejendommen.

Ingen af ejendommens bygninger eller udbringningsarealer ligger i eller i umiddelbar nærhed af et *Natura 2000-område*. Det nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde er EF-habitatområde, Højen Bæk, som ligger ca. 12 km nord for anlægget. Se nærmere vurdering i afsnit 7.4. Bilag IV-arter er vurderet i afsnit 7.5.

Flere af udbringningsarealerne er beliggende indenfor 1.000 meter til et § 7 område. Mark 1-1 ligger ca. 130 meter fra nærmeste § 7-område. Mark 40-0 ligger ca. 200 meter fra et fattigkær med sphagnum hængesæk. I henhold til Husdyrgødningens bekendtgørelse er der krav om at udbringning af flydende husdyrgødning på sort jord og græsmarker skal ske ved nedfældning eller ved anvendelse af en teknik eller teknologi med tilsvarende effekt. Økologiske bedrifter er dog undtaget fra denne i perioden 1. februar til 1. maj. Undtagelsen ophæves den 1. maj 2014.

Der indgår ikke arealer beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 i udspretningsarealerne. Udbringningsarealerne grænser flere steder op til områder beskyttet efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven så som søer, enge og moser (bilag 8).

Der er beregnet ammoniakdeposition til de naturpunkter, som er beskyttet efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven og er beliggende indenfor 1.000 meter af anlægget samt på overdrev beliggende ca. 1.500 meter øst for ejendommen, se også bilag 8.

**Tabel 15.** Beregnet ammoniakdeposition på naturpunkter indenfor 1.000 meter af anlægget (Worst case – etape 2).

Natur indenfor 1.000 m af ejendommen + § 7 overdrev	Merafsætning Kg N	Samlede afsætning kg N ialt
1. Sø nordvest for ejendom	0,3	0,8
2. Mose vest for ejendom	0,1	0,3
3. Mose nord for ejendom	0,3	0,8
4. Overdrev nordøst for ejendom	0,1	0,3
5. Overdrev østnordøst for ejendom	0,0	0,2
6. Sø og mose syd for ejendom	0,1	0,3

*Bemærkning fra Fredericia Kommune*

Mark nr. 34-0 (JB 3) grænser op til en § 3-beskyttet mose (værdisætning III) på den vestlige side af marken. Dette giver en vis påvirkning af marken med luftbåret kvælstof. Marken umiddelbart op til har lav til moderat erosionsrisiko, og er stærkt skrånende på dele af marken ned til begyndelsen af lavbundsarealet. En del af marken op til mosen er således placeret på lavbund (udenfor okkerklasse da JB 3). Dette vil påvirke mosen med vandbåret fosfor såvel som kvælstof.

**KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING**

Kvælstof, der deponeres fra luften, er det begrænsende næringsstof for mange sårbare økosystemer, og i disse økosystemer kan der ske væsentlige ændringer som følge af ekstra tilførsel af kvælstof. I henhold til beskyttelse af disse naturområder er der derfor udlagt bufferzoner. Bufferzone I er en bufferzone på 300 meter om særligt ammoniakfølsomme naturområder. Inden for denne beskyttelseszone og inden for selve naturområdet kan husdyrbrug ikke udvides eller ændres, hvis udvidelsen medfører en forøget udledning af ammoniak til disse naturområder. I bufferzone II, som er mellem 300 og 1.000 meter fra kvælstoffølsom natur, er der krav til den merbelastning en produktion må medføre. Er der ikke andre husdyrproduktioner, må merbelastningen til naturområdet ikke overskride 0,7 kg N/ha pr. år. Er der to brug, må anlæggets merbelastning højst være 0,5 kg N, og er der flere end 2 brug, må den højst være 0,3 kg N.

Ved etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug, hvor grovfoderrationen for kvægproduktionen på anlægget er baseret på min. 40 % græs, skal det øgede ammoniaktab fra stald og lager reduceres med 15 % i forhold til et fastsat referencestaldsystem. Ammoniaktabet beregnes ud fra normtal for kvælstofudskillelsen af dyr (norm 2005/2006). Det generelle ammoniakreduktionskrav på 15 % er overholdt for denne udvidelse i form af det valgte staldsystem. Ammoniakfordampningen i etape 1 og etape 2 fra stalde og lagre reduceres med henholdsvis 298 kg N og 158 kg N mere, end hvad der kræves for at overholde ammoniakreduktionskravet på 15 %.

Kommunen har desuden stillet krav om yderligere en reduktion af ammoniakfordampningen begrundet i BAT i henhold til udkastet til de nye standardvilkår for malkekvæg. Den nærmere udregning af det konkrete BAT niveau for denne produktion kan ses i bilag 4.

En husdyrproduktion medfører en fordampning af ammoniak, hvor størstedelen afsættes inden for relativ kort afstand af staldene (0-300 m), og en mindre del afsættes i større afstand eller indgår som del af den diffuse baggrundsbelastning. Der er beregnet ammoniakdeposition til de naturpunkter, som er beskyttet efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven og er beliggende indenfor 1.000 meter af anlægget samt på et overdrev beliggende ca. 1.500 meter øst for ejendommen, jf. tabel 15.

Baggrundsbelastningen i området er sidst beregnet til 16,5 kg N/ha/år (2009-data), og har været svagt stigende siden 2007 (15 kg N/ha/år) men faldende i forhold til beregningerne fra 2005 (19 kg N/ha/år for området). Vandhuller og øvrig natur herunder moser er blevet besigtiget, og ud fra de beregnede ammoniakdepositioner er det vurderet, at de ikke er specielt følsomme eller sårbare naturområder. Vandhullerne og den øvrige natur skønnes ikke at blive påvirket af den relative lille merbelastning i forhold til baggrundsbelastningen.

Nordøst for ejendommen ligger et overdrev, som er omfattet af § 3 i naturbeskyttelsesloven og § 7 i Husdyrloven. Overdrevet er stedvis under tilgroning især i den østlige ende, hvor den til sidst ender i skov og mose. Overdrev og eng har et fint naturindhold. Græsningstrykket bør øges her. Overdrevets sydlige ende ligger indenfor en 1.000 meter radius fra ejendommen og vil modtage en merbelastning på 0,1 kg N/ha. Totalbelastningen er på 0,3 kg N/ha. Tålegrænsen for overdrev er 10-25 kg N/ha. Med en baggrundsbelastning på 16,5 kg N/ha/år for Kolding Kommune (2009)

ligger baggrundsbelastningen således i den nedre ende af tålegrænseniveauet. Ud fra besigtigelsen og tålegrænsen vurderes det, at depositionen fra projektet ikke vil påvirke overdrevets nuværende tilstand væsentlig. Den hidtidige drift af overdrevet og engen fortsættes, hvilket bl.a. indebærer afgræsning af overdrevet og engen. Kolding Kommune anbefaler, at græsningstrykket øges lidt.

Ca. 3 km sydøst for ejendommen ligger et fattigkær på sphagnumhængesæk med butfinnet mangeløv. Tålegrænsen ligger på mellem 10-15 kg N/ha. Mark 40-0 ligger ca. 200 m vest for fattigkæret. Arealet drives som hidtil. På grund af afstanden til udbringningsarealet vurderes området ikke at blive væsentligt påvirket af projektet.

Flere af ejendommens arealer er beliggende indenfor bufferzonen til et § 7-område. Det er et generelt krav, at flydende husdyrgødning skal nedfældes på alle græsmarker og sort jord. Dette krav er økologer dog fritaget for i perioden 1. februar til 1. maj indtil 1. maj 2014.

Kolding Kommune vurderer, at en merdeposition på 0,1-0,3 kg N/ha/år fra projektet ikke vil være til skade for de pågældende naturområder, idet en merbelastning jf. Miljøstyrelsen på mindre end 0,7 kg ammoniak pr. hektar pr. år som udgangspunkt ikke udgør et væsentligt merbidrag, og derfor ikke kan medføre en tilstandsændring af et konkret naturområde.

Kolding Kommune vurderer ud fra de nævnte beregninger, at ammoniakdepositionen fra anlægget ikke vil medføre en forringelse af naturområderne pga. opblanding i atmosfæren, og at projektet dermed ikke vil medføre en forringelse af naturområderne. Der stilles ikke vilkår i forbindelse med dette afsnit, idet reduktion af ammoniakemissionen er behandlet andre steder i godkendelsen.

#### *Vurdering fra Fredericia Kommune*

Da fosforoverskuddet er negativt i ansøgningen, og da kvælstofudvaskningen er forholdsvis lille i ansøgningssystemets beregninger, vurderes det, at arealanvendelsen ikke ændres i negativ retning med udvidelsen og at fortsættelse af hidtidig drift ikke vil medføre en tilstandsændring. Dette kombineret med naturarealets værdisætning gør, at kommunen vurderer, at der ikke er behov for at stille skærpede vilkår.

## **6.2 AMMONIAK OG INTERNATIONALE NATURBESKYTTelsesOMRÅDER**

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ingen af ejendommens bygninger eller udbringningsarealer ligger i eller i umiddelbar nærhed af et Natura 2000-område. Det nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde er EF-habitatområde, Højen Bæk, som ligger ca. 12 km nord for anlægget. Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området nr. 80 "Højen Bæk" og for Habitatområde nr. 69 "Højen bæk" fremgår af bilag 8.

Det nærmeste marine internationale naturbeskyttelsesområde ligger ca. 13,5 km sydøst for produktionsanlægget. Området er Natura 2000 område "Lillebælt", Habitatområde nr. 96 og fuglebeskyttelsesområde nr. 47 og Ramsar-område nr. 15. Udpegningsgrundlaget for Habitatområde nr. 96 er bl.a. kystlaguner og strandsøer, som er en prioriteret naturtype. Kystlagunerne er sårbare overfor tilledning af næringsstoffer. Kystlagunerne kan påvirkes af en sådan tilledning, da de har et begrænset vandskifte med de åbne vandmasser. Lillebælt opfylder ikke sin målsætning om et alsidigt plante- og dyreliv, der kun er svagt påvirket af menneskelig aktivitet. Årsagen er ifølge Regionplanen den diffuse belastning med især kvælstof, men også fosfor fra oplandet.

Ingen af udbringningsarealerne afvander til vandområder, som er beliggende indenfor et Natura 2000-område. Størstedelen af udbringningsarealerne afvander via Nr. Bjert Bæk og Gudsø Møl-

leå til henholdsvis Eltang Vig og Gudsø Vig og derfra til Kolding Yderfjord. Arealerne vest for ejendommen afvander via Donsrød Å til Stallerup Sø og videre til Kolding Inderfjord. De østligste arealer afvander via Spang Å og Rands Fjord til Vejle Yderfjord.

## KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

---

Vurderingen af en eventuel større eller mindre miljøpåvirkning af de internationale naturbeskyttelsesområder og slutrecipienterne er foretaget på baggrund af de beregninger af ammoniakfordampning, der er lavet i det elektroniske ansøgningsskema. Der er herudover taget udgangspunkt i den opgørelse af sårbarhed og det beskyttelsesniveau, der er lagt af Miljøministeriet i husdyrloven med tilhørende bekendtgørelser. De viser, at projektet ikke overstiger de lovmæssige grænseværdier med hensyn til luftbåren ammoniak (jf. afsnit 6.1).

Endvidere er ammoniakfordampningen reduceret yderligere i forhold til beskyttelsesniveauet fastsat i loven som følge af BAT-krav, som vurderes at være proportionalt med den aktuelle husdyrproduktion.

Ingen af ejendommens udbringningsarealer eller bygninger ligger i nærheden af internationale naturbeskyttelsesområder. På baggrund af afstanden og opblanding i atmosfæren, projektets størrelse (ammoniakfordampning) og den fremherskende vindretning er det vurderet, at projektet ikke vil påvirke Højen Bæk eller Lillebælt væsentligt med luftbåren ammoniak.

Kolding Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at projektudvidelsen ikke vil medføre nogen negativ målbar påvirkning fra luftbåren ammoniak af de internationale naturbeskyttelsesområder. Der er derfor ikke stillet yderligere vilkår til beskyttelse af internationale naturbeskyttelsesområder.

### *Vurdering fra Fredericia kommune*

Det nærmeste Natura 2000-område er EF-habitatområde/EF-fuglebeskyttelsesområdet: H96/F47 Lillebælt ca. 10 km væk.

Da der er forholdsvist langt til nærmeste Natura 2000-område, vurderes udbringningen i Fredericia Kommune ikke at kunne påvirke Natura 2000-områder direkte. Påvirkning kan kun ske indirekte i form af opblanding af vandmasser. Ifølge Miljøstyrelsens Vejledning version 2.0 skal der kun foretages vurdering af behov for konsekvensvurdering i det nærmeste vandområde. Kommunen har derfor ikke foretaget en konsekvensvurdering af udledningen til området.

Rands Fjord er beskyttet efter § 3-beskyttet såvel som udpeget som et område med lokale beskyttelsesinteresser jf. kommunens udkast til naturkvalitetsplan og er sårbart overfor belastning med fosfor.

## 6.3 LUGT

---

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

---

Der kan forekomme lugtemission fra produktionen fra selve staldanlægget og ved udbringning samt ved pumpning af husdyrgødning. Selve staldanlægget forventes dog ikke at give anledning til lugtgener ud over, hvad der er normalt for denne type af animalsk produktion.

Miljøstyrelsens ansøgningssystem har beregnet hvilke afstande, der mindst skal være fra stalde til forskellige beboelsestyper, se tabellen nedenfor, hvor etape 1 er angivet i parentes. I tabellen fremgår den ukorrigerede geneafstand (brutto geneafstand) fra ejendommens lugtcenter til nærmeste nabo uden landbrugspligt (Hulskovvej 72), samlet bebyggelse og byzone (Kolding Lilball) samt geneafstanden. Ukorrigeret geneafstand er geneafstanden, hvor alle stald-

anlæg er medtaget ved beregningerne, uanset om de senere bliver screenet bort som følge af afstand eller korrigeret for vindretning (korrigeret geneafstand).

**Tabel 16.** Geneafstande fra ejendommen til områder ved fuld produktion og hvor Etape 1 er angivet i parentes.

Fra ejendommen til områ- detyper (meter)	Ukorrigeret geneafstand	Korrigeret geneafstand	Geneafstand, nudrift	Vægtet gennemsnitsafstand
Byzone	280,36 (234,26)			
Samlet bebyggelse	191,15 (151,24)			
Enkelt bolig (Hulskovvej 72)	87,06 (74,08)	12,37 (56,70)	55,75 (54,77)	79,32 (58,81)

Det fremgår af tabellen, at alle lugtgenekravene er overholdt og lugtgenekravet er således overholdt, og der forventes ikke væsentlige lugtmæssige påvirkninger af de omkringboende i ansøgt drift.

Der vil være flydelag på gyllebeholderne, møddingspladsen er overdækket, og der omrøres kun lige før tømning af beholderne.

### KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERINGER

Lovens minimumskrav til afstande indenfor de tre områdetyper er overholdt, dels som følge af at den ukorrigerede geneafstand er kortere end afstanden mellem staldanlæg og til områdetypen byzone og samlet bebyggelse og dels som følge af, at den korrigerede geneafstand er kortere end den vægtede gennemsnitsafstand.

Den eksisterende kostald, som i ansøgt drift vil blive benyttet til opdræt, ligger øst for nærmeste enkeltbolig (Hulskovvej 72), og det nye staldanlæg ligger nordøst for. Dette er den bedste placering hvad lugt til nærmeste enkeltbolig angår, da den mest fremherskende vindretning er vest og sydvestlig vind, hvilket betyder, at lugten oftest vil drive nordøst på og dermed væk fra nærmeste nabo.

Produktionen i den eksisterende kostald (nr. 1.1.1.) er som nudrift i etape 1, hvorimod produktionen i etape 2 falder med 48 % i forbindelse med projektet og vil stå tom i minimum 5 måneder i sommerperioden, hvor kvierne er på græs. Herved reduceres antallet af dyreenheder på stald i ansøgt drift med 63 %. Dette vil reducere eventuelle lugtgener, da lugtproblemer næsten udelukkende er problematisk i perioden 1. maj til 1. oktober. Disse indgår derfor ikke i det elektroniske ansøgningssystem. Der stilles derfor vilkår om, at kvierne i den eksisterende kostald skal være udegående i minimum 5 måneder i sommerperioden (jf. vilkår nr. 9). Kolding Kommune vurderer derfor, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

I forbindelse med ansøgning om fleksibilitet i produktionen indenfor de forskellige dyretyper er der foretaget worst case beregninger i forhold til lugtgenekravene (se tabellen ovenfor). Lugtgenekriteriet er overholdt, og kommunen vurderer derfor, at det ikke vil give forøgede lugtgener for omgivelserne ved indarbejdelse af fleksibilitet i produktionen.

Når gyllen skal omrøres og bringes ud, vil der altid kunne forekomme lugtgener. Det er kommunens vurdering, at ansøger tager tilstrækkeligt hensyn til de naboer, der kunne blive mest generet af dette jf. valg af kørselsvej og anvendelse af nedfældning. I gyllebeholderne skal der altid være et intakt flydelag, der effektivt begrænser lugtavgivelsen, bortset fra i forbindelse med omrøring og tømning. Flydelaget skal inspiceres minimum 1 gang om måneden, dog ugentligt i forbindelse med omrøring og tømning og i forbindelse med reetablering af flydelag.

Kommunen vurderer samlet, at der ikke vil forekomme lugtgener fra gyllebeholderne og fra udbringning ud over, hvad der er normalt forekommende for boliger i landzone.

## VILKÅR

---

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for lugt:

**30.** Bygninger, anlæg, foderanordninger og omgivelser skal drives og renholdes, således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.

Såfremt tilsynsmyndigheden skønner, at lugtgener i omgivelserne er væsentlige, skal virksomheden foretage undersøgelse af muligheder for begrænsning af lugtkilder. Undersøgelsens omfang vil blive fastsat af tilsynsmyndigheden på baggrund af en konkret vurdering af sagen.

## 6.4 FLUER OG SKADEDYR

---

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

---

Der vil på ejendommen blive foretaget en effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinier fra Statens Skadedyrslaboratorium. God gødningshåndtering og en generel god staldhygiejne med fjernelse af foder- og gødningsrester sikrer, at der kun er minimalt med fluer. Der anvendes et godkendt middel til økologiske bedrifter til at strø ud i dybstrøelsesboksene samt et godkendt smøremiddel.

Opbevaring af foder sker på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter, mv.) Der er indgået aftale med et autoriseret firma, som står for rottebekæmpelsen. Der er faste servicebesøg og firmaet tilkaldes, hvis der observeres rotter på ejendommen.

### KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

---

I forbindelse med det økologiske dyrehold kan der forekomme gener fra skadedyr samt gener fra fluer, der skal forebygges og bekæmpes effektivt. Statens Skadedyrslaboratorium anfører, at det først og fremmest er en god gødningshåndtering og en generel god staldhygiejne, der skal til for at begrænse antallet af fluer. En god hygiejne indebærer, at man dagligt fjerner rester af gødning og foder nær skillevægge og langs kanter. Den daglige rengøring er væsentlig, således at der ikke sker en ophobning af gamle foderrester eller gødning. En god hygiejne på bedriften er også med til at reducere risikoen for gener fra andre skadedyr, såsom mus og rotter.

Det fremgår også af Statens Skadedyrslaboratoriums retningslinjer, at fluer, som stammer fra gødningsopbevaringen kan mindskes, hvis gødningen overdækkes. En presenning forhindrer gødningsvarmen i at slippe væk, og fluelarver dør ved temperaturer over 45<sup>o</sup> C. Kolding Kommune har stillet vilkår om, at den altovervejende gødningsmængde (minimum 90 % af overfladen) på møddingspladsen altid skal være overdækket også selvom der er daglig tilførsel.

Kolding Kommune vurderer, at det ved en god foder- og gødningshåndtering samt ved anvendelse af et godkendt fluebekæmpelsesmiddel vil være muligt at begrænse risikoen for væsentlige fluegener og tilhold af skadedyr. Der vil være begrænset med dybstrøelsesbokse i brug i sommerperioden, da kødkvæget er udegående hele sommeren, og opdrættet fra malkekvægsbesætningen er også udegående størstedelen af sommerperioden, hvilket alt andet lige vil reducere eventuelle gener med fluer.

Kolding Kommune vurderer derfor, at bekæmpelsen af fluer og andre skadedyr som udgangspunkt må anses for at være tilstrækkelig til ikke at skabe væsentlige gener for de omkringboende. Det skal bemærkes, at retningslinierne fra Statens Skadedyrslaboratorium opdateres jævnligt.



## VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for fluer og skadedyr:

**31.** Der skal på ejendommen foretages effektiv rotte- og fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinier fra Statens Skadedyrslaboratorium. Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende, såfremt der modtages klager og konstateres væsentlige gener.

**32.** Opbevaring af foder skal ske, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Foderrester skal dagligt kommes i gylletank eller opbevares på møddingsplads.

## 6.5 TRANSPORT

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I forbindelse med udvidelse af besætningen vil der være et øget transportbehov til og fra ejendommen. Antallet af transporter øges ikke proportionalt med besætningens størrelse, da der i de fleste tilfælde medtages større mængder pr. kørsel. Kort med transportveje findes i bilag 6.

**Tabel 17.** Antal transporter før og efter fuld udvidelse

Transporter	Før udvidelse antal/år	Efter udvidelse antal/år
Indkøbt foder	25	30
Grovfoder	200	350
Mælk	365	365
Fyringsolie/brændstof	5	5
Ind- og udlevering af dyr	24	24
Afhentning af døde dyr	10	12
Husdyrgødning, fast	35	35
Husdyrgødning, flydende med traktor	200	200
Husdyrgødning, flydende med lastbil	0	125
Halm til strøelse/foder	25	40
Affaldscontainer	26	30
Dagrenovation	26	26
Diverse	10	20
<b>Maksimalt i alt</b>	<b>951</b>	<b>1.262</b>

Stigningen i årlige transporter er på ca. 33 %. Hovedparten af stigningen udgøres af lastbiltransporter med gylle samt traktor, transporter med grovfoder. En del af transporterne med gylle og grovfoder foregår som interne transporter og belaster derfor ikke beboerne langs transportruterne. Alt gylle til aftalearealerne ved Haderslev transporteres med lastbil.

Transport til og fra ejendommen foregår via Hulskovvej. Der er 3 indkørsler, som anvendes til landbrugsformål. Indkørslen tættest på naboen anvendes kun til mælkebilen. Den primære transport til produktionsbygningerne og gyllebeholderne foregår ad den private vej øst for de plansiloer.

Grovfoder forsøges placeret på arealer tæt ved ejendommen, mens der fortrinsvis dyrkes korn på fjernmarker, herved mindskes transporten til og fra ejendommen. Størsteparten af transporterne sker indenfor normal arbejdstid (ml. kl. 7 og 17) og på hverdage, mens der i forbindelse med høst og udkørsel af gylle vil kunne foregå transporter i aften timerne. Dette vil være i en begrænset periode. I slutningen af høsten vil der kunne foregå høstarbejde om natten. Kørsel i forbindelse med høst og med gyllevogn vil foregå under størst mulig hensyntagen til omgivelser-

ne. Der vil være transporter gennem tæt bebyggede områder (jf. bilag 6). De fleste af transporterne med gylle til de fjerneste marker foregår med lastbil. De oplyste antal på 125 lastbiltransporter er angivet som et minimum.

Transport af gylle til arealerne syd for ejendommen beliggende ved Nr. Bjert vil gå udenom Eltang og derfra gennem det nordlige Nr. Bjert forbi kirken og ud af Nr. Bjertvej til arealer ved Eltang og syd på til de forpagtede arealer syd og nord for Drejensvej. Kørsel af gylle til disse arealer tilstræbes at køres med lastbiler.

Transportruterne går udenom skoler, daginstitutioner, m.fl. Til mark 41-0 køres af Nr. Stenderupvej, Eltangvej, Nordarger, Korsvej, Petersmindevej, Nørreskovvej og Skovæblevej. Transporten til arealerne ved Drejens vil foregå via Nr. Stenderupvej, Eltangvej, Birkemosevej, Slette-skovvej og videre af Drejensvej til de arealer som ligger syd for Nr. Bjert og videre af Nr. Bjertvej til markerne 40-0 og 50-1, hvilket betyder at færrest mulige omkringboende berøres af transporten.

Transporten til arealerne beliggende i Fredericia Kommune foregår via Nr. Stenderupvej, Eltangvej, Birkemosevej, Sdr. Vilstrupvej, Kolding Landevej og Holmemarksvej.

Til mark 64-0 køres af Nr. Stenderupvej, Eltangvej, Lilballevej og Gl. Landevej. Til mark 60-01 og 61-63 køres af Nr. Stenderupvej, Eltangvej, Nordarger, Vejlevej og Hedevej. Til arealerne beliggende ved Kæret 28 benyttes ruten Hulskovvej, Sdr. Vilstrupvej og Kæret.

Transport af gylle til aftalearealerne i Haderslev Kommune køres med lastbiler. Der køres igennem industrikvarteret ved Kolding Lilballe og derfra videre på motorvej.

#### KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kommunen skal vurdere, hvilke miljøgener (lugt, støv, støj) naboer og andre vil kunne opleve fra transporten til og fra husdyrbrug, mens selve færdslen på offentlig vej reguleres af politiet og henhører under færdselsloven og øvrige bestemmelser, der er fastsat af Justitsministeriet.

Transport af husdyrgødning til udbringning på markerne, vil hovedsageligt foregå ad de veje, der er indtegnet på bilag 6. Transporter til de fleste arealer vil nødvendigvis foregå af offentlig vej men under hensyntagen til trafikken i området. Transporter til gylleaftalearealer foretages pga. afstanden i videst mulig omfang med lastbil. For markarealerne gælder, at transporter med gylle fra ejendommen erstatter anden udkørsel af husdyrgødning til samme arealer, hvorfor der på markniveau ikke vil forekomme større ændringer.

Stigningen i transporter i ansøgt drift (etape 2) er på 33 %, hvilket må antages at være et acceptabelt niveau af transporter, når der sker mere end en fordobling af antallet af dyreenheder.

Den modtagne gødning vil opbevares i buffertankene beliggende på Kæret 28 og Hedevej, hvilket vil mindske antallet af transporter fra Hulskovvej 70 til disse arealer.

Det vurderes, at de anvendte indkørsler til ejendommen er hensigtsmæssige transportveje til og fra gården, som ikke giver anledning til væsentlige gener for omkringboende. Dog må indkørslen vest om ejendommen kun anvendes til afhentning af mælk udenfor dagtimerne. I dagtimer kan der i særlige tilfælde godt tillades kørsel med gylle. Ansøger varsler altid naboer med sms forinden. Kommunen vurderer, at de anførte transporter med mælk samt øvrige transporter til ejendommen ikke bidrager væsentligt i forhold til den samlede trafikbelastning i området.

#### VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for transport:

**33.** Indkørslen vest for den eksisterende stald (bygning nr. 1) må udenfor dagtimerne kun anvendes til afhentning af mælk.

## 6.6 STØJ FRA ANLÆGGET OG MASKINER

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I forbindelse med drift af ejendommen er nedenstående støjkilder beskrevet med angivelse af omfang. Der er angivet daglige og årlige driftsperioder under normale forhold. Støjkildernes omfang og driftsperiode er angivet for både nudrift samt ansøgt drift.

De to væsentligste støjkilder er ved blanding af foder, der sker dagligt og indendørs i foderladen samt ved påfyldning af kraftfoder- og kornsilo. Fyldning af kornsilo sker primært i august måned og fyldning af kraftfoderet sker kun en gang månedligt. Placering er indtegnet på kortbilag nr. 5.

I forbindelse med drift af ejendommen er nedenstående støjkilder beskrevet.

Støjkilde	Placering	Driftstid
Kornvalsen	I foderladen	Ca. 1 time i døgnet primært i aften/nattetimer både i nudrift og ansøgt.
Køling af malketank	Kompressor i teknikrum	Afhængig af temperatur. Men ikke i drift aften/nat.
Malkning	Malkning foregår i malkestald	Sker 2 x dagligt morgen og sen eftermiddag.
Lastbiler m.v.	Primært ved foderlade og ensilagesiloer samt ved mælketank.	Leveres kraftfoder ca. 1 x månedligt á ca. 1 time. Afhentning af mælk sker dagligt både i nudrift og ansøgt drift.
Pumpning af gylle	Fra fortanke	Der pumpes ca. hver 3. uge fra den eksisterende stald og dagligt fra den nye stald.
Ensilering	Ensilagesiloer	Ca. 10 x årligt, primært i dag og aftentimer.
Foderblanding	Flyttes rundt mellem siloer og foderladen	Dagligt
Tørring af korn	Kornsilo øst for foderladen	Primært i august måned

I miljøstyrelsens vejledning nr. 6/1994 (måling af eksterne støj fra virksomheder) er der angivet grænser for tilladelig støjbelastning, målt i skel.

Da støjen aftager eksponentielt med afstanden til lydilden, vil støj på selve ejendommen i normal drift ikke forventes at bidrage til gene for omgivelserne.

Transporter foregår hovedsageligt i dagtimerne på hverdage. Virksomhedens bidrag til trafikstøjen i området vil være begrænset i forhold til den samlede trafikbelastning.

### KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det vurderes, at ejendommen har få støjkilder og under normal drift sandsynligvis også lave støjbelastninger. Markarbejde foregår fra februar til november. Ensilering af slætgræs foregår 3-5 gange årligt afhængig af vejrforholdene fra omkring midt i maj til oktober. Majs og majscolbe ensileres i perioden september-november. I perioden ved høst (juli-sep.) forekommer ligeledes maskinstøj med transporten af halm og korn til ejendommen. Alt markarbejdet er afhængigt af vejrforholdene. Der er naturlig ventilation i både eksisterende og nye staldanlæg, og der er derfor heller ikke nogen støj forbundet med ventilation i ansøgt drift.

Transporter og arbejde på ejendommen foregår hovedsageligt i dagtimerne på hverdage. Indretningen af bedriften samt de daglige arbejdsrutiner er tilrettelagt således mulige støjkilder er begrænsede. Virksomhedens bidrag til trafikstøjen i området vurderes ikke at være væsentligt i forhold til den samlede trafikbelastning. Transportstøj er ikke omfattet af støjgrænserne.

Kommunen vurderer, at fyldning og tørring af korn og eventuelt den daglige kørsel med maskiner vil være de forhold, der potentielt kan medføre mest støj. Den laveste støjgrænse (40 db) er om natten alle dage i tidsrummet fra 22:00-7:00, og i denne periode vil tørring af korn eventuelt

være i drift i sæsonen. Derfor vurderer Kommunen, at det sandsynligvist er her, bedriften skal være opmærksom på støjbelastningen. I nogle tilfælde kan manglende vedligeholdelse og/eller uhensigtmæssig opsætning af anlægget bevirke, at et korntørringsanlæg støjer meget. Det eksisterende korntørringsanlæg er placeret godt 100 meter væk fra nærmeste nabo, og det vurderes på den baggrund, at støjen herfra sandsynligvis ikke vil medføre nabogener.

Støjen aftager eksponentielt med afstanden til lydilden, og bedriftens støjende anlæg ligger godt 100 meter væk fra nærmeste nabo. Udvidelsen medfører efter kommunens vurdering ingen forøgelse af det nuværende støjniveau, idet malkeanlægget flyttes lidt længere væk fra naboen og den eksisterende gyllebeholder bliver fjernet, hvorved transporten og støjen herfra vil foregå betydeligt længere væk fra naboer.

Det vurderes samlet, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende. Der er ikke foretaget støjberegninger, og der er udelukkende fastsat vilkår om dokumentation for overholdelse af grænseværdier, hvis det skønnes nødvendigt.

## VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for støj:

**34.** Husdyrbrugets bidrag til støjbelastningen i omgivelserne (det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A)) målt i ethvert punkt uden for skel, må ikke overstige:

DAG			
Mandag-fredag	Kl. 07.00 – 18.00	55 dB(A)	Ref. tid 8 timer
Lørdag	Kl. 07.00 – 14.00	55 dB(A)	Ref. tid 7 timer
Lørdag	Kl. 14.00 – 18.00	45 dB(A)	Ref. tid 4 timer
Søn- og Helligdage	Kl. 07.00 – 18.00	45 dB(A)	Ref. tid 8 timer
AFTEN			
Alle dage	Kl. 18.00 – 22.00	45 dB(A)	Ref. tid 1 timer
NAT			
Alle dage	Kl. 22.00 – 07.00	40 dB(A)	Ref. tid ½ timer

Støjbelastningen er det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) målt eller beregnet i punkter i 1,5 meters højde over terræn. Referencetiden regnes i henhold til støjvejledningen.

**35.** Virksomheden skal for egen regning dokumentere, at grænseværdierne overholdes, såfremt Kolding Kommune skønner det nødvendigt.

Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at vilkårene ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og foretages i punkter, som forinden aftales med kommunen. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma.

## 6.7 STØV FRA ANLÆG OG MASKINER

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I forbindelse med transporter til og fra ejendommen samt ved levering og håndtering af råvarer og mineraler kan der opstå støvgener, hvilket dog oftest er af begrænset karakter. Antallet af transporter øges ikke proportionalt med besætningens størrelse, og der vil i mange tilfælde kunne medtages en større mængde pr. kørsel. Kraftfoder i løsvægt er placeret indendørs i foderladen, hvilket reducerer støvafgivelsen.

Der kan i en begrænset periode forekomme støvgener i forbindelse med ophvirvlen af støv under høst af korn til modenhed, samt når der presses halm.

## KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

---

Kørsel på grusvejene omkring ejendommen skal foregå hensynsfuldt, således at støv ophvirvling begrænses mest muligt. Kørsel på grusvejen skal derfor foregå med lav fart, og vejene kan med fordel vandes i særlige tørre periode. Fjernelse af den eksisterende gyllebeholder, som ligger ca. 85 m fra nærmeste nabo og etablering af en ny gyllebeholder over 200 meter væk fra nærmeste nabo vil reducere transporten og dermed også eventuelle støvgener herfra.

Kolding Kommune vurderer, at støvgener fra gården ikke forventes at give væsentlige gener for de omkringboende. Dog henvises der til god landmandspraksis, hvor det fremgår, at al transport til og fra bedriften, for at begrænse støvgener, skal foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering, håndtering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt. Afsnittet har ikke givet kommunen anledning til at stille særlige vilkår.

## 6.8 LYS

---

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

---

Der er kun alm. udendørs belysning i form af væglamper. Lyset i stalden er tændt op til 16 timer i døgnet. I nattetimerne er der dæmpet natbelysning, som fungerer som orienteringslys for køerne, således de kan finde op til malkerobotterne. Lysstyrken er ca. 25 lux.

I den nye kostald vil siderne være åbne på nær en lav mur på ca. 1 meter. Der bliver således et mere naturligt lys i stalden, og derved reduceres behovet for kunstigt lys.

Fjernvirkningen fra den eksisterende kostald er uændret. Lyset fra den nye stald vil også give anledning til fjernvirkning. Med den valgte placering af stalden vurderes det dog, at påvirkningerne af omgivelserne vil være minimale. De nye staldbygninger placeres lidt længere væk fra nærmeste enkelt bolig end de eksisterende driftsbygninger. Der er ca. 70 m til nærmeste enkeltbolig fra de nye driftsbygninger.

Der kan forekomme dage, hvor der er behov for ekstra lys, f.eks. ved akut behov for dyrlægehjælp eller andre akutte situationer. I forbindelse med høst kan det forekomme, at maskinerne kører med lys. På grund af ejendommens placering samt at der ikke tidligere har været problemer med ejendommens lysforhold, forventes udvidelsens lysforhold heller ikke at give problemer med fjernpåvirkning.

## KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

---

Ejendommens eksisterende og nye stalde ligger afskærmet af et læhegn til de omkringboende. Med baggrund i staldenes placering, topografien og beplantningen vurderes det, at driften ikke vil give anledning til væsentlige lysgener for de omkringboende. Det skal dog fortsat sikres, at ejendommen ikke medfører væsentlige lysgener for de omkringboende. Såfremt der modtages klager over væsentlige lysgener fra ejendommen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal indgives og gennemføres projekt for afhjælpende foranstaltninger. Evt. udgifter hertil afholdes af ejendommen.

Det vurderes, at brug af aktivitetssensorer, hvor det er muligt, ud over at begrænse eventuelle lysgener, også vil være gunstigt i forhold til begrænsning af elforbrug, og dermed er at betragte som et BAT-tiltag.

## VILKÅR

---

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for lys:

**36.** Udendørs plads-/orienteringsbelysning skal være forsynet med aktivitetssensorer, der sikrer, at lyset kun er tændt i op til en halv time efter seneste aktivering.

## 7 PÅVIRKNING FRA AREALERNE

### 7.1 UDBRINGNINGSAREALERNE

Til ejendommen hører 305,1 ha ejet og forpagtede udbringningsarealer (se bilag 6). Der indgår 304,2 ha aftalearealer med trejdemand i projektet. Kolding Kommune har den 12. maj 2010 besigtiget arealerne, som indgår i projektet.

**Tabel 18.** Produceret, modtaget og afgivet husdyrgødning samt harmoni i etape 1 og 2.

Areal	Afsat DE (Etape 1)	Afsat DE (Etape 2)
Produceret på ejendommen	351,7	616,4
Tilført husdyrgødning fra fiktiv afgiver	108,7	108,7
Afgræsning udenfor harmoni	-13,9	-21,6
<b>I alt husdyrgødning indenfor harmoni</b>	<b>446,5 DE</b>	<b>703,5 DE</b>
<i>Gylleaftaler med:</i>		
Bent Torkild Pedersen, Møsvråvej 34, 6051 Almind	126,4	126,4
Kurt Jessen, Skovbøllingvej 20, 6100 Haderslev	150,0	150,0
<b>I alt afsat til tredjemand</b>	<b>276,4 DE</b>	<b>276,4 DE</b>
I alt husdyrgødning afsat på ejendommens harmoniarealer	170,1 DE	427,1 DE
Ejet og forpagtet udbringningsareal	305,1 ha	305,1 ha
<b>Harmoni</b>	<b>0,56 DE/ha</b>	<b>1,40 DE/ha</b>

Da ejendommen drives økologisk er harmonikravet på 1,4 DE/ha og er dermed overholdt (jf. tabellen ovenfor). I etape 2 afsættes 21,6 DE ved afgræsning på de 30,9 ha arealer udenfor harmoni, svarende til et dyretryk på 0,7 DE/ha (jf. tabel 10).

Der afsættes i alt 276,4 DE husdyrgødning, henholdsvis 126,4 DE til Bent Pedersen, Møsvråvej 34, Almind og 150,0 DE til Kurt Jessen, Skovbøllingvej 20, 6100 Haderslev. Aftalearealerne er beliggende indenfor bl.a. nitratfølsomt indvindingsområde, og der er derfor krav om, at arealerne skal godkendes. På aftalearealer er harmonikravet 1,4 DE/ha. Sideløbende med godkendelsen på Hulskovvej 70 udarbejdes en § 16-godkendelse på Møsvråvej 34, Almind. Den 4. november 2011 fik Skovbøllingvej 20, 6100 Haderslev en § 10-tilladelse, hvori det fremgår, at der modtages 150 DE kvæggylle fra Hulskovvej 70.

Ingen af udbringningsarealerne afvander til et Natura 2000-område. Alle arealer ligger i nitratklasse 0 og fosforklasse 0. Der ligger 25,6 ha i indsatsområde til Kongsted Vandværk. Størstedelen af udbringningsarealerne afvander via Nr. Bjert Bæk og Gudsø Mølleå til henholdsvis Eltang Vig og Gudsø Vig og derfra til Kolding Yderfjord. Arealerne vest for ejendommen (75,5 ha) afvander via Donsråd Å til Stallerup Sø og videre til Kolding Inderfjord. En enkelt mark (1,4 ha) afvander via Dons Nørresø til Kolding Inderfjord og mark 42-0 (afgræsning udenfor harmoni) afvander via Apotekergrøften til Kolding Inderfjord. De østligste arealer afvander via Spang Å og Rands Fjord til Vejle Yderfjord.

### KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Udbringningsarealerne blev den 12. maj 2010 besigtiget af kommunen. Der er krav om godkendelse af aftalearealerne. Der foreligger en § 10-tilladelse fra 2011 på aftale arealerne tilhørende Skovbøllingvej 20 i Haderslev, og der vil samtidig med godkendelsen blive givet en § 16-godkendelse på aftalearealerne tilhørende Møsvråvej 34, Almind. Kolding Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at når der modtages maksimalt 108,7 DE og afsættes minimum 276,4 DE husdyrgødning til gylleaftalearealer samt minimum 21,6 DE til afgræsning udenfor harmoni i

etape 2 er der tilstrækkeligt areal på ejendommen til at udbringe den producerede mængde husdyrgødning (jf. vilkår nr. 24).

Det generelle harmonikrav for økologiske kvægbedrifter på 1,4 DE/ha er overholdt med  $DE_{\text{rel}}$  på 1,4 DE/ha.

## 7.2 KVÆLSTOF TIL GRUNDEVAND

---

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

---

Det eksisterende staldanlæg ligger i et område med almindelige drikkevandsinteresser, hvorimod den nye stald ligger på grænsen til et område med særlige drikkevandsinteresser. En lille del af den eksisterende og nye stald ligger i vandindvindingsopland til Eltang Vandværk.

#### *Arealer nord for ejendommen (nord for motorvejen)*

Markerne omkring ejendommen ligger i område med særlige drikkevandsinteresser (OSD Viuf). OSD Viuf er et indsatsområde med prioritet 1. Kortlægningen er i gang, men der foreligger ikke nogen indsatsplan endnu. Idet indsatsplanerne endnu ikke foreligger, er der ikke stillet særlige vilkår i disse områder. Dele af markerne 6-0 og 19-0 ligger i vandindvindingsoplandet til Eltang Vandværk.

Mark 15-0, 19-0 og en del af mark 6-0 ligger i område, hvor der er ringe beskyttelse af grundvandet på baggrund af jordens geologi. De øvrige arealer omkring ejendommen ligger i område, hvor der er nogen beskyttelse af grundvandet.

#### *Arealer syd for ejendommen (syd for motorvejen)*

Dele af markerne 2-0, 3-0 og 8-0 syd for ejendommen ligger også i område med særlige drikkevandsinteresser (OSD Viuf). OSD Viuf er et indsatsområde med prioritet 1. Kortlægningen er i gang, men der foreligger ikke nogen indsatsplan endnu. Idet indsatsplanerne endnu ikke foreligger, er der ikke stillet særlige vilkår i disse områder.

Dele af markerne 2-0, 3-0 og 8-0 ligger i vandindvindingsoplandet til Eltang Vandværk. Arealerne syd for ejendommen ligger i område, hvor der er nogen beskyttelse af grundvandet.

#### *Vestlige arealer*

Markerne 100, 101 og 102 ligger ikke i nitratfølsomt indvindingsopland. Det meste af mark 100 og mark 101 ligger i indvindingsopland til Bramdrupdam Vandværk. Ca. 350 meter nord for mark 102 er der to vandværksboringer (Almind Vandværk).

Mark 100, 101 og mark 102 ligger i område med særlige drikkevandsinteresser (OSD Viuf). OSD Viuf er et indsatsområde med prioritet 1. Kortlægningen er i gang, men der foreligger ikke nogen indsatsplan endnu. Idet indsatsplanerne endnu ikke foreligger, er der ikke stillet særlige vilkår i disse områder.

#### *Nordøstlige arealer*

Hele mark 30-0, 31-0, 30-1 og 33-1 samt de nordligste 9 ha af mark 32-0 ligger i vandindvindingsoplandet til Kongsted Vandværk, de sydligste 3 ha af mark 32-0 ligger i vandindvindingsopland til Taulov Vandværk. Ca. 520 m syd for mark 32-0 ligger der en vandværksboring (Sdr. Vilstrup Vandværk).

Alle de nordøstlige arealer er beliggende i et prioriteret indsatsområde (minus mht. nitrat), og der foreligger en indsatsplan for Kongsted-området. Hele mark 30-1, 33-1 og dele af mark 30-0 (ca. 5,7 ha) og mark 32-0 (ca. 3,5 ha) ligger i et indsatsområde men som ikke er prioriteret med hensyn til stor nitratsårbarhed. De øvrige dele af mark 30-0 og 32-0 ligger i område hvor der er nogen beskyttelse af grundvandet på baggrund af jordens geologi.

Beregning af N-udvaskning for arealerne beliggende i indsatsområdet er ifølge Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem beregnet i nudrift til 46 mg nitrat/liter og i ansøgt produktion til 27 mg nitrat/liter.

Hele mark 30-1 og 33-1 samt dele af mark 30-0 og 32-0 ligger i område med særlige drikkevandsinteresser. Gyllebeholderen på ejendommen Kæret 28 ligger i område med særlige drikkevandsinteresser samt i indvindingsopland til Kongsted Vandværk.

#### *Sydlig arealer*

Mark 41-0, 46-0 og 50-1 samt en del af mark 40-0, 46-3, 46-4 og 56-0 ligger i område med særlige drikkevandsinteresser (OSD Bramdrupdam). OSD Bramdrupdam er et indsatsområde med prioritet 1. Kortlægningen er i gang, men der foreligger ikke nogen indsatsplan endnu. Idet indsatsplanerne endnu ikke foreligger, er der ikke stillet særlige vilkår i disse områder.

Ca. 40 meter nord for mark 41-0 ligger der en vandværksboring (Eltang Vandværk). En del af markerne 46-0, 50-1 og 56-0 ligger indenfor 300 meter til en vandværksboring (Strandhuse-Nr. Bjert Vandværk). Boringerne ligger ca. 25 meter syd for mark 50-0, ca. 30 meter nordvest for mark 56-0 og ca. 210 meter nord for mark 50-1.

Alle øvrige af bedriftens udbringningsarealer ligger udenfor nitratfølsomme indvindingsområder og udenfor sårbare drikkevandsoplande. Den maksimale tilladte udbringning af husdyrgødning er 1,40 DE/ha, og det reelle dyretryk i etape 2 er 1,4 DE/ha.

Arealer beliggende i områder med særlige drikkevandsinteresser, indvindingsopland samt nitratfølsomme indvindingsoplande er vist på kortbilag 9.

#### *Arealer i Fredericia Kommune (mark 34-0, 34-1, 34-2 og 34-3).*

Udbringningsarealerne ligger udenfor NFI-områder samt indsatsområder m.h.t. grundvandsbeskyttelse. Mark 34-3 er beliggende mindre end 300 meter fra indvindingsboringer ved Taulov Vandværk. Fredericia Kommune har ikke særlige begrænsninger vedr. udbringning af husdyrgødning udenfor indsatsområder og NFI.

## KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Loven om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug fastlægger, at hvis udvaskningen af kvælstof fra rodzonen beregnes til at være over 50 mg nitrat/liter i nudrift, må den ikke stige i den ansøgte produktion.

Beregning af nitratudvaskningen for de arealer som er beliggende i nitratfølsomt indvindingsopland samt i indsatsområde til Kongsted Vandværk viser, at udvaskningen ikke stiger i ansøgt drift, idet udvaskningen af nitrat er på 27 mg nitrat pr. liter i ansøgt drift (etape 2), og lovkravet er dermed opfyldt. Størsteparten af udbringningsarealerne er beliggende i områder, hvor grundvandsbeskyttelsen på baggrund af jordens geologi er god eller har nogen beskyttelse.

Kommunen har desuden bedt om beregninger af udvaskningen af nitrat til grundvand på de udspredningsarealer, som er beliggende indenfor 300 meter af en vandværksboring. Udvasningen fra disse arealer er beregnet til 27 mg nitrat pr. liter i ansøgt drift, hvilket svarer til at kravet til maksimal nitratudvaskning ville være overholdt, såfremt arealerne var udpegede som sårbare for nitrat.

Der benyttes et standardsædskifte K4 med et udvaskningsindeks på 92 for alle arealer. Der må ikke skiftes til et sædskifte med en højere udvaskning, da det kan påvirke udvaskningen af nitrat til grundvandet. Sammenholdt med den daglige økologiske drift af ejendommenes arealer og de ændrede DE-beregninger, vurderer Kolding Kommune, at arealerne er tilstrækkeligt beskyttet mod udvaskning til grundvandet. Såfremt ny kortlægning viser, at der er yderligere sårbare



grundvandsområder indenfor udbringningsarealerne, kan godkendelse og vilkår bringes op til revision af Kolding Kommune i forbindelse med revurderingen.

For at minimere risikoen for udvaskning af næringsstoffer i områder med nitratfølsomhed er der stillet vilkår om, at markstakke ikke må placeres på arealer i nitratfølsomt indvindingsopland samt nærmere end 300 meter til vandværksboringer (jf. bilag 9).

Med disse forudsætninger samt vilkårene nedenfor vurderer kommunen, at husdyrlovens krav til grundvandsbeskyttelse er opfyldt, og at der ikke er yderligere forhold, som kan begrunde en fravigelse af det generelle beskyttelsesniveau i forhold til nitratudvaskning til grundvand. Samlet konkluderer kommunen på denne baggrund, at den ansøgte produktion, ikke vil udgøre en væsentlig risiko for forurening af grundvandet ved overholdelse af nedenstående vilkår.

#### *Vurdering fra Fredericia Kommune*

Fredericia Kommune har vurderet, at der ikke er basis for at stille skærpede vilkår af hensyn til beskyttelsen af grundvand.

## VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for kvælstof til grundvand:

**37.** Arealdriften skal være økologisk, dvs. der må ikke tilføres handelsgødning til arealerne (100 % reduceret kvælstofnorm).

**38.** Ved eventuel brug af markstak med komposteret dybstrøelse må de ikke placeres på arealer i nitratfølsomt indvindingsopland og/eller nærmere end 300 meter fra en vandværksboring (jf. bilag 9).

## 7.3 PÅVIRKNINGER AF SØER OG VANDLØB

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er adskillige vandløb grænsende op til udbringningsarealerne. Der opretholdes de lovpligtige bræmmer ned til vandløb. Der er ligeledes bræmmer ved de adskillige søer, som ligger i udbringningsarealet eller grænsende op til udbringningsarealerne uanset størrelse.

Kolding Kommune har den 12. maj 2010 besigtiget naturarealerne.

#### *Markerne syd for ejendommen (ved Drejens)*

Mellem mark 50-1 og mark 56-0 løber Nr. Bjert Bæk, som er et B1-målsat vandløb (gydevandløb for ørreder og andre laksefisk) og er et tilløb til Eltang Vig. Via luftfoto fra 2010 ses tæt bevoksning ned til vandløbet samt en bræmme på min. 2 meter. Der er hældninger på over 6 grader på den sydlige del af mark 50-1, som grænser ned til vandløbet. Her er der krav om en 20 meter bræmme fri for flydende husdyrgødning (jf. bilag 6).

På mark 65-01 i den sydøstlige del løber der en afvandingsgrøft på knap 100 m (løber videre ud i Eltang Vig).

På mark 40-0 er der en beskyttet sø, hvor der ifølge luftfoto er omkring 4-9 meter bræmme hele vejen rundt. Ca. 10 meter nord for mark 51-0 løber Nr. Bjert Bæk.

#### *Markerne nordøst for ejendommen (ved Kæret 28)*

På mark 30-0 og 32-0 er der beskyttede søer, hvor der er en del bevoksning omkring og ifølge besigtigelse er der de lovpligtige 2 m bræmmer omkring. Der er ingen hældninger ned til søerne og der ikke andet beskyttet natur på eller i tilknytning til udbringningsarealerne. Langs med den østlige side af markerne 30-0, 31-0 og 30-1 løber et vandløb.

### *Markerne vest for ejendommen*

Der er ikke noget beskyttet natur eller vandløb og søer, som grænser direkte op til markerne 60-01, 61-63 og 64-0.

Syd for mark 61-63 løber der et B1-målsat gydevandløb for ørreder og andre laksefisk (Donsråd Å), men ikke i direkte tilknytning. Ca. 300 meter nordvest for mark 60-01 løber et B3-målsat vandløb for ål, aborrer, gedder og karper.

### *Markerne ved ejendommen (nord og syd for mortorvejen)*

Mellem markerne 3-0 og 8-0 er der et tæt bevokset område, hvori Nr. Stenderup Bæk løber (B1-målsat vandløb (gydevandløb for ørreder og andre laksefisk)). Der er over 40 meter fra vandløbet til mark 3-0 og over 60 meter fra mark 8-0 og til vandløbet.

Gudsø Mølleå som er et B1-målsat vandløb løber øst for markerne 300-0 og 5-0, men ikke i direkte tilknytning til (over 130 meter fra).

Der er flere søer, som grænser direkte op til udbringningsarealerne. På mark 12-0 er der flere steder hældninger over 6 grader, men ikke ned mod et vandløb eller en sø.

På arealer, hvor der er skrånede arealer ned til vandløb, er der en plantedækket randzone, som forhindrer overfladisk afstrømning og brinkerosion, da plantedækket optager afstrømmende næringsstoffer samt hindrer sandflugt.

## KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Vandløb og søer påvirkes hovedsageligt af erosion samt direkte afstrømning af næringsstoffer fra overfladevand og dræn. Søer og vandhuller er særligt følsomme overfor tilførsel af fosfor, men visse kær- og mosetyper i tilknytning til søer og vandhuller kan også være følsomme overfor kvælstoftilførsel enten via vandmiljøet eller fra luften. Den atmosfæriske påvirkning af kvælstof er beregnet til flere beskyttede søer indenfor 1.000 meter af anlægget (jf. tabel 15).

I henhold til Husdyrbrugbekendtgørelsen § 26 stk. 3 må flydende husdyrgødning ikke udbringes på stejle skråninger med en hældning på mere end 6° ned mod vandløb, søer over 100 m<sup>2</sup> eller fjorde inden for en afstand af 20 m fra vandløbets, søens eller fjordens øverste kant. Den beskyttede natur på og omkring udbringningsarealerne herunder søer og vandløb fremgår af Bilag 6, hvor terrænhældninger over 6 grader også fremgår.

Kolding Kommune har foretaget vurderingen på baggrund af en besigtigelse af udvalgte udbringningsarealer samt Kommunens oplysninger om terrænforhold og arealafgrænsning.

Der er bræmmepligt på alle vandløbsstrækninger på eller i tilknytning til udspretningsarealerne. Vandhuller under 100 m<sup>2</sup> er ikke beskyttet grundet størrelsen, hvorfor der ikke er bræmmepligt. Generelt for vandhullerne gælder dog, at kommunen anbefaler at opretholde bræmmer om vandhuller uanset deres størrelse, da en beskyttelse af vandhuller vil medvirke til et varieret dyreliv. Desuden vil forbudet jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen mod udspretning af flydende husdyrgødning på arealer med mere end 6 graders hældning reducere afstrømningen til vandmiljøet.

**Vandløb:** Der stilles vilkår om en 20 meter bræmme fri for flydende husdyrgødning på den sydlige del af mark 50-1, som hælder med mere end 6 grader mod vandløb. De resterende marker, som ligger i nærheden af vandløb er forholdsvist flade. Det vurderes, at de lovpligtige 2 meter bræmmer her er tilstrækkelige til at sikre vandløbene mod erosion fra markerne.

**Søer:** Vandhullerne er beliggende på forholdsvist flade arealer. Det vurderes derfor, at en jordbehandlings-, plantnings-, dyrknings-, og gødningsfri zone på 2 meter fra brinktoppen og ind på

marken fra alle søer/vandhuller samt vandløb/grøfter vil kunne sikre disse naturtyper og deres økologiske betydning for flora og fauna i området.

**Grøfter:** For at mindske risikoen for afstrømning af næringsstoffer til Eltang Vig via afvandingsgrøften på mark 56-0 er der stillet vilkår om at etablere og opretholde en bræmme på 2 meter langs med grøften.

Der må ikke uden tilladelse etableres afvandingsrender på markerne til vandhuller eller vandløb, da dette medfører en særlig risiko for bl.a. fosfor-afstrømning.

Der gøres opmærksom på, at det er vigtigt, at der konstant ved hver jordbehandling er fokus på, at der holdes en dyrkningsfri bræmme, og at bræmmen skal måles fra brinktoppen og ind på marken. På Bilag 10 ses en illustration af, hvorfra bræmmen skal måles, og på Bilag 8 ses en oversigt over vandhuller og vandløb.

Der udbringes ikke flydende husdyrgødning på vandmættet, oversvømmet, frossen eller sne-dækket areal.

Kolding Kommune vurderer, at vandløbsstrækningerne og søerne ved udspretningsarealerne ikke påvirkes væsentligt af den planlagte udvidelse, idet de lovpligtige bræmmer overholdes, samt at der flere steder er en yderligere bred plantedækket randzone. Det vurderes, at der ikke er risiko for overfladisk afstrømning til søer- og vandløbene eller risiko for brinkerosion.

## VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for påvirkninger af søer og vandløb:

**39.** På følgende marker er der særlige krav vedrørende bræmmer (jf. bilag 6):

Mark nr.	Bræmmekrav
Langs med grøften på mark 56-0	2 meter bræmme, hvor der ikke må ske dyrkning, jordbehandling og plantning
Den sydlige del af mark 50-1	20 meter bræmme, hvor der ikke må udsprede flydende husdyrgødning

## 7.4 PÅVIRKNING AF HAV- OG KYSTOMRÅDER

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ingen af ejendommens bygninger eller udbringningsarealer ligger i eller i umiddelbar nærhed af et Natura 2000-område. Det nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde er EF-habitatområde, Højen Bæk, som ligger ca. 12 km nord for anlægget. Svanemosen (habitatområde) ligger ca. 13 km sydvest for anlægget og Lillebælt (habitat-, fuglebeskyttelses- og Ramsarområde) ca. 13,5 km sydøst for anlægget.

Ingen af udbringningsarealerne afvander til vandområder, som er beliggende indenfor et Natura 2000-område. Størstedelen af udbringningsarealerne (200,9 ha) afvander via Nr. Bjert Bæk og Gudsø Mølleå til henholdsvis Eltang Vig og Gudsø Vig og derfra til Kolding Yderfjord. Arealerne vest for ejendommen (75,5 ha) afvander via Donsråd Å til Stallerup Sø og videre til Kolding Inderfjord. 28,7 ha af de østlige arealer afvander via Spang Å og Rands Fjord til Vejle Yderfjord.

Den efterfølgende beskrivelse og beregninger er foretaget ud fra etape 2, som kan betragtes som worst-case.

#### Nitrat

Ingen af arealerne ligger i opland til et Natura 2000-område. På bedriftsniveau er reduktionsprocenten således 100 % og dermed må dyretrykket højst være 1,4 DE/ha.

Den samlede ansøgte husdyrgødningsmængde i projektet er beregnet til 37.374 kg N (kvælstof) pr. år. På baggrund af at ejendommen drives økologisk og af det valgte standardsædskifte K4 medfører dette i FarmN en beregnet gennemsnitlig udvaskning af kvælstof til overfladevand på 33,7 kg N/ha.

Miljøstyrelsen har angivet, at reduktionspotentialen i projektområdet er 51-75 % (middelværdi 67,5 %) fra rodzonen til Kolding Yderfjord. Dermed anslås en udledning på 10,95 kg N/ha/år til kystområderne.

Den primære konsekvens af tilført kvælstof til de marine områder sker gennem en øget primærproduktion af planktonalger, som kan medføre øget iltforbrug, nedsat iltkoncentration, svovlbrinte-dannelse, udskygning m.v. Herved kan primærproduktionen ved særligt bundfloraen påvirkes negativt. F.eks. er en række fugle afhængige af tilstedeværelsen af ålegræs og anden makroflora. Ålegræs kan ses som et eksempel på primærproducenter, som påvirkes både direkte og indirekte af næringsstofudvaskning, og som påvirker bl.a. nogle fuglearter som enten er direkte afhængige af ålegræs som fødegrundlag, eller fuglearter fouragerer på fisk og invertebrater, som er afhængige af ålegræsbankernes tilstedeværelse.

### **Fosfor**

Alle arealerne er omfattet af fosforklasse 0. Ca. 2/3 af mark 56-0 (6,6 ha) og en lille del af mark 51-0 (ca. 20%) er lavbundsareal. Der tilføres 20,6 kg P/ha/år. I ansøgningen er der angivet en fosforfraførsel på 25,0 kg P/ha/år. På bedriftsniveau opnås derved et fosforunderskud på 4,4 kg P/ha/år. Projektet overholder husdyrlovens krav.

Der er anvendt standardsædskiftet K4 (frafører 25,0 kg P/ha/år) på alle marker.

### **Kolding Yderfjord**

Kolding Yderfjord dækker 10 km<sup>2</sup> havoverflade. Fjorden har ved munden en mindre tærskel beliggende i 12 m dybde. I fht. dybderne i Lillebælt er fjorden meget lavvandet. Generelt er Kolding Fjord meget styret af forholdene i Snævringen i Lillebælt, hvor der ofte er store vandstrømhastigheder, der påvirker, at vandsøjlen ofte er homogen i den øvre del af vandsøjlen.

Yderfjorden har et opland på 39 km<sup>2</sup>, og omfatter deloplandene fra Gudsø Mølle å, Nr. Bjert Bæk, Rødmosse og Eltang Bæk, som alle løber på den nordlige side af fjorden. Udbringningsarealerne udgør ca. 5,15 % (200,9 ha / 3.900 ha) af det samlede opland.

Ifølge vandplanen for Lillebælt/Jylland vurderes den arealspecifikke kvælstof- og fosforafstrømning til Kolding Yderfjord til at være på 29,8 KgN/ha/år og 1,2 KgP/ha/år. Den samlede belastning angives til 117 tons N/år og 4680 kgP/år.

Den nuværende tilstand i Kolding Yderfjord vurderes i vandplanen til "ringe", målt ud fra ålegræshøjden. Med de nuværende indsatser forventes det ikke, at vandområderne opnår at opfylde målet for god økologisk tilstand i 2015.

### **Kolding Inderfjord**

Kolding Inderfjord dækker 4,9 km<sup>2</sup> havoverflade. Der er en relativt lav vanddybde i Inderfjorden, og derfor sker der ofte en opblanding af hele vandsøjlen selv ved forholdsvis svage vindpåvirkninger. Opholdstiden er ca. 2-3 uger i Inderfjorden og mindre i Yderfjorden.

Grænsen mellem inderfjord og yderfjord er lagt ved Løger Odde Hage. Grænsen markerer et naturligt skel mellem yderfjorden, der ofte er meget præget af Lillebæltvand og den mere lukkede inderfjord.

Inderfjorden har et stort afstrømningsopland i forhold til dens størrelse. Oplandet er på ca. 320 km<sup>2</sup> og omfatter deloplandene fra Kolding Å-systemet, Dalby Mølle bæk, Skartved Bæk og Apo-

tekergrøften. Det dyrkede opland er ca. 22.000 ha, og det øvrige opland er ca. 10.000 ha. Udbringningsarealerne udgør ca. 0,24 % (75,5 ha/32.000 ha) af det samlede opland.

Ifølge vandplanen for Lillebælt/Jylland vurderes den arealspecifikke kvælstof- og fosforafstrømning til Kolding Inderfjord til at være på 22,8 KgN/ha/år og 0,85 KgP/ha/år. Dette giver en total belastning på 729.600 kg N/år og 27.200 kg P/år.

Den nuværende tilstand i Kolding Inderfjord vurderes i vandplanen til "ringe", målt ud fra ålegræshøjden. Der er ikke fundet nogen signifikant udvikling i dybdeudbredelsen for ålegræs i perioden 1989 til 2002, dog er retningen en stigende udbredelsesdybde (Vejle Amt Kystbadevand 2002). Med de nuværende indsatser forventes det ikke, at vandområderne opnår at opfylde målet for god økologisk tilstand i 2015.

### **Stallerup Sø**

Stallerup Sø blev i forbindelse med etablering af Harte Vandkraftværk i 1920'erne væsentlig udvidet, så den i dag er 23,5 ha og har en gennemsnitsdybde på 2,1 meter. Stallerup Sø har ifølge Vejle Amts regionplan 2005-2016 en generel målsætning om et naturligt og alsidigt dyre- og planteliv. Der er visse mål, som skal være opfyldt bl.a. forekomst af mindst 5 forskellige arter af rodfæstede undervandsplanter, aborre skal være dominerende rovfisk, m.m. Målsætningen er ikke opfyldt og miljøtilstanden er meget dårlig og væsentlig påvirket af alger fra de opstrøms beliggende Dons-søer, hvilket primært skyldes en stor tilførsel af fosfor fra dyrkede marker og ejendomme uden kloaktilslutning i oplandet.

Det dyrkede opland er på ca. 7.600 ha og det øvrige opland er på ca. 3.000 ha. Udbringningsarealerne udgør ca. 0,71 % (75,5 ha/10.600 ha) af det samlede opland.

### **Vejle Yderfjord**

Oplandet til Vejle Fjord består af kystområderne nord og syd for fjorden, oplandet til Vejle Å og oplandet til Rands Fjord. Vandets opholdstid er om sommeren 35-45 dage. Vandudskiftningen i fjorden styres primært af forholdene i de tilstødende havområder. Vejle Fjord er et forholdsvis dybt fjordområde, hvor middeldybden er 8,3 meter og den maksimale dybde er 21 meter. Fjorden har et samlet areal på 112 km<sup>2</sup>, hvor inderfjorden udgør 62 km<sup>2</sup>. Der er typisk iltsvind i yderfjorden 2-3 måneder i sensommeren og efteråret hvert år afhængig af bl.a. vindforholdene.

Vejle Fjord er målsat med en generel målsætning, og skal derfor have et naturligt og alsidigt plante- og dyreliv, der kun er svagt påvirket af menneskelig aktivitet. Miljømålsætningen i Vejle Fjord er ikke opfyldt.

Oplandet til Vejle Yderfjord udgør ca. 34.000 ha, og udbringningsarealerne fra projektet udgør 28,7 ha svarende til 0,08 % af oplandet.

Ifølge vandplanen for Lillebælt/Jylland vurderes den arealspecifikke kvælstof- og fosforafstrømning til Vejle Inderfjord til 18,6 KgN/ha/år og 1,1 KgP/ha/år. Dette giver en total belastning på 630.000 kg N/år og 37.400 kg P/år.

Den nuværende tilstand i Vejle Yderfjord vurderes i vandplanen til "dårligt", målt ud fra ålegræshøjden. Med de nuværende indsatser forventes det ikke, at vandområderne opnår at opfylde målet for god økologisk tilstand i 2015.

### **Rands Fjord**

Rands Fjord er en lavvandet sø på 140 ha. Oprindeligt var området brakvandsområde, men blev i midten af 1800-tallet afsnøret fra Vejle Fjord ved inddæmning. Søen ligger i den nederste del af Bredstrup Å-systemet, der består af Skærup Å og Spang Å. Rands Fjord har en generel målsætning om et naturligt og alsidigt dyre- og planteliv (B). Der er visse mål, som skal være opfyldt bl.a. forekomst af mindst 5 forskellige arter af rodfæstede undervandsplanter, aborre og gedde skal være dominerende rovfisk, m.m. Målsætningen er ikke opfyldt.

Rands Fjord er opstået som en afsnøring fra Vejle Fjord ved inddæmning og har udviklet sig til en ferskvandssø, hvor hovedparten af vandforsyningen kommer fra Spang Å. Landskabet omkring Rands Fjord er bakket med en mosaik af kreaturgræssede enge og overdrev, dyrkede marker og stejle dalskrænter med skovbevoksning. Med sin beliggenhed i naturskønne omgivelser mellem Vejle og Fredericia har Rands Fjord stor rekreativ betydning. Rands Fjord er en af områdets største søer med et overfladeareal på 140 ha. Søen er lavvandet med en maksimal vanddybde på ca. 2 meter og en middeldybde på 1,26 m. Søens afstrømningsopland er meget stort med et areal på 13.860 ha, hvoraf det dyrkede areal udgør ca. 71%.

Det dyrkede opland er 9.840 ha. og det øvrige opland er 4.020 ha. Udbringningsarealerne fra projektet udgør ca. 0,21 % (28,7 ha/13.860 ha) af det samlede opland.

#### *Bemærkninger fra Fredericia Kommune*

Rands Fjord er udpeget som et område med regionale og lokale beskyttelsesinteresser jf. kommunens udkast til naturkvalitetsplan. Rands Fjord er et vandområde, der i Vejle Amts Regionplan har en generel målsætning om et naturligt og alsidigt plante- og dyreliv, der kun er svagt påvirket af menneskelig aktivitet. Ligeledes er der i udkast til vandplanerne en målsætning om god økologisk tilstand. Målsætningen for Rands Fjord er ikke opfyldt. Det er i basisanalyserne til vandplanerne vurderet, at det er fosfortilførslen, der er den primære årsag til manglende målopfyldelse.

#### KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERINGER

Vurderingen af en eventuel større eller mindre miljøpåvirkning af Kolding Yder- og Inderfjord samt Vejle Fjord er foretaget på baggrund af de beregninger, der er lavet i det elektroniske ansøgningsskema. Beregningerne tager udgangspunkt i de i ansøgningen angivne mængder kvælstof fordelt med dyretryk og med normfjernelsen af næringsstoffer med det angivne sædskifte K4. Bedriften drives økologisk og kvælstofnormen er dermed reduceret med 100 %. Vurderingerne er foretaget ud fra etape 2 som kan betragtes som worst-case.

#### **Kolding Yderfjord**

*Påvirkninger og bidrag fra projektet (i sig selv).*

Udbringningsarealet til Kolding Yderfjord er 200,9 ha og der udvaskes ifølge ansøgningens beregninger 33,7 kgN/ha fra rodzonen. En del af det udvaskede kvælstof vil blive omsat i jorden. Størrelsen af omsætningen afhænger af jordens reduktionspotentiale, der er et udtryk for forskellen mellem den mængde nitrat, der kommer fra rodzonen, og den mængde nitrat, der ender i vandområdet. Det faktiske reduktionspotentiale for oplandet omkring arealerne kendes ikke, men det er mellem 50 og 75 % ifølge den reduktionspotentialemodellering, som er foretaget af Danmarks Miljøundersøgelser.

Udvaskningen fra rodzonen reduceres med ca. 67,5 %, og dermed bliver udvaskningen fra projektet til Kolding Yderfjord på 2.200 kg N. Ifølge Miljøstyrelsens bilag af 16. juni 2010 kan der kun reguleres på bidraget af nitrat fra husdyrgødningen, og beregningen er foretaget via husdyrgodkendelse.dk, og udvaskningen fra husdyrgødningen er således 33,7 kg N/ha.

Kvælstofudledning fra arealerne udgør ca. 1,9 % af den samlede udledning til Kolding Yderfjord (2.200 kg N fra projektet/117.000 kg N). Da projektet bidrager med under 5 % af den samlede belastning vurderes det, at udbringning af husdyrgødning på arealerne, som afvander til Kolding Yderfjord ikke har en skadevirkning på Kolding Yderfjord.

#### **Kolding Inderfjord**

*Påvirkninger og bidrag fra projektet (i sig selv).*

Udbringningsarealet til Kolding Inderfjord er 75,5 ha og der udvaskes ifølge ansøgningens beregninger 33,7 kgN/ha fra rodzonen. Reduktionspotentialet for oplandet omkring arealerne kendes

ikke, men det er mellem 50 og 75 % ifølge den reduktionspotentiale-modellering, som er foretaget af Danmarks Miljøundersøgelser.

Udvaskningen fra rodzonen antages derfor at blive reduceret med ca. 67,5 %, og dermed bliver udvaskningen fra projektet til Kolding Inderfjord på 827 kg N. Udvaskningen fra husdyrgødningen er 33,7 kg N/ha/år.

Kvælstofudledning fra arealerne udgør ca. 0,11 % af den samlede udledning til Kolding Inderfjord. Da projektet bidrager med under 5 % af den samlede belastning vurderes det, at udbringning af husdyrgødning på arealerne, som afvander til Kolding Inderfjord ikke har en skadevirkning på Kolding Inderfjord.

### **Stallerup Sø**

Markerne 60-01, 61-63 og 64-0 udgør 0,43 % af det samlede opland til Stallerup Sø. Der er ingen søer eller vandløb i tilknytning eller i umiddelbar nærhed af udbringningsarealerne. Arealerne er flade og uden hældninger over 6 grader. Det er derfor kommunens vurdering, at det ikke er sandsynligt, at der sker en udvaskning af næringsstoffer fra disse marker.

### **Vejle Yderfjord**

*Påvirkninger og bidrag fra projektet (i sig selv).*

Udbringningsarealet til Vejle Yderfjord er 28,8 ha og der udvaskes ifølge ansøgningens beregninger 33,7 kg N/ha fra rodzonen. Reduktionspotentialet for oplandet omkring arealerne kendes ikke, men det er mellem 50 og 75 % ifølge den reduktionspotentiale-modellering, som er foretaget af Danmarks Miljøundersøgelser.

Udvaskningen fra rodzonen reduceres med ca. 67,5 %, og dermed bliver udvaskningen fra projektet til Vejle Yderfjord på 314 kg N. Udvaskningen fra husdyrgødningen er 33,7 kg N/ha.

Kvælstofudledning fra arealerne udgør ca. 0,05 % af den samlede udledning til Vejle Yderfjord (322 kg N fra projektet/630.000 kg N). Da projektet bidrager med under 5 % af den samlede belastning vurderes det, at udbringning af husdyrgødning på arealerne, som afvander til Vejle Yderfjord ikke har en skadevirkning på Vejle Yderfjord.

### **Fredericia kommunes bemærkninger og vurdering**

*Fosfor til overfladevand*

Udbringningsarealerne ligger i oplandet til hhv. Vejle Yderfjord og Kolding Yderfjord. Ingen af disse vandområder er omfattet af beskyttelse efter habitatdirektivet. Mark nr. 34-2 og 34-1 ligger i opland til Kolding yderfjord hvor mark nr. 34-0 og 34-3 ligger i oplandet til Vejle yderfjord via Spang Å og Rands Fjord.

Alle marker har stærkt skrånende og erosionstruede områder, men disse er ikke i direkte forbindelse med vandløb og der er forholdsvis langt dertil. Markerne er dog sandsynligvis dræned i et vist omfang, men jordtypen er JB 3 (grov lerblandet sandjord) og evt. JB4 (fin lerblandet sandjord).

Da det ansøgte projekt ydermere udviser et beregnet fosforoverskud på -4,4 kg P/ha/år, d.v.s. reelt et underskud af fosfor i forhold til fraførslen med afgrøder/græsning fra arealet, vurderer kommunen, at der ikke skal stilles skærpede vilkår til fosforoverskuddets størrelse.

*Kvælstof til overfladevand*

Udbringningsarealerne ligger i oplandet til hhv. Vejle yderfjord og Kolding yderfjord. Ingen af disse vandområder er omfattet af beskyttelse efter habitatdirektivet. Kommunen har derfor vurderet at udbringningen ikke kan skade sådanne områder og har derfor ikke foretaget en konsekvensvurdering af udbringningen på markerne.

Markerne ligger indenfor et område med 51-75 % reduktionspotentiale. Det er på den baggrund kommunens vurdering, at den ansøgte, beregnede udvaskning fra rodzonen på 33,7 kg N/ha/år ikke vil hindre mål opfyldelse. Der er derfor ikke behov for at stille skærpede krav m.h.t. udvaskning af kvælstof til overfladevand.

### Samlet vurdering

Samlet vurderes det økologiske husdyrbrug, på baggrund af at projektet bidrager med under 5% af den samlede belastning, ikke i sig selv at kunne medføre en væsentlig målbar påvirkning af nitrat udvasket fra udbringningsarealerne til hhv. Kolding Inder- og Yderfjord og Vejle Yderfjord/Rands Fjord. Udbringningsarealerne ligger alle udenfor nitratklasser. Der er således tale om robuste landbrugsarealer, hvor en stor del af nitratudvaskningen vil blive omsat, inden den når slutrecipienterne. Da ejendommen drives økologisk er udvaskningen mindre pr. hektar end fra en gennemsnitlig konventionel produktion, da der ikke må tilføres handelsgødning.

Der findes ikke beregningsmodeller, som kan beregne ændringer i fosforudvaskningen som følge af fosforoverskuddet på udbringningsarealerne. Fosfor er normalt hårdt bundet i jorden, og da der kun indgår en lille del lavbundsarealer som udbringningsarealer, og da der vurderes ikke at være væsentlig erosionsrisiko fra udbringningsarealerne, vurderer kommunen, at der ikke er en væsentlig risiko for udvaskning af fosfor fra arealerne.

Projektet overholder de generelle lovkrav med hensyn til fosfor til overfladevand, som de er fastlagt i lovgivningen uden særlige virkemidler til reduktion af fosfor. I det pågældende projekt er der fosforunderskud med -4,4 kg P/ha/år, hvilket vil sige, at der fraføres mere end der tilføres. Herved vil jordens pulje af fosfor også reduceres og dermed reducere risikoen for udvaskning af fosfor.

Der er stillet vilkår om 2 meter bræmmer langs med grøften på mark 56-0 for at begrænse erosion og mindske risikoen for overfladisk afstrømning af bl.a. fosfor fra markerne. Herudover gælder generelt at arealer, hvor der er hældninger over 6 grader, ikke må modtage flydende husdyrgødning, og der er stillet vilkår om, at det sydlige areal af mark 50-1 ikke må modtage flydende husdyrgødning som følge af risiko for overfladeafstrømning til vandløb.

Ud fra ovenstående vurderes det, at projektet overholder beskyttelsesniveauet for fosfor- og nitratoverskuddet til Kolding Inder- og Yderfjord samt Vejle Yderfjord samt, at der ikke er grundlag for at skærpe det generelle beskyttelsesniveau, idet det vurderes, at projektet ikke vil forhindre, at vandområderne kan bevæge sig imod gunstigere bevaringsstatus. Da udbringningsarealerne ikke afvander direkte til et Natura 2000-område og som følge af afstanden (ca. 12 km) til nærmeste Natura 2000-område vurderes projektet ikke at kunne påvirke Natura 2000-områderne væsentligt pga. fosfor- og nitratudvaskning.

Dermed vurderes det samlet at ved overholdelse af de fastsatte vilkår i godkendelsen, at projektet i sig selv ikke antages at kunne påvirke vandområderne væsentligt pga. fosfor- og nitratudvaskning.

## 7.5 PÅVIRKNING AF ARTER MED SÆRLIGT STRENGE BESKYTTELSKRAV (BILAG IV ARTER)

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I bilag 11 findes der en opgørelse over dyrearter, som findes, eller potentielt kan findes, i den sydjyske natur, og som er på bilag IV i EF-habitatdirektivet. I bilaget findes der endvidere en kortfattet konsekvensvurdering af projektet på de relevante arter. I henhold til EF-habitatdirektivets bilag IV er de nævnte dyrearter strengt beskyttede og medlemslandene er forpligtede til at beskytte bilag IV-arter og sikre, at deres levesteder ikke forringes.

Nærmeste lokalitet, hvor der er registreringer om bilag IV-arter, er et vandhul beliggende ca. 2,1 km nordøst for ejendommen. Arten, der er konstateret på denne lokalitet, er løvfrø. Der er desuden registreret lille vandsalamander ca. 2,4 km nord for ejendommen.

Flere af de øvrige arter, som er opført på EU-habitatdirektivets bilag IV (strengt beskyttede arter), er observeret i Kolding Kommune men er ikke registreret i umiddelbar nærhed af Hulskovvej 70 og dennes udbringningsarealer. Det kan dog ikke afvises, at de forefindes (jf. bilag 11).



**Fredericia Kommunes bemærkninger**

Der er mulighed for at flere i Danmark naturligt hjemhørende og strengt beskyttede dyrearter på EU-habitatdirektivets bilag IV kan have naturligt yngle- eller rasteområde ved arealerne. De arter der er registreret i nærheden eller som der er mulighed for tilstedeværelse af er: brunflagermus (bilag IV), sydflagermus (bilag IV), dværgflagermus (bilag IV), vandflagermus (bilag IV), stor vandsalamander (bilag II + IV) og markfirben (bilag IV). Desuden er der observationer af snog (fredet) i nærheden, men ikke i umiddelbar forbindelse med udbringningsarealerne.

Ingen af arterne er dog observeret i umiddelbar nærhed af udbringningsarealerne, hvis naturlige udbredelse vil være i småbiotoperne, gamle lader m.v. snarere end på dyrket mark.

**KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING**

Løvfrøerne flytter lokalt rundt mellem vandhuller efterhånden som nogle gror til og andre midlertidigt udtørre. Selvom der ét år ikke registreres løvfrø i et vandhul, kan vandhullet derfor alligevel have betydning for bestanden. Væsentligt er det, at der hele tiden er et antal egnede levesteder, og at der er flere af god kvalitet med høj ynglesucces. Løvfrøer er afhængige af varmt vand. Det varme vand findes i lavvandede vandhuller og langs bredden, hvis vandhullet har et fladt anlæg. Skygge fra træer og sumpvegetation er dermed en væsentlig trussel. Ynglesuccesen er også afhængig af rent vand. Næringsstoffer eller anden forurening fra landbrugsdrift kan få æggene til at rådne eller de små larver til at gå til. Løvfrøynghen er desuden meget sårbar over for fisk, da de kan udrydde ynglen. Det gør sommerudtørrende vandhuller til gode ynglesteder, da de er helt fri for fisk og mange rovinsekter.

I forhold til landbrugsdriften er det væsentligt at sikre, at der ikke sker nogen direkte eller indirekte negativ påvirkning ved tilførsel af gødning. Sprøjtemidler tilføres ikke, da arealerne drives økologisk. Det er derfor væsentligt, at alle vandhuller bevares, også eventuelle vandhuller, som er under 100 m<sup>2</sup>.

For at beskytte levevilkårene for bl.a. løvfrøerne, der er registreret i og omkring udbringningsarealerne, er der stillet vilkår om etablering af dyrknings- og sprøjtefri bræmme på mindst to meter rundt om samtlige vandhuller over 100 m<sup>2</sup>. Der sker ingen ændringer af beskyttede naturarealer i forbindelse med projektet.

Nærmeste vandhul, hvor der er registreret en bilag IV-art, ligger ca. 2,1 km syd for ejendommen. Beregninger viser en merdeposition til et vandhul ca. 425 m syd for ejendommen på 0,1 kg N/ha. Med en baggrundsbelastning på 15 kg N/ha/år vurderes det, at depositionen i den sammenhæng er begrænset, og det vurderes endvidere, at det atmosfæriske kvælstofbidrag på grund af afstanden og den deraf følgende atmosfæriske opblanding ikke vil ændre vandhullernes tilstand. Det vurderes ligeledes, at de øvrige naturtyper i området ikke vil ændre tilstand som følge af atmosfærisk kvælstofbidrag fra projektet, ligesom de i øvrigt ikke ændrer karakter som følge af projektet.

Kolding Kommune vurderer derfor, at den allerede registrerede bilag IV-art og dens levested ikke trues af den forestående udvidelse på ejendommen, ligesom eventuelle andre bilag IV-arter og deres levested heller ikke trues af den forestående udvidelse. Der stilles derfor ikke særlige vilkår til beskyttelse af bilag IV-arter.

**Fredericia kommunes vurdering**

Det vurderes at udvidelsen vil have en neutral effekt på arterne, da der ikke vurderes at ske en ændring i naturtilstanden på de tilstødende udyrkede arealer, og da det ud fra luftfotos vurderes, at marken også hidtil har været dyrket.

## 8 ANVENDELSE AF BEDST TILGÆNGELIG TEKNIK (BAT)

For § 12 husdyrbrug skal der som minimum redegøres for anvendelsen af BAT-tiltag vedrørende:

- ❖ Management (ledelses- og kontorrutiner)
- ❖ Foder
- ❖ Staldindretning
- ❖ Forbrug af vand og energi
- ❖ Opbevaring og håndtering af husdyrgødning
- ❖ Udbringning af husdyrgødning

### MANAGEMENT (LEDELSES- OG KONTROLRUTINER)

Ejendommen lever op til kravene i Arla-gården og til reglerne om økologisk jordbrugsproduktion. Det vil sige, at ansøger er forpligtet til at følge en række vilkår om bl.a. fødevarerikkerhed, dyrevelfærd og miljø herunder dokumentation for al anvendelse af næringsstoffer.

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres, at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. Herudover tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding og udbytte. Der føres journal over spredning af husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning.

Der lægges stor vægt på god management og god staldhygiejne. Ved at strø godt i sengebåse og give rigeligt med strøelse ved dyr på dybstrøelse skabes et tørt miljø ved dyrene.

Efteruddannelse prioriteres, således at medarbejderne deltager på relevante kurser og møder i landboforeningerne. Medarbejderne gøres bekendt med, at ejendommen er miljøgodkendt og hvilket ansvar, der dermed følger.

I forbindelse med bedriftens årsrapport registreres forbrug af vand, energi og indkøbt foder. Der føres ikke løbende journal over vand- og energiforbrug samt spild, men vand- og energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.

Affald bortskaffes så vidt muligt til genbrug og i henhold til gældende affaldsregulativer.

Rengøring i og omkring siloer og bygninger foretages jævnligt med henblik på at minimere risikoen for lugt, og for at der ikke skal opstå uhygiejniske forhold.

Der udarbejdes en beredskabsplan, hvor forholdsregler i forbindelse med rørbrud, uheld med gylle, brand mv. er beskrives. Anlægget efterses dagligt for utætheder mv., og der foretages service på anlæggene løbende efter behov.

Der er faste aftaler for levering af foder og afhentning af døde dyr samt skadedyrsbekæmpelse.

### FODER

Foderet til kvæg består hovedsagligt af hjemmeavlet grovfoder (bestående af minimum 40% græs) samt indkøbt tilskudsfoder i form af færdigblandinger alene eller i kombination med forskellige råvarer. Da det er en økologisk produktion er dyrene også meget på græs. Foderplanen laves af konsulent og afstemmes med en mineralblanding for at tilgodese kreaturerens behov for næringsstoffer samt for at minimere udskillelsen i gødningen.

Fodersammensætningen afstemmes i forhold til dyrenes biologiske behov (kalv, kvie, malkende ko, goldko, slagteko og evt. slagtekalv). For at opnå så præcis en næringsstofsammensætning som muligt udtages der analyser af grovfoderet, som ligger til grund for sammensætning af det indkøbte foder. Optimeringen af foderplanen sker bl.a. på protein, så overforsyning såvel som

underforsyning undgås. Overforsyning med protein medfører en belastning på miljøet, men det er heller ikke godt for koen.

På mineralsiden kan der ud fra bedriftens aktuelle grovfoderanalyser af mineralstofprocenten udarbejdes specielt sammensatte mineralblandinger, der opfylder normerne til dyrenes behov for alle mikro- og makromineraler, heriblandt fosfor, samt vitaminer. Ubalance i foderets sammensætning betyder forringelse af foderudnyttelsen og dermed forringelse af det økonomiske udbytte.

Et forholdsvis nyudviklet foderplanlægningssystem, NORFOR, har overtaget hidtil anvendte programmer. Hermed forventes endnu mere præcis sammensætning af fremtidens foderplaner til kreaturer og dermed en reducere af næringsstofftab til miljøet.

### **Fosfor**

Ved udbringning af husdyrgødning svarende til harmonikravet for kvælstof vil fosfortilførslen til udbringningsarealerne for flere husdyrtyper overstige afgrødernes behov, som ligger på 20-25 kg P/ha. Der findes teknikker og teknologier, som er rettet mod at reducere tilførslen af fosfor til udbringningsarealerne i form af fodringsteknikker og forbrænding eller afgang i biogasanlæg. For så vidt angår optimering af fosforudnyttelsen ved fodring af malkekvæg, vil mange fodermidler i praksis have et fosforindhold, som overstiger koens fysiologiske behov uden brug af mineralsk fosfor. Fodermidternes naturligt høje indhold af fosfor vil derfor i mange tilfælde begrænse muligheden for at optimere fosfortildelingen i praksis.

Muligheden for afsætning ved brug af separeringsteknikker, som medfører, at den mest fosforholdige del af husdyrgødningen kan afsættes til udbringning på andre arealer, kan på nuværende tidspunkt ikke forudsættes at være til stede for alle producenter. Alene af denne grund er teknikken ikke relevant ved fastlæggelse af branchespecifikke emissionsgrænseværdier.

I det ansøgte projekt tilføres 20,6 kg P/ha/år og i ansøgningen er der angivet en fosforfraførsel på 25,0 kg P/ha/år. På bedriftsniveau opnås derved et fosforunderskud på 4,4 kg P/ha/år, hvilket vurderes til at være BAT.

### **STALDINDRETNING**

BAT indenfor kvægbrug er ikke nærmere defineret, da der ikke er noget, der tilsvarende referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion. For kvægbrug ligger dog følgende teknologiblade (tidligere BAT-blade): Svovlsyrebehandling af kvæggylle, skrabere på spalter, faste drænede gulve, gylleseparering samt nedfældning af gylle. Teknologiblade er Miljøstyrelsens beskrivelser af en række teknikker eller teknologier, som kan benyttes til at begrænse forurening fra husdyrbrug.

Miljøstyrelsen har også en teknologiliste liggende, som er en vejledende liste over landbrugsteknologier, som har gennemgået en test, og som på den baggrund er vurderet til at have en miljøeffekt.

Projektet overholder det fastlagte og proportionelle BAT-niveau for ejendommen både i etape 1 og i etape 2 på henholdsvis 2.178 kg N og 2.959 kg N for denne ejendom (se bilag 4).

Den største og væsentligste stald i relation til antal DE, produktion af husdyrgødning og emission af lugt og ammoniak er den nye kostald i etape 2, som etableres med en gulvtype med højst 4 % ammoniakfordampning (BAT i ny stald). Stalden er opbygget efter princippet om fri adgang til afgræsning, hvilket i varme perioder betyder, at lugt og ammoniak er mindre koncentreret, og dermed mindre risiko for øget koncentration af ammoniak til nærliggende naturarealer. Med naturlig ventilation er der sikret et stort luftskifte, hvilket betyder, at staldgulvene primært er for-

holdsvis tørre, men det store lugtskifte betyder ligeledes en lavere koncentration af ammoniak og lugt.

Småkalvene vil gå i dybstrøelse. Dybstrøelse er bedste staldteknologi for småkalve i relation til dyrevelfærd. Det er ikke muligt at etablere ammoniakreducerende teknologi (skraber og forsøringsanlæg) i dybstrøelsesstalde.

Se afsnit 4.2 for uddybende bemærkninger om staldindretning.

## FORBRUG AF VAND OG ENERGI

### Vand

I den nye kostald installeres drikkekar med stor vandoverflade til kreaturerne, så der er et begrænset drikkespild (BAT). Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild. Vandforbruget registreres årligt. Evt. lækager identificeres og repareres hurtigst muligt.

Vandkøling af mælketank sker ved brug af genbrugsvand. Det er et lukket system, hvor vandet først køles ned af en isvandkøler. Det nedkølede vand køler mælketanken, hvilket medfører opvarmning af vandet, der så recirkuleres til isvandkøleren for at blive nedkølet, hvorefter processen starter igen. Systemet er vandbesparende, da det er et lukket system, hvor den samme mængde vand bruges igen og igen (BAT).

### Energi

Anlæg, der er særligt energiforbrugende, er malkeanlægget/malkerobot og mælkekøleanlægget. Løbende kontrol og vedligeholdelse af dette er således særlig relevant.

I forbindelse med udvidelsen er der påtænkt følgende for at spare på energiforbruget; der er naturlig ventilation i både eksisterende såvel som i nye stalde. Der sker ingen opvarmning af driftsbygninger. Der er etableret dagslysstyring på belysning i stalde. Udendørs belysning er dagslysstyret eller med bevægelsessensorer. Vakuumpumpen til malkeanlægget er frekvensstyret og derved energibesparende. Logistikken i forbindelse med blanding af foder er indrettet, således at afstanden giver færrest muligt driftstimer. Der udføres så vidt muligt flere arbejdsopgaver på én gang i markbruget. Bedriften havde i 2010 besøg af en energikonsulent med henblik på mulige forbedringer.

## OPBEVARING OG HÅNDBLING AF HUSDYRGØDNING

Med hensyn til BAT og gødningsopbevaring, må BAT indenfor kvægbrug kunne sammenlignes med BAT for intensiv fjerkræ- og svineproduktion. BAT er ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF): En stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske samt kemiske påvirkninger, lageret skal tømmes regelmæssigt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse, fortrinsvis hvert år, beholderens bund og vægge skal være tætte og beskyttet mod tæring, der skal være dobbelte ventiler ved alle ventiludgange fra lageret, gyllen røres kun lige før tømning af beholderen, beholderen skal dækkes ved fast låg, tag eller telt - eller der skal være flydelag, som f.eks. snittet halm, naturlig udtøringskorpe, leca eller flydedug eller en lagune med tæt bund og vægge og med plastikdække.

I det ansøgte opbevares den *flydende husdyrgødning* på følgende måde;

- I gyllebeholdere, gyllekanaler under stald samt fortank.
- Tanken tømmes ca. en gang årligt for inspektion og vedligeholdelse.
- Tanken er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder, at tanken hvert 10. år bliver kontrolleret for, om der skulle være tegn på begyndende utætheder.
- Der er normalvist ikke problemer med etablering af flydelag på kvæggylle. Gyllen er konstant

overdækket med et tæt og stabilt flydelag. Flydelaget kontrolleres jævnligt, hvilket sikrer, at der altid er minimal emission af ammoniak.

- Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle og senest 14 dage efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der er etableret flydelag.
- Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på, at flydelaget lever op til gældende krav.

I det ansøgte opbevares den *faste husdyrgødning* på følgende måde;

- Gødning fra kalve-, kælvnings- og sygebokse samt foderrester opbevares overdækket på møddingsplads. Komposteret dybstrøelse kan i sjældne tilfælde opbevares i overdækket markstak.

#### UDBRINGNING AF HUSDYRGØDNING

I henhold til BREF-dokumentet er det BAT at tilpasse den gødningsmængde, der skal spredes på marken med arealet og afgrødernes behov; undgå at sprede gødningen, når marken er mættet med vand, er oversvømmet eller dækket af sne; samt udsprede gødningen umiddelbart før afgrødernes maksimale vækst og næringsstofoptag forekommer. Aktiviteterne på ejendommen anvender BAT, da

- Udbringning af husdyrgødningen afpasses afgrødernes behov.
- Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer.
- Der køres ikke ud på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Der findes på udbringningsarealerne ingen stærkt hældende arealer bortset fra på mark 50-1 og der holdes som minimum 2 m bræmmer til vandløb.
- Der udarbejdes hvert år mark- og gødningsplan, hvorved det sikres, at mængden af gødning tilpasses afgrødernes forventede behov. I mark- og gødningsplanen skal der tages hensyn til bl.a. jordbundstype, sædskifte, planternes udbytte, samt kvælstofudnyttelsen.
- Husdyrgødning udbringes under hensyn til de generelle regler, og foregår i videst mulig omfang efter godt landmandsskab, hvilket vil sige, at der tages hensyn til naboer, byområder osv. således udbringning ikke giver anledning til unødige gener.
- Al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel.
- Gyllen udbringes med nedfælder eller slæbeslanger og nedharves indenfor 6 timer.
- Dybstrøelse udbringes med en staldgødningsspreder og nedbringes indenfor 6 timer.
- Fast gødning, der udbringes på ubevoksede arealer, nedbringes hurtigst muligt og inden 6 timer.

#### FRAVALG AF BAT – UNDER HENSYN TIL PROPORTIONALITETSPRINCIPPET

Flere eksisterende BAT teknologier er på nuværende tidspunkt fravalgt af ansøger. Der er flere grunde til dette. Der kan fortsat være mange indkøringsvanskeligheder, da flere af teknikkerne er nye og under udvikling. Enkelte teknikker er ikke tilladt som følge af at bedriften drives økologisk.

*Gylleforsuring* er ikke relevant, da det ikke er tilladt ved økologisk drift.

*Fast gulv* og kanal med linespil er fravalgt i den eksisterende kostald, som i etape 1 benyttes som nudrift og i etape 2 skal stalden benyttes til opdræt. Der er dog sat skrabere på. Det er ligeledes fravalgt i den eksisterende ungdyrstald, som i ansøgt drift benyttes til ungdyr og ammekvæg. Det vil kræve væsentlige ændringer af eksisterende gulv og kanalsystem, hvilket vil være en uforholdsmæssig stor omkostning.

*Gyllekøling* er fravalgt. I svinestalde er det muligt at opnå en ammoniakreducerende effekt ved installering af gyllekøling. Tilsvarende dokumentation findes ikke for kvægstalde, og der er på nuværende tidspunkt ikke udført forsøg i Danmark, der viser en effekt af gyllekøling i kvægstalde.

*Fast overdækning af gyllebeholdere* er fravalgt, da det med kvæggylle almindeligvis ikke er problematisk at etablere et godt flydelag og der er derfor begrænset effekt. En overdækning medfører endvidere en visuel forurening af ejendommen. Udgiften til fast overdækning vurderes derfor at være for dyr i forhold til den opnåede effekt. Ved fast overdækning af de to eksisterende gylletanke på 2.050 og 4.000 kbm vil ammoniakfordampningen reduceres med henholdsvis 68 og 101 kg N/år. Jf. teknologibladet for overdækning vil meromkostningen pr. kg reduceret N i en besætning på 250 DE ligge på 195 kr/kg reduceret kg N og overstiger dermed MSTs udmeldte niveau på 100 kr/kg reduceret kg N.

Konsekvent *nedfældning af gylle* er fravalgt på nuværende tidspunkt, hvilket bl.a. skyldes det øgede marktryk, der kommer fra flere overkørsler på grund af mindre spreddebredde. Specielt ved første tildeling af gylle til græsmarker omkring marts/april, hvor jorden stadig kan være vandmættet, resulterer det i nedsat udbytte. Ligeledes vil risikoen for skade på jordstrukturen øges med stigende lerindhold og deraf større vandholdende evne. Udkørsel af gylle vil således foregå delvis ved nedfældning og delvis ved slangeudlægning.

Muligheden for at *reducere råprotein* i foderets råprotein i foderet ved brug af AAT-PBV-teknologien er typisk mindre på økologiske bedrifter pga. en høj andel af græsmarksafgrøder og et krav om 60 procent grovfoder. Endelig betyder forbud mod fodermidler med GMO, at der er færre fodermidler til rådighed til afstemning af foderrationen.

## KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG SAMLET VURDERING

### **Management**

Kommunen vurderer, at der ved den løbende overvågning af produktionen samt inddragelse af relevante konsulenter sikres et godt overblik over ejendommen og en effektiv ressourceudnyttelse. Det vurderes sammenfattende, at ejendommens management er at betragte som BAT.

### **Foder**

Kommunen vurderer, at BAT er tilgodeset for denne type af bedrift med hensyn til fodring herunder fosfor, idet anvisningerne i BREF-dokumentet følges samt at der er fosforunderskud.

### **Staldindretning**

Kommunen vurderer, at BAT for staldsystemet er opfyldt i det konkrete projekt. Der etableres en gulvtype med højest 4 % ammoniakfordampning (BAT) i den nye kostald, hvor langt den største del af produktionen vil foregå (433,9 DE ud af i alt 616,4 DE). I den eksisterende kostald, som i ansøgt drift skal benyttes til opdræt, etableres skrabere ovenpå spalterne, som skrubes minimum hver 4. time, hvilket kan reducere ammoniakfordampningen med 25 % i forhold til referencestaldsystemet. Kolding Kommune vurderer, at investeringerne ved at ændre staldsystemet i de eksisterende stalde til fast gulv med skrabere vil være for stor i forhold til miljøgevinsten. Der skal altid være en miljøeffekt af investeringen, der står mål med omkostningerne, for at anvendelsen af den miljøforbedrende teknik kan defineres som værende BAT. Renovering af de eksisterende stalde vil blive taget op i forbindelse med fremtidige revurderinger af miljøgodkendelsen.

Projektet overholder det fastlagte og proportionelle BAT-niveau for ejendommen i etape 1 på 2.178 kg N og for etape 2 på 2.959 kg N for denne ejendom (se bilag 4). Kommunen vurderer, at der er anvendt BAT i forhold til staldsystem. Kommunen pålægger ikke ansøger at anvende en bestemt teknik men udelukkende, at der leves op til reduktionskravet. Ansøgningen overholder

det reduktionskrav, som fremkommer i forhold til kravet om anvendelse af bedste tilgængelige teknik.

### **Forbrug af vand og energi**

Kommunen vurderer, at der i fornødent omfang er anvendt vand- og energibesparende teknikker. Det vurderes, at flere af disse teknikker er at betragte som BAT. Ved at ejendommen allerede har inddraget en energikonsulent i vurderingen af ejendommens energiforbrug, vurderes det, at der holdes en fortsat fokus på eventuelle energibesparende teknikker.

### **Opbevaring samt udbringning af husdyrgødning**

Med hensyn til BAT og opbevaring, håndtering og udbringning af husdyrgødning, må BAT indenfor kvægbrug kunne sammenlignes med BAT for intensiv fjerkræ- og svineproduktion. BAT for opbevaring, håndtering og udbringning er beskrevet i referencedokumentet (BREF) for bedste tilgængelige teknikker. En overvejende del af tiltagene beskrevet i BREF er indarbejdet i husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og plantedække. Landbruget efterlever reglerne i ovenstående bekendtgørelser.

Kommunen vurderer, at almindelig driftspraksis med direkte udkørsel af så meget som muligt af dybstrøelsen samt korrekt overdækning af dybstrøelse opfylder kravet om BAT. Kommunen vurderer ligeledes, at opbevaring og håndtering af husdyrgødning i øvrigt opfylder kravet om BAT ligesom det vurderes, at der tages de fornødne hensyn til naboer og omgivelser i øvrigt.

### **Samlede BAT-vurdering**

Kommunen vurderer, at det økologisk drevne husdyrbrug på Hulskovvej 70, 6000 Kolding har inddraget BAT og truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer.

## 9 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ejendommen drives økologisk og er dermed underlagt reglerne for økologisk jordbrug. Det er NaturErhvervstyrelsen, der godkender og kontrollerer de økologiske jordbrug. Udover et obligatorisk årligt besøg hos alle autoriserede jordbrug, foretages der stikprøvekontrol. Der henvises til vejledningen om økologisk jordbrugsproduktion som udsendes en gang årligt.

Ejendommen leverer mælk til ARLA og følger dermed Arlagårdens kvalitetsprogram og retningslinjer. Ejendommen får ca. hvert tredje år besøg fra Arlagården.

Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild og evt. lækager identificeres og repareres hurtigst muligt.

Der bliver udarbejdet en beredskabsplan for bedriften, hvor forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand m.v. beskrives.

Anlægget holdes dagligt under opsyn, og hver aften tages en inspektionsrunde på ejendommen, for at tjekke om anlæggene kører, som de skal. De faste procedurer er som følgende:

- Ved pumpning af gylle tjekkes først, om der er plads i gyllebeholderne.
- Gyllepumpning overvåges.
- Pulverslukkere kontrolleres efter forskrifterne.
- Serviceeftersyn på maskiner og malkeanlæg overholdes.

### KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det er kommunens vurdering, at management og dokumentation er dækkende set i forhold til de særlige vilkår, som er stillet i miljøgodkendelsen – forudsat, at de stillede vilkår om egenkontrol og dokumentation efterleves.

### VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for egenkontrol og dokumentation:

**40.** Ved driftsforstyrrelser og uheld, som indebærer risiko for forurening, skal foreskrifterne i beredskabsplanen følges.

**41.** Til dokumentation for, at produktionen ligger indenfor godkendelsens rammer skal der i forbindelse med tilsyn eller på forlangende kunne fremvises:

Alle ud- og indbindinger af dyr (skal også registreres i den økologiske logbog)

Grovfoderandelen af den totale fodertildeling og fordelingen af grovfoderemner i den daglige drift.

Sædskifte- og markplaner

Forpagtnings- og overførselsaftaler om husdyrgødning, afgræsningsaftaler, leje af gyllebeholdere m.v. som skal opbevares i minimum 5 år.

Dokumentation for, at affald bortskaffes miljømæssigt forsvarligt i henhold til Kolding Kommunes affaldsregulativ.

**42.** Følgende skal registreres i driftsjournal/logbog, der skal opbevares på bedriften:

Hvornår der er foretaget aflæsning af el-forbrug/vandforbrug samt aflæsningsværdier og hvad der evt. er foretaget for at reducere forbruget.



Hvornår der er foretaget kontrol af mælkekølingsanlæg og hvad der evt. er foretaget for at forbedre anlæggets energiudnyttelse.

Logbog for placering af eventuel markstak inklusiv indtegnning på markkort.

Hvornår der er udført autoriseret kontrol af rørsamlinger og rørføringer til gyllepumperør samt de fejl og mangler, der måtte være konstateret og udbedret.

Hvornår, der er foretaget kontrol af hver af silopladsens sektioner samt hvilke fejl og mangler, der er konstateret og udbedret.

Hvornår, der er foretaget kontrol af møddingspladsen samt hvilke fejl og mangler, der er konstateret og udbedret.

## 10 ALTERNATIVE LØSNINGER, OPHØR AF HUSDYRBRUGET OG SAMLET KONKLUDERENDE VURDERING

---

### 10.1 ALTERNATIVE LØSNINGER SAMT 0-ALTERNATIV

---

#### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

---

Der er overvejet *alternative placeringer* af den nye stald, men for at få en optimal og rationel arbejdsgang, er det nødvendigt at ligge stalden nord for de eksisterende anlæg. Herudover ligger der en naturgasledning, som løber nord for ejendommen. Placeringen af bygningen sikrer endvidere, at anlægget kommer til at fremstå som en helhed samt sikrer en optimal arbejdsgang for ansøger.

*0-alternativet* skal belyse de miljømæssige og socioøkonomiske konsekvenser der er, hvis den ansøgte produktionsudvidelse ikke gennemføres. Udgangspunktet er at skabe en rentabel produktion på bedriften. 0-alternativet er at opretholde produktionen på det nuværende produktionsniveau. Fortsættelse af nudrift betyder, at bedriften ikke vil blive miljøbehandlet og godkendt efter de nyeste miljøregler. Det ansøgte projekt anses for at være forudsætning for, at ejendommen også fremover kan udvikle sig og på den måde løbende udvikles med ny og forureningsbegrænsende teknik.

Ønsket om produktionsændringen er begrundet i behovet for tilpasning til strukturudviklingen i landbruget. Stigende priser på råvarer samt bortfald af tilskud medfører et behov for yderligere rationalisering, herunder øget specialisering og en større produktion. Udvidelsen er dermed baseret i, at bedriften fortsat skal være konkurrencedygtig, tidssvarende og fastholde beskæftigelsen. Såfremt der ikke opnås miljøgodkendelse af den ønskede produktionsændring vil det betyde tab af arbejdspladser på ejendommen og i følgeindustrierne.

Med miljøgodkendelsen vil det for ansøger være muligt at opnå en større rationalisering i arbejdsgangen, hvilket vil medføre, at det daglige arbejde udføres på den mest optimale måde. Dette vil endvidere sikre, at ansøger får større mulighed for at tiltrække kvalificeret arbejdskraft, der kan være med til at aflaste ansøger i det daglige og sikre, at ansøger opnår mere tid til driftsledelse, når der sker en aflastning i det mere manuelle arbejde.

#### KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

---

På grund af placeringen samt at det ville kræve mange ombygninger af eksisterende staldanlæg, vurderes det, at en anden type husdyrproduktion i form af svineproduktion eller fjerkræproduktion ikke er bedre alternativer end kvægdrift.

Det er kommunens vurdering, at den miljøpåvirkning, der kommer som følge af udvidelsen på Hulskovvej 70 ikke vil påvirke lokalområdet væsentligt.

Det er kommunens vurdering, at udvidelsen ikke vil betyde væsentlig større gener for naboerne end den nuværende produktion (0-alternativet).

### 10.2 HUSDYRBRUGETS OPHØR

---

#### MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

---

Ved ophør af produktionen, hvor denne ikke overdrages til ny ejer, vil staldene, siloer, gyllebeholdere og rørsystemer rengøres for gødning og foderrester og udbringes i overensstemmelse med gældende regler hermed. Restindholdet i olietanke tømmes og olietanke sløjfes. Bygnings-

materialer, olieaffald, medicinaffald, m.v. bortskaffes i henhold til Kolding Kommunes affaldsregulativ. Staldinventar sælges til genbrug i det omfang, der kan skaffes afsætning eller bortskaffes i henhold til affaldsregulativet. For så vidt driftsbygningerne stadig måtte have brugsmæssig værdi, overgår disse til lagermæssige formål af landbrugsmæssig karakter, eller bygningerne nedrives efter anmeldelse til myndighederne.

#### KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

---

Kolding Kommune vurderer, at førnævnte tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare, og til at sikre at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter. Endvidere vurderes det, at disse tiltag vil sikre, at ejendommen ikke kommer til at fremstå som et øde og forladt element i landskabet.

#### VILKÅR

---

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for husdyrbrugets ophør:

**43.** Ved ophør af virksomheden skal staldanlægget rengøres, og gyllen afsættes. Ophør af virksomheden skal meddeles Kolding Kommune.

#### 10.3 KOMMUNENS SAMLEDE KONKLUSION

---

Det er Kolding Kommunes vurdering, at virksomhedens drift efter gennemførelse af projektet, under overholdelse af vilkårene i nærværende miljøgodkendelse, ikke vil have væsentlige virkninger på miljøet, herunder at de landskabelige hensyn, naboer og omgivelserne i øvrigt ikke tilsidesættes.



**Kolding**  
Kommune

---

Betina Stadager Cramer  
Miljømedarbejder

By- og Udviklingsforvaltningen - Landbrugsafdelingen  
Nytorv 11, 6000 Kolding

---

## 11 KLAGEVEJLEDNING OG UNDERRETNING

---

### 11.1 KLAGEVEJLEDNING OG SØGSMÅL

---

#### **Klagevejledning og søgsmål (Husdyrbrugsloven)**

**Hvad kan man klage over?** Retlige spørgsmål samt kommunens vilkår og vurderinger.

**Hvem kan klage?** Ansøger, klageberettigede myndigheder, foreninger og organisationer samt enhver der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald.

**Hvem er klageinstans?** Natur- og Miljøklagenævnet.

**Hvortil skal klagen sendes?** Stiles til Natur- og Miljøklagenævnet, men sendes skriftligt til Kolding Kommune, Landbrugsafdelingen, Nytorv 11, 6000 Kolding eller til [byogudvikling@kolding.dk](mailto:byogudvikling@kolding.dk)

**Hvad er klagefristen?** Onsdag den 16. maj 2012 inden kl. 14:00.

**Hvad er lovgrundlaget?** Lovbek. nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

**Hvad koster det at klage?** 500 kr. for privatpersoner og 3.000 kr. for andre klageberettigede. Gebyret vil efter modtagelse af klagen blive opkrævet af Natur- og Miljøklagenævnet. Nærmere vejledning om klage og gebyr findes på [www.nmkn.dk/Vejledninger](http://www.nmkn.dk/Vejledninger).

**Søgsmålsfrist:** Søgsmål til prøvelse af afgørelsen ved domstolene, skal være anlagt inden 6 måneder fra den offentlige bekendtgørelse af afgørelsen.

### 11.2 UNDERRETNING OM GODKENDELSEN

---

Miljøgodkendelsen annonceres den 18. april 2012 i Budstikken Kolding. Miljøgodkendelsen er udsendt til nærmeste naboer og parter samt fremsendt til en række myndigheder og organisationer.

#### **Nedenstående parter har modtaget kopi af udkastet til miljøgodkendelse:**

##### **Ansøger**

- Ole Andersen, Hulskovvej 70, 6000 Kolding

##### **Naboer**

- Kim og Marie D. Lorenzen, Hulskovvej 74, 6000 Kolding
- Rita Nielsen, Hulskovvej 72, 6000 Kolding
- Søren Bloch, Nr. Stenderupvej 57, 6000 Kolding
- Heidi og Niels Mathiesen, Nr. Stenderupvej 65, 6000 Kolding
- Lejer Benjamin Hornbæk Jensen, Nr. Stenderupvej 77, 6000 Kolding.
- Ejer Nr. Stenderupvej 77: Henning Hornbæk Madsen, Kisbækvej 3, 6240 Løgumkloster

#### **Ejere af forpagtede arealer, afgrænsningsarealer samt ejere af gylleaftalearealer**

##### *Gylleaftaler:*

- Benn Torkild Pedersen, Møsvråvej 34, 6051 Almind
- Kurt Jessen, Skovbøllingvej 20, 6100 Haderslev

*Ejere af forpagtede arealer:*

- Lena Christensen, Holmemarksvej 28, 7000 Fredericia
- Thøger Oxholm Jensen, Birkemosevej 168, 6000 Kolding
- Poul Arnhoff Eriksen, Dons Landevej 98, 6000 Kolding
- Tommy Buch Hansen, Eltangvej 92, 6000 Kolding
- Helge Albrechen, Eltangvej 102, 6000 Kolding
- Vagn Sørensen, Nr. Stenderupvej 91, 6051 Almind
- Sønder Vilstrup Sogns Menighedsråd, Fmd. Kirsten Buch Paulsen, Skovsgårdevej 16, Sdr. Vilstrup, 6000 Kolding
- Kolding Kommune, Center for Ejendomsadministration, Nytorv 11, 6000 Kolding

**Parter med E-post:**

- Konsulent: Lene Egtved Andersen, KHL, Niels Bohrsvej 2, 6000 Kolding. E-post: [lea@khl.dk](mailto:lea@khl.dk).
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1. sal, 1611 København V. E-post: [ae@aeraadet.dk](mailto:ae@aeraadet.dk)
- Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, Taulov, 7000 Fredericia. E-post: [mail@dkfisk.dk](mailto:mail@dkfisk.dk)
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø. E-post: [dn@dn.dk](mailto:dn@dn.dk)
- Danmarks Naturfredningsforening, Kolding. E-post: [kolding@dn.dk](mailto:kolding@dn.dk)
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Worsaaesgade 1, 7100 Vejle. E-post: [post@sportsfiskeren.dk](mailto:post@sportsfiskeren.dk)
- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V. E-post: [natur@dof.dk](mailto:natur@dof.dk)
- Dansk Ornitologisk Forening, Lokalafdeling Sydøstjylland. E-post: [kolding@dof.dk](mailto:kolding@dof.dk)
- Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N. E-post: [husdyr@ecocouncil.dk](mailto:husdyr@ecocouncil.dk)
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Wormstrupvej 2, 7540 Haderup. E-post: [nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk](mailto:nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk).
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, Postboks 2188, 1017 København K. E-post: [fbr@fbr.dk](mailto:fbr@fbr.dk)
- Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Syddanmark, Sorsigvej 38, 6760 Ribe. E-post: [syd@sst.dk](mailto:syd@sst.dk)
- Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 KBH Ø. E-post: [nst@nst.dk](mailto:nst@nst.dk)

---

## 12 BILAG

---

- Bilag 1:** Vilkårskatalog
- Bilag 2:** Grundlag for vilkår og lovgivning
- Bilag 3:** Udtalelser
- Energinet.dk vedr. naturgasledning
  - Høring af arealer beliggende i Fredericia Kommune
- Bilag 4:** Beregning af BAT-niveau
- BAT-niveau i Etape 1
  - BAT-niveau i Etape 2
- Bilag 5:** Situationsplan over ejendommen
- Oversigtskort over ejendommens anlæg
  - Afledningsforhold
  - Indretning
- Bilag 6:** Arealer
- Oversigt over arealer fra ansøgningskemaet fra husdyrgodkendelse.dk
  - Oversigt over ejede og forpagtede arealer, gylleaftalearealer og afgræsningsarealer.
  - Hældninger, særlige bræmme krav og areal fri for flydende husdyrgødning
  - Transportruter
- Bilag 7:** Planforhold, landskab, m.v.
- Beskyttelseslinier
  - Naturgasledning og VVM-linie ved motorvej
  - Beplantning
- Bilag 8:** Naturinteresser
- Beskyttet Natur og Vandløb og beskyttede sten- og jorddiger
  - Udpegningsgrundlag for Natura 2000 områder
- Bilag 9:** Grundvandsinteresser
- Nitratfølsomt indvindingsopland
  - Arealer beliggende indenfor 300 meter af en vandværksboring
- Bilag 10:** Beregning af bræmmen
- Bilag 11:** Bilag IV-arter